

พฤติกรรมเสี่ยง
ของพนักงานขับรถสิบล้อ
ต่อการรับและแพร่เชื้อโรคเอดส์

ETHNOGRAPHIC STUDY OF
LONG-HAUL TRUCK DRIVERS
FOR RISK OF HIV INFECTION

โยธิน แสงดี และพิมลพรรณ อิศรภักดี
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

YOTHIN SAWAENGDEE AND PIMONPAN ISARABHAKDI
INSTITUTE FOR POPULATION AND SOCIAL RESEARCH
MAHIDOL UNIVERSITY

THIS STUDY WAS SUPPORTED BY AIDSTECH/FAMILY HEALTH
INTERNATIONAL UNDER A COOPERATIVE AGREEMENT WITH THE U.S. AGENCY
FOR INTERNATIONAL DEVELOPMENT.

พฤติกรรมเสี่ยง
ของพนักงานขับรถสิบล้อ
ต่อการรับและแพร่เชื้อโรคเอดส์

**ETHNOGRAPHIC STUDY OF
LONG-HAUL TRUCK DRIVERS
FOR RISK OF HIV INFECTION**

โยธิน แสงดี และพิมลพรรณ อิศรภักดี
YOTHIN SAWAENGDEE AND PIMONPAN ISARABHAKDI

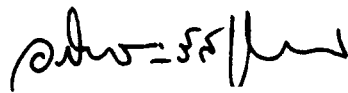
เอกสารทางวิชาการของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
หมายเลข 150, ISBN 974-587-186-9 จำนวนพิมพ์ 1,000 เล่ม มิถุนายน 2534
IPSR Publication No. 150,
ISBN 974-587-186-9, June 1991

คำนำ

พนักงานขับรถสับล้อนับว่าเป็นกลุ่มอาชีพหนึ่งที่มีพฤติกรรมทางเพศเสี่ยงต่อการรับและแพร่เชื้อโรคเอดส์สูง หากไม่รู้จักป้องกันอย่างถูกต้อง เพราะเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับหญิงอื่นที่ไม่ใช่ภรรยา มักจะไม่สวมถุงยางอนามัย โดยให้เหตุผลว่า การสวมถุงยางอนามัยจะทำให้การร่วมเพศมีความรู้สึกไม่เป็นธรรมชาติ และมักจะปฏิเสธการใช้ถุงยางอนามัยเสมอเมื่อหญิงบริการทางเพศแนะนำให้ใช้

การวิจัยเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงของพนักงานขับรถสับล้อนต่อการรับและแพร่เชื้อโรคเอดส์ เป็นการศึกษาแบบมานุษยวิทยาประยุกต์ ที่อธิบายถึงวิถีชีวิตและพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ ของพนักงานขับรถสับล้อนต่อโรคเอดส์ไว้โดยละเอียด พร้อมกับให้ข้อเสนอแนะอันเป็นแนวทางต่าง ๆ เพื่อประโยชน์สำหรับการให้ความรู้ การศึกษาและข่าวสารแก่ประชากรกลุ่มนี้โดยเฉพาะ

สถาบันฯ หวังไว้เป็นอย่างยิ่งว่า ผลการศึกษาของโครงการนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมของประชากรผู้ประกอบอาชีพนี้ต่อไป

รศ.ดร.อภิชาติ จำรัสสุทธิรงค์

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

มิถุนายน 2534

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจาก AIDSTECH/FAMILY HEALTH INTERNATIONAL ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์แอนโทนี เบนเนท ผู้แทนขององค์การนี้ประจำภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่สนับสนุนให้ทำการศึกษาและประสานงานในด้านงบประมาณของการวิจัย

ความสำเร็จในเชิงวิชาการและบริบทของการศึกษา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณที่ปรึกษาโครงการวิจัยทั้งสองท่านซึ่งได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ จำรัสสุทธิพงศ์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล และคุณ DON DOUGLAS ผู้แทนองค์การ PROGRAM FOR APPROPRIATE TECHNOLOGY IN HEALTH (PATH) ที่ให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการเจาะประเด็นและวิเคราะห์ข้อมูล

ขอกราบขอบพระคุณ “ลูกพี่และเด็กท้าย” ทั้งหลาย ที่มีความอดทนและขยันทำงานอย่างมีรู้เห็นคະເນື່ອຍเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ คุณประโยชน์เชิงความรู้และสาระทางวิชาการอันมีค่ายิ่งต่อการพัฒนาทางสังคม ที่ได้รับจากท่านทั้งหลายคณะวิจัยจะระลึกถึงเสมอ

ขอขอบพระคุณเจ้าของสถานบริการทางเพศ หญิงบริการทุกคน ผู้จัดการ คนเชียร์แขก ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย เด็กปั๊ม และเจ้าของสถานบริการน้ำมันทุกแห่ง ที่เอื้ออำนวยประโยชน์ในการรวบรวมข้อมูลภาคสนามและให้ข้อมูลอันมีค่ายิ่งต่อการวิจัย ผู้วิจัยจะระลึกถึงมิรู้ลืม

ความสำเร็จของการจัดตั้งที่แน่นอนในการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ด้วยวิธีสังเกตอย่างมีส่วนร่วม โดยการร่วมเดินทางไปใช้ชีวิตกับพนักงานขับรถตลอดเส้นทางขนส่ง 11 คืน 12 วัน และการเข้าร่วมเพื่อศึกษาพฤติกรรมกลุ่ม ณ จุดพักครึ่งทางและจุดตกค้างเป็นแรมเดือน ที่ทำหายและเสี่ยงกับอันตราย ของคุณพิเชษฐ์ คำดุย และคุณดาวรุ่ง ผลเกิด ผู้วิจัยจะขอรำลึกถึงความสามารถนี้ตลอดไป

ขอขอบคุณ คุณสุชาติ เศรษฐมาลินี คุณพยอม ฉัตรทอง และคุณสมหญิง สุวรรณวัฒน์ ที่มีส่วนช่วยในการประสานงานด้านรวบรวมข้อมูลและจัดพิมพ์ต้นฉบับ

การใช้อำนาจประโยชน์ในการบริหารจัดการของสำนักงานเลขาธิการผู้ว่าการสถาบันวิจัยประชากรและสังคม นำมาสู่ความสำเร็จของการศึกษานี้อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์อรพรรณ หันจางสิทธิ์ หัวหน้าสำนักงานเลขา คุณจุฑากาญจน์ อธิธนาพันธ์ ฝ่ายบริหารการเงินโครงการที่อำนวยความสะดวกอย่างสูงในการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

ความสำเร็จและประโยชน์ของการศึกษานี้ ผู้วิจัยขอมอบให้กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ “ลูกพี่และเด็กท้าย” ผู้ทำงานด้วยความอดทนและเสียสละยิ่ง

โยธิน แสงวงศ์ และพิมลพรรณ อิศรภักดี

บทสรุปสำหรับนักบริหาร

การวิจัยเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงของพนักงานขับรถสับล้อต่อการรับและแพร่เชื้อโรคเอดส์ เป็นการศึกษาในแบบมานุษยวิทยาประยุกต์ มีเป้าหมายของการวิจัยเพื่อวิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตและพฤติกรรมต่าง ๆ ของพนักงานขับรถที่วิ่งรับส่งสินค้าระหว่างสถานีกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดในเส้นทางระยะยาว ต่อการรับและแพร่เชื้อโรคเอดส์ ผลการวิจัยพบว่าพนักงานขับรถสับล้อส่วนใหญ่จะแต่งงานแล้วและกำลังอยู่กินกับคู่สมรส ส่วนมากจะจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาและมาจากชนบทมีรายได้ที่เป็นเงินเดือนประมาณเดือนละ 1,500 - 3,000 บาท ค่าใช้จ่ายระหว่างการเดินทางแต่ละเที่ยวจะได้เบียดเบียนเที่ยวละ 300 - 700 บาท ในการเดินทางแต่ละครั้งจะนิยมบริโภคยาม้าเพื่อกระตุ้นประสาทตาไม่ให้หลับ เมื่อวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมที่นำไปสู่การเที่ยวโสเภณี ผลการวิจัยนี้พบว่า หลังจากที่พนักงานขับรถบริโภคยาม้าจะนิยมกระตุ้นฤทธิ์ยาด้วยเหล้า ทำให้ปริมาณของเหล้าในร่างกายมีมาก จึงนำมาสู่อารมณ์อยากร่วมเพศ และจะแวะพักที่จุดพักรถครึ่งทาง ซึ่งมีสำนักหญิงบริการทางเพศเปิดให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง นอกจากนี้พนักงานขับรถมีความเชื่อว่าการร่วมเพศมีส่วนทำให้ถอนยาม้าได้ เพราะหลังจากร่วมเพศร่างกายจะอ่อนเพลียได้พักผ่อนจะมีส่วนทำให้ร่างกายสดชื่นขึ้นมามาก ดังนั้น เมื่อเครียดจากการเดินทางมักจะแวะพักที่จุดพักรถแล้วถอนยาม้าด้วยการร่วมเพศกับโสเภณี ซึ่งในด้านพฤติกรรมทางเพศนี้พบว่า ไม่นิยมสวมถุงยางอนามัยทุกครั้งที่ร่วมเพศ เพราะมีทัศนคติว่า ถ้าสวมถุงยางอนามัยร่วมเพศจะมีความรู้สึกไม่เป็นธรรมชาติ

การเที่ยวโสเภณีมักจะเที่ยวไม่เป็นกลุ่ม ไม่ประจำช่อง และไม่มีขาประจำ จะเลือกเที่ยวที่สำนักหญิงบริการทางเพศราคาถูกที่กำหนดคราคราะหว่าง 40-120 บาท และมักจะเที่ยวระหว่างการทำงานช่วงเดินทางกลับต้นทาง การมีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการทางเพศ พนักงานขับรถสับล้อกล่าวว่า เป็นเรื่องธรรมดาและเป็นของคู่กัน ทุกคนจะทราบว่า ณ จุดใดบ้างตามเส้นทางที่มี “ช่อง” ในกลุ่มที่ชอบเที่ยวโสเภณี กลุ่มที่มีขาประจำจะใช้ถุงยางอนามัยน้อยกว่ากลุ่มที่ไม่มีขาประจำ แต่อย่างไรก็ตาม มีส่วนน้อยที่ใช้ถุงยางอนามัยป้องกันโรค เพราะมีทัศนคติว่า “ถ้าหญิงบริการทางเพศเป็นโรคเอดส์ เขาคงไม่อนุญาตให้มานั่งตู่” นอกจากนี้มีความเชื่อว่าทางราชการได้ให้การป้องกันเป็นอย่างดีต่อหญิงโสเภณีเหล่านี้แล้วจึงไม่มีความกลัวต่อโรคเอดส์

เมื่อพิจารณาถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ ทุกคนทราบว่าโรคเอดส์คือโรคอันตรายที่ติดเชื้อแล้วต้องตาย และมีวิธีป้องกันคือสวมถุงยางทุกครั้งที่ร่วมเพศ และไม่ใช้เข็ม

นิตยาร่วมกัน โดยส่วนมากจะทราบจากสื่อโฆษณาต่าง ๆ เช่น ป้ายโฆษณาริมทางหลวง โทรทัศน์วิทยุ และหนังสือพิมพ์ แต่ในทางปฏิบัติในด้านของการร่วมเพศกับหญิงบริการทางเพศ ส่วนมากจะปฏิเสธการใช้ถุงยางอนามัย พนักงานขับรถสลิปล้อไม่ทราบอาการของโรค วิธีป้องกันอื่น ๆ รวมทั้งสาเหตุและวิธีการติดต่อ และรับเชื้อด้วยวิธีอื่น ๆ ทุกคนไม่เคยได้รับข่าวสารเรื่องโรคเอดส์ หรือยาม้าเป็นกรณีพิเศษ เฉพาะกลุ่มไม่เคยมีโครงการณรงค์ หรือนำมาให้ใช้ถุงยางอนามัยอย่างถูกต้อง รวมทั้งการกระตุ้นให้สำนึกในการป้องกันการรับและแพร่เชื้อโรค

อนึ่งเมื่อวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมของการใช้ยาม้าชนิดฉีดพบว่า ส่วนมากจะเคยได้อิน ไม่เคยใช้ และมีทรรศนะว่า ใช้แบบเม็ดสะดวกกว่า สำหรับพฤติกรรมการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน หรือการเสพยาเสพติดชนิดฉีดพบว่า ไม่มีในกลุ่มของพนักงานขับรถที่ศึกษา

การวิจัยนี้ขอเสนอแนะว่า ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องโทษและอันตรายที่เกิดจากการบริโภคยาม้าให้พนักงานขับรถบรรทุกทุกได้เข้าใจ โดยใช้วิธีเร่งรัดในเชิงรุกเข้าถึงกลุ่ม เพราะเมื่อบริโภคยาม้าจะดื่มเหล้าแล้วนำไปสู่พฤติกรรมการเที่ยวโสเภณี ก่อให้เกิดการสัมผัสกับโรคเอดส์ การหยุดบริโภคยาม้าจะนำมาสู่การลดพฤติกรรมการดื่มเหล้า และการสำส่อนทางเพศ เป็นการป้องกันการรับและแพร่เชื้อโรคเอดส์ได้อีกทางหนึ่ง เพราะในปัจจุบันไม่มีองค์กรหรือหน่วยงานใดเผยแพร่ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ และทำกิจกรรมทางสุขภาพอนามัยแก่กลุ่มนี้อย่างชัดเจนเป็นกรณีเฉพาะกลุ่ม นอกจากนี้ควรจัดรายการวิทยุโดยให้ชื่อรายการว่า “เพื่อนสลิปล้อ” ในช่วงระหว่างสองนาฬิกาจนถึงห้านาฬิกา เพื่อให้ข่าวสารต่าง ๆ เช่น ความรู้เรื่องโรคเอดส์ ยาม้า จราจร อุบัติเหตุ รายงานอากาศ ฯลฯ สลับไปกับการเปิดเพลงลูกทุ่ง จะนำประโยชน์มาสู่การสร้างค่านิยมที่ดีให้พนักงานขับรถรักชีวิตและสุขภาพของตนเองมากขึ้น จะเป็นวิธีการให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ แก่พนักงานขับรถสลิปล้อในทางตรงอีกวิธีหนึ่ง

EXECUTIVE SUMMARY

Ethnographic Study of Long-Haul Truck Drivers for Risk of HIV Infection

THE STUDY

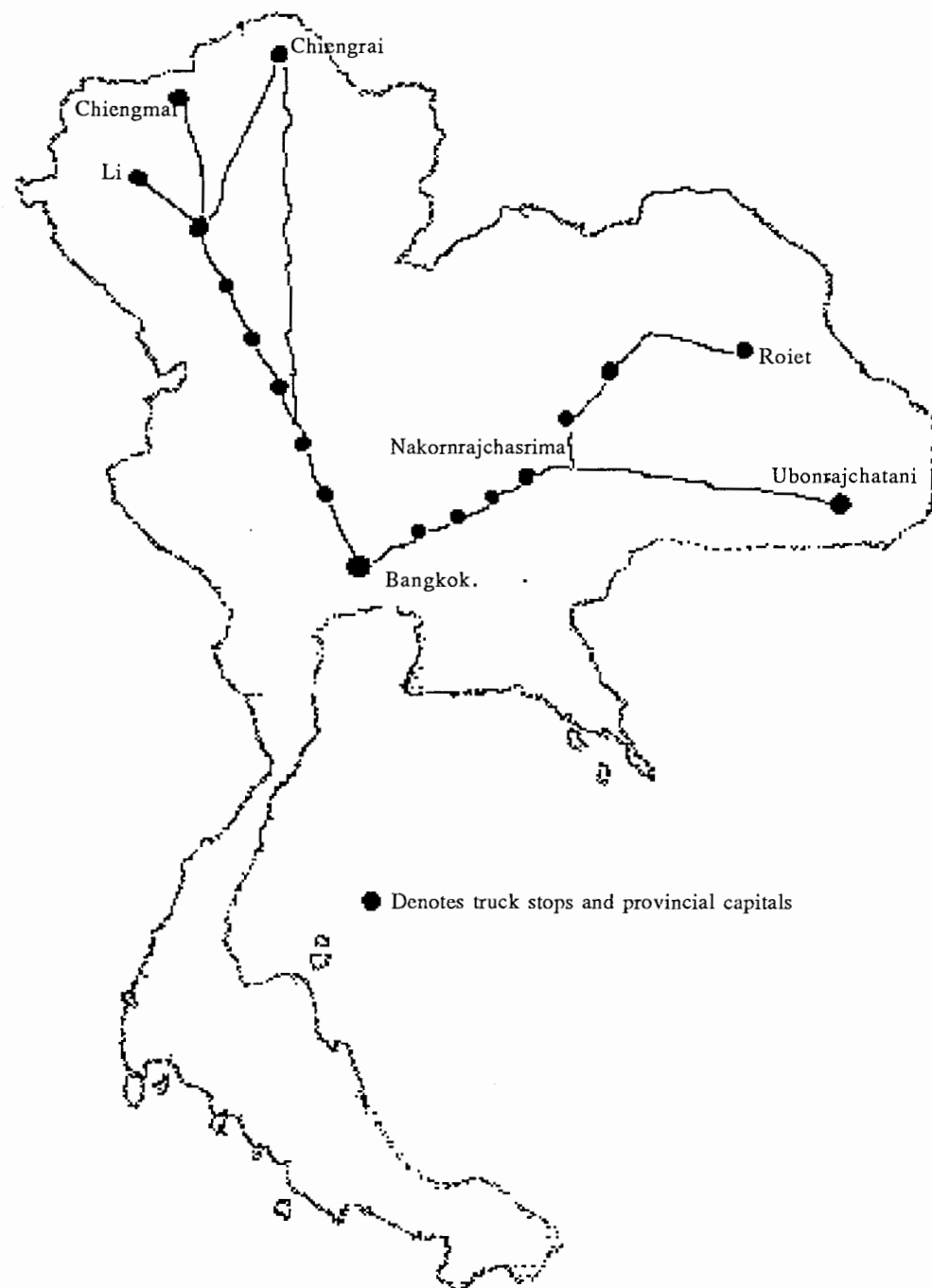
In order to understand the risk for HIV which Thai truck drivers face, it is necessary first to study their lifestyle, norms and the conflicting pressures which influence their behavior. There are over 200,000 men who drive 10-wheel trucks on day-trips as well as trips that require many days away from home. The focus of this study were several truck routes which link Bangkok with the northeast and north geographical regions (see Figure A). Truck drivers are suspected of being at risk of contracting and transporting HIV because of their high-risk lifestyle, their extended periods away from home, their reported use of amphetamines with alcohol and their sexual promiscuity. It is the intent of the principle investigators that the results of this study are applied in the development of interventions to slow HIV spread among this group of Thai men which must surely already have achieved a significant level of infection.

This is a qualitative research study which used participant observation, observation, small group conversations, focus groups and in-depth personal interviews. In addition, a sample of 60 individuals was selected for a structured interview to tabulate background characteristics of these men. The data collection was conducted during August 1990 through January 1991.

THE TRUCK DRIVERS

The long-haul, ten-wheel truck drivers in this study are mostly between the age of 25 to 34 years and have been driving trucks for nine years. Almost all are currently married but few spend much time at home. Most of these men were rice farmers before turning to trucking as an occupation. Their average daily

FIGURE A MAJOR TRUCK STOPS ALONG NORTH, NORTHEASTERN ROUTES

expenditures (for food and basic necessities) is \$7.00. Almost none of the drivers owns the truck himself; they are driving for a company or the individual owner of the truck. The typical round-trip takes three to five days and covers many provinces. All trucking is within Thai borders. Along the truck routes there are three to four major truck stops (see Figure A). These stops are characterized by large areas in which to park the trucks, market stalls, repair shops, restaurants and brothels. The repair shops, restaurants and brothels generally operate 24 hours a day.

Perhaps because of their lifestyle or a social stigma, the truckers do not socialize very much with men outside their profession. There is a tendency in Thai society to view truckers as reckless, irresponsible and macho. There is the general belief that truckers are constantly under the influence of amphetamines and alcohol which this study finds to be the case.

RISK BEHAVIOR FOR HIV

All Thai truck drivers who travel long distances take amphetamines (in pill form). The truckers are under considerable economic pressure to complete as many trips as possible. Truck owners often pay by the trip or pay a per diem while delivering goods. The truckers believe that consuming small amounts of alcohol helps "release" the effect of the amphetamine. In addition, the truckers believe that, to purge the amphetamine, they should drink one-half glass of whiskey neat or have sexual intercourse.

The truck drivers usually visit the prostitutes at truck-stop brothels after they have been drinking whiskey. They will go individually and prefer to switch partners often ("for variety"). A minority have regular commercial sex partners. The truck stop brothels offer low-fee, short-time sex for \$2.00 to \$5.00 per episode. As a rule, the truckers will visit the brothels on the return leg of their trip. The drivers feel that it is perfectly natural to sleep with prostitutes and all drivers know the location of brothels along the truck route. Few truckers use condoms for

the common reasons that condoms interfere with the pleasure of sex and because they report that the amphetamines and alcohol "give them more confidence in themselves".

The truckers believe that the brothels should be safe because, if a prostitute had HIV she would not be allowed to continue work in the brothel. Nevertheless, truckers are beginning to switch from the patronage of brothels to restaurants (in which the waitresses are also prostitutes) in the belief that these higher-prices sex workers (\$4.00 per episode) and their occupation as waitresses puts them at less risk of HIV. Further evidence of denial is reflected by the truckers belief that local, low-fee prostitutes are least risky for HIV because the foreigners (i.e., the HIV carriers) would not sleep with these women. The sub-sample of 60 truckers found that 15% had an episode of STD in the past six months.

POTENTIAL FOR EDUCATIONAL INTERVENTIONS

Although all the truckers have heard of "AIDS" they pay it scant attention because they feel it is far removed from their daily life. Thus, their factual knowledge of HIV/AIDS is quite low. They can recite that wearing condoms prevents AIDS but they cannot describe how HIV is transmitted. There has never been a targeted health information campaign (on any subject) directed at the truck drivers as the subject population.

This study strongly indicates that a targeted HIV prevention campaign for truckers is urgently needed. The truckers must be helped to see how they are at great risk of contracting and spreading HIV. Because they have been socially victimized for their use of amphetamines, an appropriate strategy should emphasize their contribution to the rapid economic development of Thailand. In appealing to their sense of occupational solidarity, such an educational campaign might point out how the truckers are passing HIV to one another through use of common commercial sex establishments and the practice of high risk behaviors. Initially, printed materials in simple language would be displayed at truck stops, as bumper

stickers and in pamphlets for distribution. Another option is to integrate messages into the late-night radio program "Truckers Pal" which is widely listened to by long-haul drivers.

This study has revealed a relationship between use of amphetamines and risky sexual behavior through the mutual connection of alcohol. There is a need for an intensive effort to reduce the consumption of the (already illegal) oral amphetamines. At the same time, greater public recognition of the positive contribution of truckers to Thai society might help to encourage greater social responsibility among this group instead of fomenting anti-social reaction by further victimizing them in the context of the AIDS crisis.

RESEARCH PRIORITY

The next step in research should be a national sample of long-haul truck drivers to confirm the general patterns of risk behavior identified in this ethnographic study. A more quantitative approach might help to identify factors which characterize low-risk behavior and which could be the focus of a modelling effort to rapidly create the image of the modern truck driver.

สารบัญ		หน้า
คำนำ		ก
กิตติกรรมประกาศ		ข-ค
บทสรุปสำหรับนักบริหาร		ง-จ
EXECUTIVE SUMMARY		ฉ-ฉ
สารบัญ		
บทที่ 1	บทนำ	1
	วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
บทที่ 2	ระเบียบวิธีวิจัยและการรวบรวมข้อมูล	7
	แนวคิดและวิธีการรวบรวมข้อมูลแบบมานุษยวิทยาประยุกต์	7
	ระเบียบวิธีวิจัยและการรวบรวมข้อมูลของการศึกษา	14
	การรวบรวมข้อมูลที่จุดพักเครื่องทางและจุดตกค้าง	23
บทที่ 3	ลักษณะการทำงานและวิถีชีวิตของพนักงานขับรถสับล้อ	27
	ข้อมูลทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคม	27
	ประเภทของพนักงานขับรถสับล้อ	30
	วิถีชีวิตและการทำงาน	31
	ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนและระบบเคารพนับถือตัวบุคคล	45
	ความเหงาและอารมณ์เครียด	50
บทที่ 4	พฤติกรรมทางเพศและการเที่ยวโสเภณี	51
	ลักษณะการทำงานและพฤติกรรมที่นำไปสู่การเที่ยวโสเภณี	51
	พฤติกรรมที่นำไปสู่การเที่ยวโสเภณี	52

	หน้า
บทที่ 4	
พฤติกรรมกาเหี่ยวโสเภณี	54
แบบแผนการเหี่ยวโสเภณี	56
การเหี่ยวโสเภณีและสำส่อนทางเพศกับการใช้ถุงยางอนามัย	56
การใช้ถุงยางอนามัยของพนักงานขับรถสืบล้อในทัศนะของ	
หญิงบริการทางเพศ	60
องค์ประกอบเชิงเหตุผลที่ทำให้พนักงานขับรถลดพฤติกรรมบางประเภท	61
ความสัมพันธ์ระหว่างยาม้ากับพฤติกรรมทางเพศ	62
บทที่ 5	
ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับโรคเอดส์	63
ความรู้และทัศนคติเรื่องโรคเอดส์	63
แหล่งความรู้และสื่อที่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์	64
พฤติกรรมอื่นนอกเหนือจากบริโภคยาม้าที่นิยมปฏิบัติ	66
บทที่ 6	
สื่อและแนวทางการผลิตสื่อเพื่อให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์	67
แนวทางผลิตสื่อและให้ความรู้	67
ชนิดของสื่อและแบบของการให้ความรู้	69
บทที่ 7	
บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	71
วัตถุประสงค์และการรวบรวมข้อมูล	71
ผลการวิจัยและบทสรุปโดยสังเขป	72
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	74
ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาต่อไป	75
บรรณานุกรม	77
ภาคผนวก ศัพท์เฉพาะที่ใช้ในกลุ่มพนักงานขับรถสืบล้อและความหมาย	79

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

ปัจจุบันจำนวนผู้ป่วยติดเชื้อโรคเอดส์ในประเทศไทย มีจำนวนมากขึ้นทั้งผู้ที่ได้รับเชื้อและผู้ป่วยที่มีอาการภูมิคุ้มกันบกพร่อง กลุ่มของผู้ป่วยติดเชื้อเอดส์นอกจากจะพบมากที่สุดในกลุ่มของผู้ติดยาเสพติดชนิดเข้าเส้น ปัจจุบันยังพบอีกว่าได้แพร่กระจายและระบาดอย่างรวดเร็วในกลุ่มของหญิงบริการทางเพศ นักเที่ยวโสเภณี และกลุ่มบุคคลที่มีรักร่วมเพศ

การติดเชื้อไวรัสเอดส์ มิได้กำหนดเฉพาะเจาะจงในกลุ่มบุคคลใด แต่จะสามารถแพร่กระจายจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง โดยการติดต่อทางโลหิต ซึ่งจากเหตุผลข้างต้นจะเห็นว่ามีความเสี่ยงสูงต่อการรับและแพร่เชื้อโรคนี

เมื่อพิจารณาถึงกลุ่มพนักงานขับรถบรรทุก จะเห็นว่าเกือบทั้งหมดเป็นชายและมีอายุระหว่าง 25-45 ปี เป็นส่วนมาก วิถีชีวิตส่วนใหญ่เป็นการเดินทางและปฏิบัติงานมีช่วงเวลาของการพักผ่อนอยู่กับครอบครัวจำกัด ต้องขับรถเพื่อส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ตามกำหนดเวลา ด้วยเหตุผลดังนี้จึงเห็นว่า เพื่อเป็นการสร้างความสามารถในการขับขี่ยานพาหนะและเพิ่มสมรรถนะของร่างกาย พนักงานขับรถบรรทุกเกือบจะทั้งหมดจะรับประทานยาชง ซึ่งจะเป็นที่รู้จักในกลุ่มของผู้ปฏิบัติงานทางการขนส่งว่า “ยาฆ่า”

เมื่อกล่าวถึงวิถีชีวิตและการเดินทางของพนักงานขับรถบรรทุกที่วิ่งรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์ระยะยาวในระหว่างเส้นทางกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด นอกจากต้องผูกพันกับการใช้ยาฆ่า บางรายชอบเที่ยวพักผ่อนและหาความสำราญกับหญิงโสเภณีรายทาง ซึ่งพบว่าในบางจุดซึ่งเป็นที่พักของรถบรรทุกที่ขนส่งเส้นทางระยะยาว จะมีสำนักหญิงบริการอยู่ใกล้ ๆ ตลอดเส้นทางของการขนส่งที่ยาวไกล พนักงานขับรถบรรทุกมีโอกาสพบปะกับหญิงบริการมากมาย ทั้งในลักษณะของการโบกขอขึ้นรถ หรือการเกี่ยวพาราสีแล้วชวนขึ้นรถไปร่วมเพศ และในบางรายหากใช้ยาม้าชนิดฉีดก็มีโอกาสที่จะใช้เข็มร่วมกันกับเพื่อน

พนักงานขับรถบรรทุกนับว่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศทั้งในระดับมหภาคและจุลภาคนอกจากจะเป็นประ-

ชากรที่มีอายุอยู่ในวัยกำลังแรงงาน ยังเป็นกำลังสำคัญในการขนส่งทางบก ที่จะต้องใช้การขนส่งด้วยรถบรรทุกขนาดใหญ่และใช้พนักงานขับรถที่มีความชำนาญ อีกประการหนึ่ง ปัจจุบันประเทศไทย มีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับที่กำลังพัฒนาไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ดังนั้นการขนส่งสินค้าวัตถุดิบตลอดจนทรัพยากรต่าง ๆ นับว่าเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งจะพิจารณาได้ว่าการมีพนักงานขับรถที่สมบูรณ์ทั้งทางพลานามัยและจิตใจจะนำมาสู่ศักยภาพที่ดีในการพัฒนาประเทศ

จากสถิติ ฝ่ายสถิติของการขนส่ง กองวิชาการและแผนงานกรมการขนส่งทางบกแสดงจำนวนรถบรรทุกและจำนวนผู้มีใบอนุญาตขับรถบรรทุกในประเทศไทยที่จดทะเบียนจำแนกตามลักษณะรถและประเภทของใบอนุญาตมีดังนี้

จำนวนรถบรรทุกจำแนกตามลักษณะต่าง ๆ ในปี 2532

ลักษณะรถ	ทั่วประเทศ	ส่วนกลาง	ส่วนภูมิภาค
10 ล้อ	83,666	8,026	75,640
6 ล้อ	118,477	32,462	86,015
4 ล้อ	50,540	7,029	43,511
ลากจูง	4,034	1,614	2,420
พ่วง	6,731	1,250	5,481
กึ่งพ่วง	4,645	2,760	1,885
อื่น ๆ	9,060	4,899	4,161
รวม	277,153	58,040	219,113

ที่มา : ฝ่ายสถิติการขนส่ง กองวิชาการและวางแผน กรมขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม, 2532

จำนวนผู้มีใบอนุญาตขับรถบรรทุกในประเทศไทยปี 2533

ประเภทใบอนุญาต	จำนวน
ขับรถบรรทุกหนักไม่เกิน 35 ตัน/หรือ บรรทุกผู้โดยสารไม่เกิน 20 คน	777
ขับรถบรรทุกหนักเกิน 35 ตัน/หรือ บรรทุกผู้โดยสารตั้งแต่ 20 คนขึ้นไป	128,143
ขับรถพ่วงหรือลากจูง	43,348
รวม	172,268

ที่มา : ฝ่ายสถิติการขนส่ง กองวิชาการและวางแผน กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม 2533

จากสถิติข้างต้น จะเห็นว่ามีจำนวนรถบรรทุกขนาดใหญ่ในประเทศกว่าสองแสนห้าหมื่นคัน ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าจะมีผู้ประกอบการอาชีพเป็นพนักงานขับรถบรรทุกสลับทั่วประเทศจำนวนกว่าสองแสนห้าหมื่นคน นับว่าเป็นกลุ่มอาชีพที่มีจำนวนมากกลุ่มหนึ่งหากเปรียบเทียบกับกลุ่มอาชีพอื่นๆ

จำนวนผู้ประกอบอาชีพขับรถบรรทุกเปรียบเทียบกับบุคคลผู้ประกอบอาชีพอื่น ๆ
และผู้ติดยาเสพติดชนิดฉีด ในปี 2533

อาชีพ	จำนวน
ขับรถบรรทุก ¹	172,268
ข้าราชการครูสังกัดกรมสามัญศึกษา ²	105,040
จำนวนพระนอกพรรษา ³	187,584
ผู้ติดยาเสพติดชนิดฉีด ⁴	50,000

- 1 จากจำนวนผู้มีใบอนุญาตขับรถบรรทุก ทุกประเภทรวมกัน
- 2 ที่มา : กองการเจ้าหน้าที่ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
- 3 สถิติปี 2532 ที่มา : กรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ
- 4 ข้อมูลผู้ป่วยที่เข้ามารับการรักษาจากสถานบำบัดยาเสพติด จากทุกจังหวัดที่กรมการแพทย์รวบรวมได้ ในปี 2532

จากวิถีชีวิตและการทำงานของทรัพยากรบุคคลกลุ่มนี้จะเห็นว่ามีโอกาสเสี่ยงต่อการรับและแพร่เชื้อโรคเอดส์สูง ถ้าไม่มีการป้องกันโรค จากรายงานการเฝ้าระวังโรคของกองโรคเอดส์ กระทรวงสาธารณสุขมีการรายงานถึงการสอบสวนผู้ป่วยโรคเอดส์รายที่ 64 ว่า เป็นผู้ประกอบอาชีพขับรถบรรทุกรับจ้าง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ผู้ป่วยเป็นเพศชาย อายุ 35 ปี แต่งงานแล้ว มีบุตร 2 คน อาชีพรับจ้างขับรถบรรทุก อยู่ที่จังหวัดนครปฐม อาการป่วยมีอาการไข้ ถ่ายเหลวเรื้อรัง น้ำหนักลด ชีต ฉวยติพาเข้ารับการรักษาที่ โรงพยาบาลชุมชนกำแพงแสน ในเดือนกรกฎาคม ปี พ.ศ. 2533 อาการไม่ดีขึ้น ยังคงมีไข้ ถ่ายเหลว จึงส่งต่อผู้ป่วยเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลจังหวัด ได้ประวัติว่าติดยาเสพติด จึงทำการเจาะเลือดตรวจพบการติดเชื้อเอดส์ จึงรับเข้ารักษาที่โรงพยาบาลจังหวัด มีไข้หนาวในปากและคอ กลืนอาหารไม่ได้ ไข้สูง มีจุดตามร่างกายคล้ายจ้ำเลือด ไม่ได้ทำการตรวจเฉพาะ อาการไม่ดีขึ้น ถึงแก่กรรมเดือนสิงหาคม 2533 ที่โรงพยาบาล หลังจากที่ผู้

ป่วยรายนี้ถึงแก่กรรม คณะแพทย์ได้ศึกษาประวัติถึงพฤติกรรมเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ เห็นว่ามีประวัติใช้ยาเสพติดเฮโรอีน เมื่อ 10 ปีที่แล้ว 2 เดือนก่อนเข้าโรงพยาบาลใช้เฮโรอีน ฉีดเข้าเส้นเลือดอีก โดยฉีดวันละ 1 หลอด นายจ้างเป็นผู้ฉีดให้

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่าผู้ป่วยโรคเอดส์มีอาชีพขับรถบรรทุก ซึ่งเสียชีวิตไปแล้ว หากพิจารณาถึงลักษณะการทำงานที่ต้องเดินทางไปต่างถิ่นและพบปะบุคคลอื่นๆ ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้ามีเพศสัมพันธ์กับหญิงอื่นหรือใช้เข็มร่วมกันกับผู้อื่น พนักงานขับรถ สืบสันดานว่าเป็นผู้รับและแพร่เชื้อเอดส์ได้ดีที่สุดอีกกลุ่มหนึ่ง

จากหลักการและเหตุผลข้างต้นพิจารณาได้ว่าหากพนักงานขับรถบรรทุกติดเชื้อเอดส์ นับว่าจะเป็นผลร้ายต่อภาวะเศรษฐกิจไทยอย่างยิ่งในช่วงทศวรรษต่อไปและจะมีผลไปสู่การขาดแคลนพนักงานขับรถสืบสันดานในอนาคต เพราะพนักงานขับรถสืบล้อและเค็กรถจะผูกพันกันเป็นกลุ่มบุคคลเดียวกันในการประกอบอาชีพ กล่าวคือ ถ้าเค็กรถติดเชื้อเอดส์ในระยะเวลาข้างหน้าจะทำให้มีการขาดแคลนพนักงานขับรถบรรทุก เพราะเค็กรถจะเป็นพนักงานขับรถบรรทุกขนาดใหญ่ต่อไป

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษา “วิถีชีวิต และพฤติกรรมเสี่ยงของพนักงานขับรถสืบล้อในประเทศไทยต่อการรับและแพร่เชื้อโรคเอดส์” โดยใช้วิธีการวิจัยแบบมานุษยวิทยาประยุกต์ เพื่อที่จะนำประโยชน์ไปสู่การหาแนวทางป้องกันการรับและแพร่เชื้อเอดส์ในกลุ่มของพนักงานขับรถบรรทุกไปสู่ประชากรกลุ่มอื่นๆ และเพื่อเป็นการให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องโรคเอดส์แก่กลุ่มพนักงานขับรถ ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีโอกาสเสี่ยงสูงต่อการติดเชื้ออีกกลุ่มหนึ่ง

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและการดำเนินชีวิต รวมทั้งพฤติกรรมต่าง ๆ ของพนักงานขับรถบรรทุก ที่วิ่งรับส่งสินค้าระหว่างสถานีกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดในเส้นทางระยะยาวที่อาจจะมีส่วนผูกพันกับยาบ้าแบบฉีดและการร่วมประเวณีกับกลุ่มหญิงบริการทางเพศ
2. เพื่อศึกษาหาแนวทางที่เหมาะสมที่จะนำไปสู่การให้ความรู้ การศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์ในกลุ่มพนักงานขับรถบรรทุก พร้อมกับหาข้อเสนอแนะที่นำไปสู่แนวทางของการศึกษาในกลุ่มพนักงานขับรถบรรทุกสืบล้อต่อไป

3. คำนิยามในการศึกษา

1. **พฤติกรรมเสี่ยง** หมายถึง พฤติกรรมต่าง ๆ ที่พนักงานขับรถปฏิบัติเกี่ยวข้องกับ การรับและแพร่เชื้อโรคเอดส์ ทั้งในทางพฤติกรรมทางเพศ และการใช้ยาเสพติด หรือยาฆ่า ชนิตชนิด

2. **พนักงานขับรถสบล้อ** หมายถึง พนักงานขับรถบรรทุกขนาดใหญ่ที่ทำหน้าที่วิ่งรับ ส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ ในเส้นทางไกลระหว่างกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ในการศึกษานี้มี ความหมายรวมถึงพนักงานขับรถพ่วง และพนักงานขับรถบรรทุกขนาดใหญ่ทุกชนิด

3. **เด็กรถ** หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือพนักงานขับรถและร่วมเดินทางไปกับ การขนส่ง ตลอดเส้นทาง มีหน้าที่ปฏิบัติงานตามสั่งจากพนักงานขับรถ เช่นในด้านการดูแล สินค้า อุปกรณ์รถ ซ่อมบำรุงรถ ฯลฯ

บทที่ 2

ระเบียบวิธีวิจัยและการรวบรวมข้อมูล

1. แนวคิดและวิธีการรวบรวมข้อมูลแบบมานุษยวิทยาประยุกต์

การวิจัยแบบมานุษยวิทยาประยุกต์ เป็นวิธีการศึกษาทางสังคมศาสตร์สาขาหนึ่งซึ่งศึกษาเกี่ยวกับคน สังคม พฤติกรรมและวัฒนธรรม ตลอดจนทัศนคติของคนในสังคม เพื่อเป็นการอธิบายปรากฏการณ์และปัญหา ตลอดจนหาข้อสรุปของประเด็นปัญหาที่นักวิจัยสนใจต้องการทราบ ซึ่งเมื่อใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ศึกษาแล้วยังไม่สามารถหาข้อสรุปที่เป็นเหตุเป็นผลได้ อย่างไรก็ตามการวิจัยแบบมานุษยวิทยาประยุกต์อาจจะดำเนินการวิจัยไปโดยอิสระไม่ต้องประกอบรวมไปกับการวิจัยเชิงปริมาณก็ได้ เพราะก็ถือว่าเป็นวิธีการวิจัยอย่างหนึ่งเช่นกัน

การวิจัยนี้ ถ้าจะพิจารณาถึงการรวบรวมข้อมูล เป็นการวิจัยที่รวบรวมข้อมูลในเชิงคุณลักษณะ ที่ได้จากการบันทึกของนักวิจัย มิได้บันทึกเป็นลักษณะแบบสอบถามเฉพาะ แต่เป็นการบันทึกไว้ตามปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ๆ หรือบันทึกตามเหตุผลที่ได้ยินได้ฟัง และได้เห็นมาจริง ๆ อาจจะมีการบันทึกลงในแบบสอบถามบ้างแต่แบบสอบถามที่ใช้ส่วนมากมักจะเป็นแนวคำถามแบบเปิด คือเป็นอิสระในการบันทึกข้อมูลแล้ว นำข้อมูลมาวิเคราะห์เสนอผลงานวิจัยออกมาในรูปของการวิเคราะห์เหตุและผลตามความเป็นจริงที่ได้จากการบันทึก จะเปรียบได้คล้าย ๆ กับการวิเคราะห์งานวิจัยจากเอกสาร (Content Analysis) บางคราวในการวิเคราะห์ข้อมูลจะมีการยกคำพูดของตัวอย่างมาประกอบหรือสนับสนุน วิธีการวิเคราะห์เพื่อสะดวกในการรวบรวมแนวความคิด มักจะมีการจัดรหัสเนื้อหาออกเป็นลำดับในเชิงบรรยาย (Descriptive Code) โดยใช้บัตรรายการช่วยบันทึกจะทำให้การวิเคราะห์สะดวกและรวดเร็วขึ้น

งานวิจัยทางสังคมศาสตร์ถ้าจะให้ได้ผลงานวิจัยที่ละเอียดถี่ถ้วน ควรจะมีทั้ง 2 อย่าง คือ ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลแบบเชิงปริมาณและแบบมานุษยวิทยาประยุกต์ควบคู่กันไป หรืออาจจะใช้เสริมซึ่งกันและกัน

เทคนิคและวิธีการรวบรวมข้อมูลของการวิจัยแบบมานุษยวิทยาประยุกต์ เป็นการรวบรวม ข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary Data) ข้อมูลที่ได้จะละเอียด ลักษณะข้อมูลที่ได้จึงเป็น

สภาพการณ์และปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ตามความคิด ตามเหตุและผลของผู้ให้ข้อมูล เป็นการศึกษาในระดับลึกโดยอาศัยสมมติฐานตลอดจนวัตถุประสงค์ของเรื่องที่จะทำการวิจัยเป็นหลักในการเจาะประเด็นปัญหา วิธีการรวบรวมข้อมูลแบบนี้จึงเหมาะกับการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางวิจัย (Pilot Study) หรือการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) ซึ่งในการวิจัยเราถือว่าเทคนิคการรวบรวมข้อมูลแบบนี้เป็นลักษณะการวิจัยเชิงจุลภาค (Micro-Approach)

เทคนิคและวิธีการรวบรวมข้อมูลของการวิจัยแบบมานุษยวิทยาประยุกต์ จำแนกออกได้เป็น 4 ประเภทดังนี้

1. การสังเกตและการเข้าร่วม (Participation and Observation)
2. การสนทนากลุ่มย่อย (Group Interviews)
3. การสนทนากลุ่มแบบเจาะจง (Focus Groups Discussion)
4. การสัมภาษณ์แบบสนทนารายบุคคลเฉพาะประเด็น (Focus Individual Interviews)

1. การสังเกตและการเข้าร่วม (Participation and Observation) เป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อทราบถึงพฤติกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติเป็นการเข้าร่วมในแบบแผนพฤติกรรมของชุมชนหรือในท้องถิ่นที่ทำการศึกษา ทำให้ได้ภาพพจน์และความเข้าใจที่ลึกซึ้งถึงองค์ประกอบและความหมายของพฤติกรรมที่ดำเนินอยู่ร่วมกันเป็นอย่างมาก วิธีการสังเกต และเข้าร่วมสามารถให้คำตอบเกี่ยวกับปรากฏการณ์ได้ละเอียดลึกซึ้งมากกว่าการที่จะแสดงข้อคิดและกิจกรรมออกมาเฉย ๆ การสังเกตและเข้าร่วมอย่างใกล้ชิดจะช่วยให้เราเข้าใจและเห็นภาพพจน์ได้กว้างว่ากิจกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้นได้อย่างไร เพราะเหตุใด และทำไมประชากรที่เราศึกษาจึงมีความคิดหรือเจตนาชนิดอย่างนั้น

ในการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิควิธีแบบการสังเกตและการเข้าร่วม นักวิจัยจะต้องทำความเข้าใจในข้อตกลงเบื้องต้น (Assumptions) เกี่ยวกับงานวิจัยของตนเสียก่อนว่าอะไรคือข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับธรรมชาติของพฤติกรรมที่กำลังค้นคว้า หรือจะต้องมีกรอบแห่งการวิจัย (Conceptual Framework) ที่แน่ชัด ว่าอะไรคือสิ่งที่จะต้องค้นคว้าหรือค้นหาซึ่งจะช่วยให้รู้จุดหมายในการบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและเข้าร่วม การบันทึกข้อมูล ควรจะรีบบันทึกหลังจากที่ได้พบเห็นในพฤติกรรมที่เราสนใจ แต่ไม่ควรบันทึกในขณะที่เราเข้าร่วมอยู่ในกลุ่ม เพราะจะทำให้กลุ่มทราบว่าเรากำลังสังเกตพฤติกรรมของเขา (เว้นเฉพาะที่นักวิจัยคุ้นเคยกับชุมชนและตัวอย่าง ตลอดจนชาวบ้านหรือตัวอย่างทราบแล้วว่า นักวิจัยนั้น

กำลังศึกษาเกี่ยวกับเรื่องอะไร) แต่ควรเขียน บันทึกข้อมูลให้เร็วที่สุดหลังจากพบและเห็นพฤติกรรมนั้น ๆ

การสังเกต (Observation) จะสังเกตแบบมีระบบ (Systematic) โดยทำแบบสังเกตหรือตารางเวลาในการสังเกต หรืออาจจะไม่มีระบบก็ได้ แต่นักวิจัยจะต้องเข้าใจกรอบแห่งการวิจัย (Conceptual Framework) ของตนให้ถ่องแท้

การเข้าร่วม (Participation) เทคนิคหรือวิธีการนี้ มีความสำคัญอย่างยิ่ง นักวิจัยมักจะใช้การสังเกตและการเข้าร่วมควบคู่กันไป ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดตรงตามความจริงถึงแก่นแท้ของวัตถุประสงค์และปัญหาของการวิจัยนั้น ๆ การใช้เทคนิคและวิธีการนี้ นักวิจัยจะต้องทำตัวให้คุ้นเคยกับชุมชนและประชากรในชุมชนเสียก่อน ให้เขาทราบว่าเราเป็นใคร มาทำอะไรซึ่งคุณลักษณะเฉพาะตัวของนักวิจัย (Characteristic) เป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากที่จะช่วยให้การรวบรวมข้อมูลแบบการสังเกตและเข้าร่วมนี้มีคุณภาพ และทำให้สามารถบันทึกตลอดจนรวบรวมข้อมูลที่เกิดขึ้นจากความเป็นจริงได้อย่างแท้จริงดังวิธีต่อไปนี้

1. นักวิจัยจะต้องวางตัวให้เป็นผู้เข้าร่วมสังเกตโดยสมบูรณ์ (Complete Participant) โดยการเข้าไปอยู่ในชุมชนที่ศึกษาในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งต้องวางตัวให้แนบเนียน และเข้ากับชุมชนให้ได้
2. ต้องเป็นผู้ที่เข้าร่วมในชุมชนได้ดีและเป็นผู้สังเกตที่ดี เป็นคนชอบสังเกตโดยนัย เมื่ออยู่ในชุมชนต้องวางตัวเป็นผู้เข้าร่วมในฐานะของนักสังเกตการณ์ (Participant as Observer) โดยจะต้องพยายามสร้างความคุ้นเคยจนเป็นที่ยอมรับของกลุ่มสังคมนั้น
3. เมื่ออยู่ในกลุ่มสังคมที่ศึกษา นักวิจัยจะต้องวางตัวในฐานะที่ตนเองเป็นผู้สังเกตการณ์ซึ่งอยู่ในฐานะของผู้เข้าร่วม (Observer as Participant) คือบางครั้งจะต้องเป็นผู้สังเกตอยู่ห่าง ๆ โดยที่มิได้ลักษณะของการเข้าร่วมแบบผิวเผิน
4. ในสังคมที่นักวิจัยศึกษานักวิจัยจะต้องวางตัว และกำหนดตนเองให้เป็นนักสังเกตการณ์โดยสมบูรณ์ (Complete Observer) ซึ่งเป็นการวางตัวเข้าไปสังเกตโดยที่กลุ่มหรือชุมชนนั้น ๆ ไม่รู้ว่าเรากำลังทำการสังเกต

ประโยชน์ของเทคนิควิธีการรวบรวมข้อมูลแบบการสังเกตและการเข้าร่วมจำแนกได้ดังนี้คือ

1. สามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการสร้างสมมติฐานในการศึกษาแบบเชิงปริมาณหรือใช้เป็นเหตุผลสนับสนุนในผลการวิเคราะห์ตัวเลขจากการวิจัยเชิงปริมาณ เพราะสามารถทำให้ทราบปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ๆ เป็นสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติสมบูรณ์ไม่บิดเบือน
2. ช่วยให้สามารถรวบรวมข้อมูลได้ละเอียดถี่ถ้วน โดยที่ผู้ที่ไม่เต็มใจให้ข้อมูลก็ไม่รู้ตัว จึงช่วยให้การรวบรวมข้อมูลได้ดีโดยไม่ต้องขึ้นอยู่กับความเต็มใจของใคร
3. เทคนิคการรวบรวมข้อมูลแบบนี้นักวิจัยอาจจะไม่ต้องใช้คำพูดเลยเพราะข้อมูลได้จากการสังเกตการณ์และการเข้าร่วมในพฤติกรรมแล้วบันทึกในสมุดบันทึกข้อมูล

แต่ยังมีข้อจำกัดโดยเฉพาะอย่างยิ่ง “อคติ” ของนักวิจัยเองเพราะนักวิจัยเป็นผู้ศึกษา เป็นผู้สังเกต เป็นผู้บันทึก ตลอดจนเป็นผู้วิเคราะห์ผลการวิจัย ดังนั้นถ้านักวิจัยไม่เข้าข้างตนเอง หรือมีความเชื่อตามความคิดของตนเองจนเกินไป จะสามารถทำให้การวิเคราะห์ผลการวิจัยได้แบบตรงไปตรงมา ข้อจำกัดอีกอย่างหนึ่งก็คือระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูลซึ่งโดยปกติแล้วมักจะใช้เวลานานพอสมควรอย่างน้อย ๆ ควรจะ 1 เดือนขึ้นไป เพราะต้องทำความเข้าใจกับชุมชน ตลอดจนประชากร นอกจากนี้ก็มีข้อจำกัดอีกประเด็นหนึ่งซึ่งมีความสำคัญมากในการรวบรวมข้อมูลแบบวิธีนี้คือ พฤติกรรมในการแสดงออกของบุคคลในสังคม ถ้าเราเข้าไปอยู่ในหมู่บ้านแต่ไม่มีพฤติกรรมที่เราต้องการสังเกตและเข้าร่วมเกิดขึ้นเลย เราอาจจะเสียเวลาและทำให้ไม่ได้ข้อมูลเลยก็ได้ เช่น การศึกษาเกี่ยวกับพิธีกรรมในงานศพของชาวเขา ถ้าในหมู่บ้านที่ศึกษาไม่มีใครตายในช่วงที่กำหนด ระยะเวลาปฏิบัติงานสนามไว้เราก็จะไม่ได้ข้อมูลเลยจากการสังเกตและที่จะเข้าร่วมในพิธีกรรม

2. การสนทนากลุ่มย่อย (Group Interviews หรือ Group Discussion) เป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลในแบบมานุษยวิทยาประยุกต์อีกวิธีหนึ่ง โดยในการสนทนากลุ่มมีสมาชิกกลุ่ม 2-3 คน วิธีนี้เหมาะสำหรับการรวบรวมข้อมูลที่เป็นคำถามแบบปลายเปิด โดยมีแบบสอบถามเป็นแนวคำถาม หรือมีแนวคำถามใช้ถามซึ่งนักวิจัยได้จัดเตรียมไว้แล้ว วิธีการสนทนาในกลุ่ม จะเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ร่วมให้ข้อมูล (Two-way discussion) วิธีการรวบรวมข้อมูลแบบนี้ จะเป็นประโยชน์ในการใช้แก้ปัญหาต่อคำถาม

ในเวลาที่เรากำลังสัมภาษณ์ นักวิจัยสามารถเพิ่มเติมคำถามหรือบันทึกข้อมูลในส่วนเกินจากแบบสอบถามได้ ช่วยให้รวบรวมข้อมูลได้กว้างขึ้นวิธีการนี้ในทางปฏิบัติจะมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ

ก. การสนทนากลุ่มย่อยแบบกลุ่มที่มีขึ้นอยู่ธรรมชาติ กลุ่มธรรมชาติในที่นี้หมายถึงกลุ่มที่ไม่ได้จัดตั้งขึ้นโดยนักวิจัย ชาวบ้านหรือประชากรเขานั่งคุยกันเป็นกลุ่มอยู่แล้ว นักวิจัยจึงเข้าไปร่วมสนทนาด้วย และเมื่อคุ้นเคยกัน นักวิจัยจะถามหรือชวนคุยในประเด็นที่ศึกษาหรือในเรื่องที่กำลังทำการวิจัย การรวบรวมข้อมูลเพื่อวิจัยแบบนี้ นักวิจัยจะต้องวางตัวให้เหมาะสม จนเป็นที่ไว้วางใจกับสมาชิกในหมู่บ้านก่อน จึงเข้าไปร่วมวงสนทนาด้วยได้ ในการสนทนา นักวิจัยจะมีคู่มือแนวคำถามจดไว้คร่าว ๆ หรือจำประเด็นที่จะคุยให้ได้ และต้องต่อหรือเชื่อมโยงคำถามให้ต่อเนื่อง มิใช่การไปนั่งสอบถามหรือนั่งสัมภาษณ์ แต่เป็นการไปนั่งคุยกันปรึกษากันในเนื้อหา การถามใช้ลักษณะการพูดคุยกันค่อยเป็นค่อยไป คำตอบที่ได้จากการสนทนาจะบันทึกอยู่ในสมุดบันทึกหรืออยู่ในเทปบันทึกเสียง และก่อนบันทึกเสียงต้องบอกให้กลุ่มทราบเสมอ

ข. การสนทนากลุ่มย่อยแบบกลุ่มที่ถูกจัดตั้งขึ้น เทคนิควิธีการรวบรวมข้อมูลแบบวิธีนี้หมายถึงการจัดกลุ่มสนทนาลย่อย ๆ มีสมาชิกกลุ่ม 4-5 คน ซึ่งได้จากการเลือกสรรของนักวิจัย เชื้อเชิญแบบเจาะจงให้มาร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นที่ต้องการทราบโดยเฉพาะ มีแบบแนวคำถามที่เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด (Opened Question) และมีคำถามปลายปิด (Closed Question) อยู่บางส่วน เมื่อมีคำถามที่ไม่ละเอียดในแบบสอบถามหรือในแบบสอบถามไม่ครอบคลุมเนื้อหาที่สนใจครบประเด็น นักวิจัยก็สามารถที่จะเพิ่มเติมได้ เป็นการช่วยให้บันทึกข้อมูลได้กว้างกว่าที่กำหนดไว้

ข้อจำกัดในการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิควิธีการดังกล่าวนี้มีบางประการเช่น การให้ความร่วมมือในการสนทนาหรือพูดคุย ถ้านักวิจัยไม่คุ้นเคย เข้าไปนั่งคุย นั่งถาม สมาชิกกลุ่มอาจจะอายหรือไม่ให้ข้อมูลที่แท้จริงก็ได้ เวลาของผู้ที่จะมาร่วมให้ข้อมูลอาจจะไม่มากพอ การสนทนาในกลุ่มจัดตั้งขึ้นอาจจะทำให้ไม่ราบรื่นนัก เพราะสมาชิกรีบตอบแล้วรีบกลับหรือสมาชิกที่เชิญมาร่วมคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งนักวิจัยคาดหวังไว้ว่าเขาเป็นผู้รู้ข้อมูลอย่างดี แต่เมื่อพูดคุยกัน เขาไม่ทราบข้อมูลที่ละเอียดแน่ชัด ก็จะทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องนัก ในอีกทัศนะหนึ่งสมาชิกในกลุ่มสนทนา อาจจะตอบคำถามในการพูดคุยกันแบบเห็นพ้องต้องกันไปหมด มีการคล้อยตามกันและกันอยู่เสมอ ไม่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จะได้ข้อมูลที่ละเอียดหรือไม่ถูกต้องแน่ชัดนัก

3. การสนทนากลุ่มแบบเจาะจง (Focus Groups Discussion) เป็นเทคนิควิธีการรวบรวมข้อมูลแบบ “เจาะจงประเด็นและเจาะจงผู้ให้ข้อมูล” ที่สามารถทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตใจและพฤติกรรมของมนุษย์ รวมทั้งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนั้น ๆ และยังทำให้ทราบถึงปฏิกิริยาของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้า อันจะเป็นข้อมูลเพื่อนำไปดำเนินการวิจัยในเชิงปริมาณต่อไป หรือนำเอาเหตุผลที่ได้จากการศึกษาไปสนับสนุนในการวิเคราะห์การวิจัยเชิงปริมาณ

เทคนิคการรวบรวมข้อมูลแบบวิธีนี้ มีลักษณะเป็นการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันของสมาชิกกลุ่ม มีความเป็นอิสระในการคิดและถกประเด็นปัญหาในหัวข้อที่กำหนดให้ สมาชิกในกลุ่มสนทนาที่ได้จากการเลือกสรรมักจะมีจำนวนไม่เกิน 10 คน ในทางปฏิบัติจริง ๆ 8 คนกำลังเหมาะ ในวงสนทนานั้นจะมีพิธีกร (Moderator) เป็นผู้ดำเนินการสนทนาให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระที่ต้องการ และเป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดสาระจากการสนทนากลุ่มจะมีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรและอยู่ในเทปบันทึกเสียง เพื่อนำไปวิเคราะห์หาข้อสรุปของการวิจัย

ในการรวบรวมข้อมูลแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Groups Discussion) จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบสำคัญ ๆ ดังนี้คือ

1. คู่มือนำการสนทนา ซึ่งได้จากการนำตัวแปรที่กำหนดไว้มาเรียบเรียงหรือจำแนกเป็นข้อย่อยจัดลำดับผูกเป็นเรื่องราว นำการสนทนาให้เป็นขั้นตอนและสะดวกเป็นลำดับความคิด

2. บุคลากรที่สำคัญ ๆ ในการดำเนินการสนทนากลุ่มคือพิธีกรซึ่งเป็นผู้ดำเนินการสนทนาในปัญหาที่จะนำไปสู่คำตอบอันที่จะใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป ผู้จัดบันทึกคำสนทนา โดยจดแบบย่อจากคำพูดของกลุ่มทั้งหมดและบุคลากรทั่ว ๆ ไป ซึ่งเป็นบุคคลที่คอยเอื้ออำนวยและให้ความสะดวกแก่ผู้ที่อยู่ในกลุ่มขณะดำเนินการสนทนา

3. แบบคัดเลือกผู้เข้าร่วมกลุ่ม การจัดกลุ่มพยายามจะให้ได้บุคคลซึ่งมีบุคลิกลักษณะและภูมิหลังใกล้เคียงกันหรือเป็นบุคคลที่คิดว่าจะสามารถตอบวัตถุประสงค์ได้ทั้งหมด ความคล้ายคลึงกันของบุคคลในเชิงลักษณะต่าง ๆ เช่น อายุ ระดับการศึกษา หรือคล้ายคลึงกันในสาเหตุต่าง ๆ ทางพฤติกรรม ที่โครงการวิจัยต้องการวิเคราะห์แบบ “เจาะจงกลุ่มและเจาะจงประเด็น”

4. อุปกรณ์บันทึกข้อมูล เช่นเทปบันทึกเสียง สมุดจดบันทึก นักวิจัยต้องเตรียมให้ครบถ้วน

5. การนัดหมายและการคัดเลือกผู้เข้าร่วมการสนทนาจะต้องนัดหมาย และชี้แจงในเรื่องที่จะมีการจัดสนทนากลุ่มให้ผู้ที่ได้รับคัดเลือกได้เข้าใจในเบื้องต้นเสียก่อน เช่น หัวเรื่องที่สนทนาวัตถุประสงค์ของการสนทนา ตลอดจนวัน-เวลาที่จะมีการสนทนา

6. ผู้สังเกตการณ์ (Observer) เป็นบุคคลที่คอยสังเกตพฤติกรรมกลุ่มในวงสนทนาและคอยพูดคุยกับบุคคลภายนอก กลุ่มที่มีความสนใจในประเด็นปัญหาที่กลุ่มในสนทนากำลังพูดคุยกัน เป็นบุคคลที่คอยระงับกีดกันให้กลุ่มได้รับการชองเกี่ยวจากบุคคลภายนอก

7. สิ่งของที่ช่วยเสริมบรรยากาศในวงสนทนา เช่น น้ำดื่ม บุหรี่ ของขบเคี้ยว หรือผลไม้เล็กๆ น้อยๆ นอกจากนี้เมื่อการสนทนาเสร็จสิ้นลง ควรมีของที่ระลึกมอบให้แก่สมาชิกกลุ่มเพื่อเป็นการตอบแทนน้ำใจที่สมาชิกวงสนทนาต้องเสียเวลาในการทำงานมานั่งสนทนากับนักวิจัย

4. การสัมภาษณ์แบบสนทนารายบุคคลเฉพาะประเด็น (Focus Individual Interviews) เป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยแบบมานุษยวิทยาประยุกต์ ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์บุคคลที่เป็นผู้รู้ (Keyinformants) ในเรื่องที่ทำการศึกษา วิธีการวิจัยนี้เหมาะสำหรับศึกษาแบบเฉพาะกรณี (Case Study) ซึ่งทำให้นักวิจัยได้ข้อมูลละเอียดเพราะการสัมภาษณ์ จะใช้การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) สามารถยืดหยุ่นได้พอสมควรในการสัมภาษณ์ แต่อย่างไรก็ตามนักวิจัยจะต้องมีแนวคำถาม (Guideline) ในประเด็นเพื่อพิสูจน์สมมติฐานของการวิจัย และเพื่อตอบวัตถุประสงค์แนวคำถามจะมีประโยชน์เพื่อช่วยให้นักวิจัยจำคำถาม และทำให้การถามดำเนินไปโดยราบรื่นเป็นขั้นเป็นตอนในทางปฏิบัติ นักวิจัยควรจะจำคำถามหรือหัวข้อที่จะถามได้ทั้งหมด นอกจากนี้ควรจะมีการบันทึกข้อมูลไปพร้อมกับการสัมภาษณ์ เพราะผู้ให้สัมภาษณ์ทราบแล้วว่านักวิจัยต้องการศึกษาหรือสัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องอะไร การบันทึกข้อมูลจะใช้วิธีการบันทึกลงในสมุดหรือการบันทึกเทป (Tape Recorded) ซึ่งขึ้นอยู่กับนักวิจัยที่จะต้องการรายละเอียดแค่ไหน วิธีการรวบรวมข้อมูลแบบเจาะลึกก็มีประโยชน์มาก เพราะสามารถทำให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งและมีโอกาสที่จะถามเพิ่มเติมได้ตามควร

2. ระเบียบวิธีวิจัยและการรวบรวมข้อมูลของการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบมานุษยวิทยาประยุกต์ เลือกรวบรวมข้อมูลเฉพาะในกลุ่มของพนักงานขับรถบรรทุกที่วิ่งระหว่างสถานีกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดในช่วงเส้นทางสายยาว การเลือกตัวอย่างในการศึกษาและสัมภาษณ์ใช้วิธีแบบ purposive ในช่วงสภาวะของการรู้จักกันโดยกลไกของสังคมและกลุ่มบุคคลในจุดของการเป็นที่หยุดพักเครื่องทาง และจุดรอรับส่งสินค้าในช่วงเดือนสิงหาคม 2533 จนถึงเดือนมกราคม 2534 ใช้การรวบรวมข้อมูลที่ประกอบด้วยวิธีต่าง ๆ ตามขั้นตอนของการรวบรวมข้อมูล ต่อไปนี้

ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้แบ่งขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การทดสอบแนวทางและหาวิธีที่เหมาะสมในการทำความรู้จักคุ้นเคยกับพนักงานขับรถบรรทุกขนาดใหญ่ ขั้นตอนนี้กระทำขึ้นเป็นขั้นตอนแรก เพื่อหาความเหมาะสมในยุทธวิธีของการรวบรวมข้อมูลได้กำหนดกิจกรรมและลักษณะของกิจกรรมไว้คือ ในช่วงระหว่างวันที่ 27 สิงหาคม - 2 กันยายน 2533 คณะผู้วิจัยเดินทางไปทำความรู้จักกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของพนักงานขับรถบรรทุก ที่จุดพักเครื่องทาง ซึ่งเป็นที่พักรถบรรทุกขนาดใหญ่สายตะวันออกเฉียงเหนือก่อนที่จะถึงกรุงเทพฯ การรวบรวมข้อมูลใช้วิธีทำความรู้จักและคุยแบบเสวนากับผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย เช่น เจ้าของร้านค้า ร้านอาหารและเคีกรถรวมทั้งพนักงานขับรถบรรทุกขนาดใหญ่ เพื่อหาแกนนำไปสู่การร่วมเดินทางไปกับรถบรรทุกในช่วงแรกของการศึกษา

อุปกรณ์ที่ใช้ในการบันทึกข้อมูล เพื่อประโยชน์และนำไปสู่ความสะดวกในการรวบรวมข้อมูล คณะวิจัยได้จัดเตรียมหนังสือราชการที่ออกให้โดยสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล สมุดบันทึกฉบับกระเป๋่า บัตรประจำตัวของการทำงานในโครงการวิจัยให้กับนักวิจัยผู้ช่วย เพื่อแสดงให้เห็นพนักงานขับรถบรรทุกเข้าใจและยินดีให้ความร่วมมือในการศึกษา นอกจากนี้คณะวิจัยได้ใช้วิธีอธิบายถึงผลที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของพนักงานขับรถบรรทุก และประโยชน์ในเชิงพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศในอนาคตเป็นแนวทางการเข้าหากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ในขั้นนี้ไม่มีการทดสอบแนวคำถามเพราะกำหนดคำถามที่ใช้ศึกษาเป็นคำถามปลายเปิดที่นำไปสู่การเจาะประเด็นหลักที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและการดำเนินชีวิตที่เสี่ยงต่อการรับและแพร่กระจายของโรคเอดส์ ทั้งในเชิงพฤติกรรมทางเพศและการใช้ยาฆ่าเชืดยาเสพติดเข้าเส้น

เมื่อคณะนักวิจัยคุ้นเคย และสนิทสนมกับผู้ประกอบอาชีพร้านอาหารที่พนักงานขับรถสับล้อยอมรับประทานประจำ คณะวิจัยจึงขออนุญาตนั่งสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของพนักงานขับรถสับล้อโดยใช้วิธีนั่งดื่มและทานอาหาร พร้อมกับพูดคุยกับเจ้าของร้านและเด็กเสริฟอาหาร เกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสำนักหญิงบริการทางเพศและถามถึงจุดที่มีรถสับล้อหยุดรวมกันหลายคัน

นอกจากนี้ทำความเข้าใจและสร้างความคุ้นเคยกับเด็กปั๊มน้ำมัน ที่มีรถสับล้อหยุดเติมน้ำมันมากที่สุดในพื้นที่นั้น ขั้นตอนนี้เลือกเด็กปั๊มเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อนำไปสู่การทำความเข้าใจกับเจ้าของปั๊ม ใช้วิธีสร้างความคุ้นเคยกับเด็กปั๊มและเจ้าของปั๊ม โดยการพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องอาชีพของการขับรถบรรทุกตลอดจนพฤติกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มเป้าหมาย เป็นเวลา 6 วัน จากนั้นให้เจ้าของปั๊มแนะนำให้คณะวิจัยรู้จักกับพนักงานขับรถ และฝากนักวิจัยผู้ช่วยเดินทางไปกับรถสับล้อเพื่อการรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนของการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมที่สมบูรณ์

2. การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมที่สมบูรณ์ การรวบรวมข้อมูลในลักษณะนี้ กำหนดให้นักวิจัยผู้ช่วยเดินทางไปกับพนักงานขับรถสับล้อตลอดเส้นทางในช่วงระหว่างวันที่ 1 กันยายน - 11 กันยายน 2533 การอยู่อาศัยและหลับนอนให้พักอยู่กับพนักงานขับรถบรรทุกที่ศึกษาการรวบรวมข้อมูลสำหรับขั้นตอนนี้ใช้การพูดคุยและสนทนาเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ เช่น วิถีชีวิต การดำรงชีวิต การทำงาน สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้ใช้วิธีสังเกตเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาฆ่าแบบธรรมดาและแบบฉีด รวมทั้งการเกี่ยวหญิงบริการทางเพศ

การรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ คณะวิจัยได้เตรียมสมุดบันทึกขนาดเล็กจดบันทึกใส่กระเป๋าสี้อย่างง่ายให้นักวิจัยผู้ช่วยพกติดตัวตลอดเวลา เพื่อสะดวกในการหยิบมาเขียนและบันทึกข้อมูล ที่ได้จากการพบเห็นและสังเกตหรือพูดคุย วิธีการบันทึกข้อมูลใช้การจำ แล้วบันทึกลงในสมุดที่เตรียมไว้ข้างต้น นักวิจัยผู้ช่วยจะเขียนรายละเอียดของปรากฏการณ์ที่พบเห็นทุกวันทุกชนิด การเขียนบันทึกจะเขียนทุกเวลาที่มีเวลาพัก และเพื่อประโยชน์ในการนำ

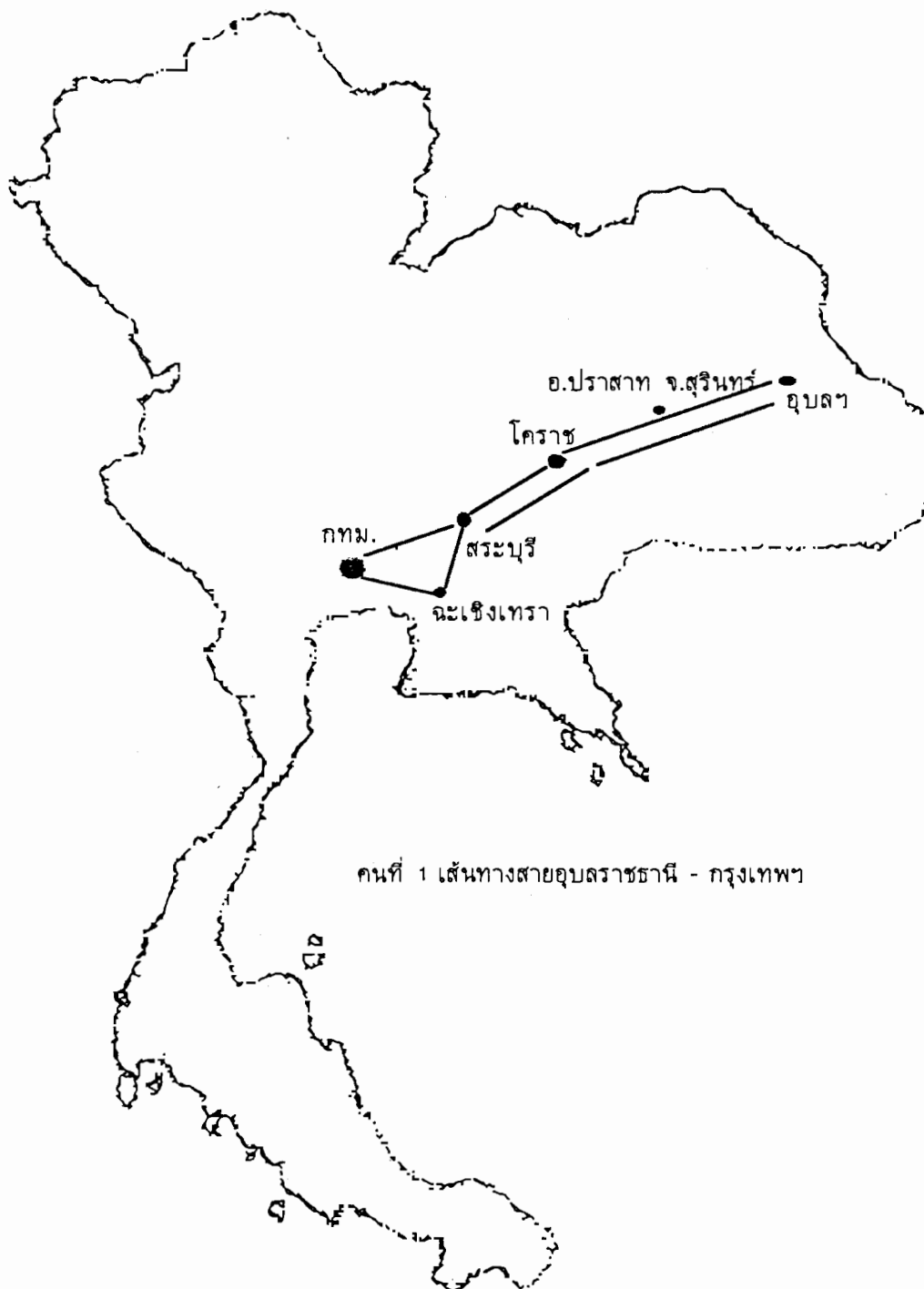
เสนอข้อมูล การรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ของการศึกษานี้มีการถ่ายภาพประกอบด้วย ทั้งนี้ ให้อยู่ในดุลยพินิจและความเหมาะสมของ โอกาสที่พนักงานรวบรวมข้อมูลตัดสินใจ

การรวบรวมข้อมูลแบบการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมที่สมบูรณ์โดยวิธีร่วมเดินทางไป กับพนักงานขับรถบรรทุกในครั้งนี้นำประกอบด้วยวิธีต่อไปนี้

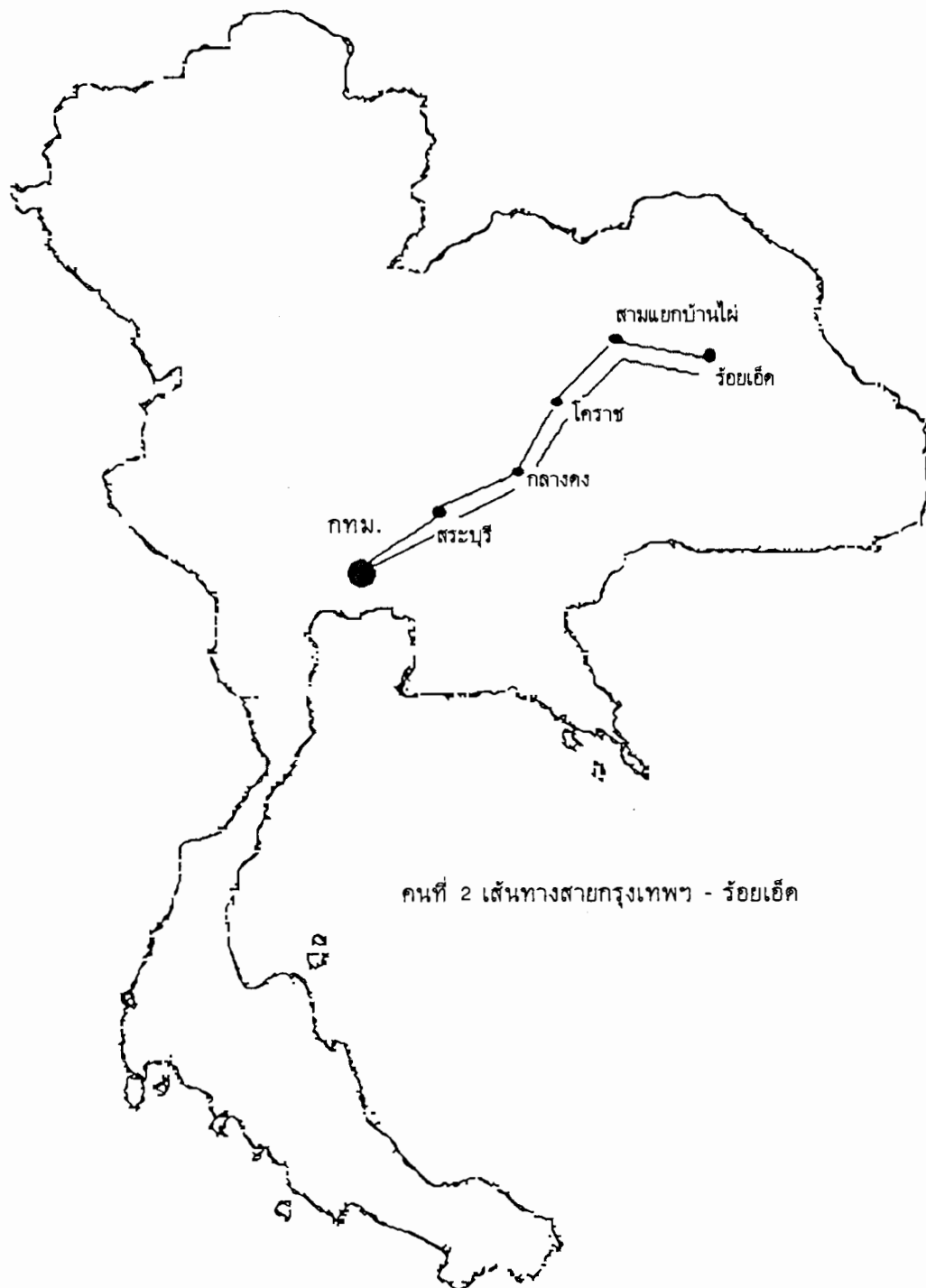
1. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก
2. การสัมภาษณ์แบบกลุ่มสนทนา
3. การสังเกตและการมีส่วนร่วม

ซึ่งรายละเอียดของเส้นทางในการร่วมเดินทางของนักวิจัยผู้ช่วยสำหรับการรวบรวม ข้อมูลด้วยวิธีนี้ มีดังภาพแสดงในแผนที่ต่อไปนี้

แผนที่ แสดงเส้นทางการร่วมเดินทางไปกับพนักงานขับรถสับล้อของนักวิจัยผู้ช่วยคนที่ 1

แผนที่ แสดงเส้นทางการร่วมเดินทางไปกับพนักงานขับรถลิสต์ของนักวิจัยผู้ช่วย คนที่ 2

3. การรวบรวมข้อมูลที่จุดพักรถครึ่งทางและจุดตกค้าง

เนื่องจากพนักงานขับรถสับล้อยต้องเดินทางอยู่ตลอดเวลา การหยุดพักรถในแต่ละครั้ง มักจะมีเวลาจำกัดและมีกิจกรรมต้องปฏิบัติเมื่อหยุดรถเสมอ เช่น เคาะยาง ดูแลเครื่องยนต์ และอุปกรณ์รถ ดังนั้นเพื่อสะดวกในการรวบรวมข้อมูลและศึกษาในระดับลึก ถึงวิถีชีวิตและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่อาจจะเสี่ยงต่อการรับและแพร่เชื้อโรคเอดส์ คณะวิจัยจึงเลือกศึกษาพฤติกรรมดังกล่าวนี้ที่จุดพักรถครึ่งทางและจุดตกค้าง เพราะที่จุดดังกล่าวนี้ พนักงานขับรถสับล้อยจะมีเวลาเหลือหลังจากการตรวจสอบอุปกรณ์รถ สินค้าและหลับนอน พุดคุยกับคณะวิจัย พร้อมกับได้มีโอกาสร่วมศึกษาในพฤติกรรมรวมกลุ่ม การรวบรวมข้อมูลที่จุดพักรถครึ่งทางและจุดตกค้าง ได้ศึกษาที่ จุดพักรถสายตะวันออกเฉียงเหนือ จุดพักรถสายเหนือในเส้นทางสายเอเชีย และจุดตกค้างที่โรงงานผลิตวัสดุก่อสร้าง

3.1 ทำเลที่ตั้งและลักษณะทั่วไปของพื้นที่ในการรวบรวมข้อมูล

ก. จุดพักรถสายตะวันออกเฉียงเหนือ

ณ พื้นที่ศึกษาจุดพักรถเส้นทางนี้ พบว่าไหล่ทางหลวงมีพื้นที่กว้างเหมาะกับการจอดพักรถบรรทุกขนาดใหญ่ มีร้านขายอาหารและเครื่องดื่มราคาย่อมเยาเปิดให้บริการตลอดคืนและพบว่ามียสถานบริการทางเพศที่เป็น “ช่อง” ตั้งอยู่จำนวน 10 แห่ง มีหญิงบริการทางเพศประมาณ 75 คน ราคาค่าบริการ ประเภทชั่วคราวจะอยู่ระหว่าง 60-100 บาท ต่อการร่วมเพศ 1 ครั้ง การเปิดให้บริการของ “ช่อง” จะให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง นักเที่ยวในช่วงตอนเย็นจนถึงเวลาประมาณ 22.00 นาฬิกา ส่วนมากจะเป็นนักเที่ยวท้องถิ่น เช่น ชาวไร่ กรรมกรโรงงาน เกษตรกรวัยรุ่น ฯลฯ หลังจากช่วงเวลา 22.00 นาฬิกาเป็นต้นไปจนถึงสว่าง นักเที่ยวส่วนมากจะเป็นพนักงานขับรถบรรทุกและเด็กจรด

ข. จุดพักรถสายเหนือเส้นทางสายเอเชีย

หลังจากศึกษาจุดพักรถสายตะวันออกเฉียงเหนือ คณะวิจัยได้เดินทางไปศึกษาพฤติกรรมทางเพศและการใช้ยาฆ่าชนิดต่าง ๆ ของพนักงานขับรถสับล้อยที่จุดพักรถสายเหนือ ในช่วงระหว่างวันที่ 20 ถึง 26 พฤศจิกายน 2533 เพื่อศึกษาในเชิงวิเคราะห์ว่ามีความสอดคล้องหรือต่างกันอย่างไรกับพนักงานขับรถสายตะวันออกเฉียงเหนือ วิธีการรวบรวมข้อมูล ณ จุดนี้คณะวิจัยขอความอนุเคราะห์จากผู้ประกอบการอาชีพปั้มน้ำมันเชื้อเพลิง

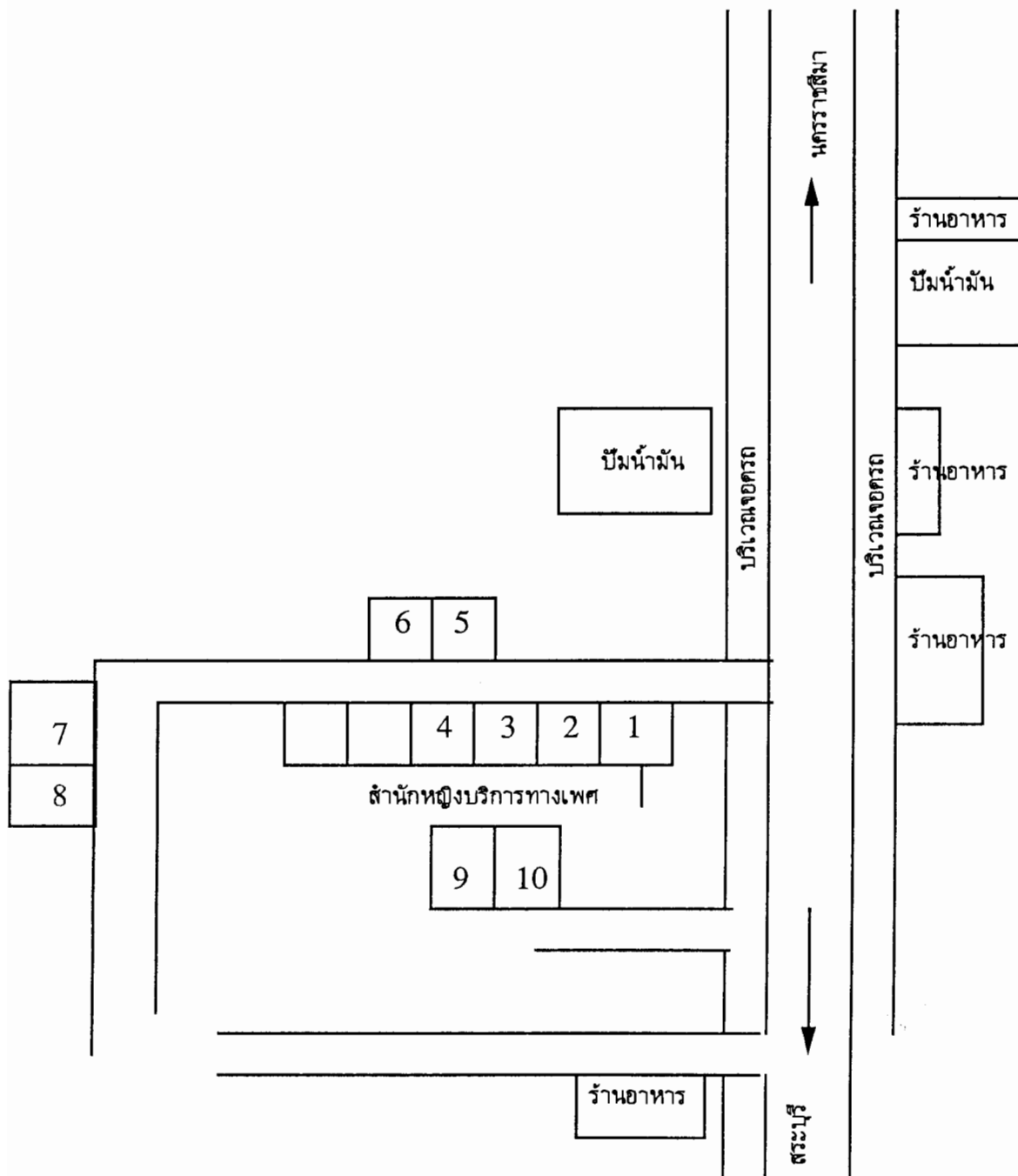
แนะนำให้ รู้จักกับพนักงานขับรถสับล้อที่จุดพักรถ หลังจากนั้นรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จัดกลุ่มสนทนา การเข้าไปสังเกตพฤติกรรมพนักงานขับรถสับล้อกับหญิงบริการทางเพศ สัมภาษณ์เจ้าของสำนักหญิงบริการทางเพศ ผู้จัดการและคนเชียร์แขก ใช้เวลาศึกษา ณ จุดนี้ 7 วัน

ณ จุดพักรถแห่งนี้ คณะวิจัยพบว่า มีร้านขายเครื่องดื่มและอาหารเปิดขายตลอด 24 ชั่วโมง ลักษณะที่ตั้งของสำนักหญิงบริการทางเพศ "ช่อง" มีลักษณะใกล้เคียง กับจุดพักรถสายตะวันออกเจียงเหนือ กล่าวคือ จะตั้งอยู่ริมถนนหลวงมีไหล่ทางสำหรับจอดรถกว้าง เปิดให้บริการ 24 ชั่วโมง นักเที่ยวที่เป็นพนักงานขับรถและเค้กรถ จะนิยมเที่ยวตั้งแต่เวลาประมาณ 22.00 นาฬิกาเป็นต้นไปจนถึงสว่าง ในช่วงเวลาอื่นจะเป็นนักเที่ยวท้องถิ่น เช่น วัยรุ่น ชาวไร่ คนงานในภาคเกษตรกรรมและผู้เดินทางจรทั่วไป สำนักหญิงบริการทางเพศ ณ จุดนี้มีจำนวน 2 แห่ง มีหญิงบริการทางเพศ 16 คน ค่าบริการอยู่ระหว่าง 60-100 บาทสำหรับการร่วมเพศชั่วคราวหนึ่งครั้ง ในบริเวณใกล้เคียงกับจุดพักรถ มีห้องแบ่งให้เช่าเป็นรายคืนและพักชั่วคราวสำหรับผู้เดินทางจรหรือบุคคลที่ใช้บริการทั่วไป ในบางครั้งพนักงานขับรถสับล้อบางคนจะพาหญิงอื่นที่อาศัยมาที่รถ พักหลับนอนชั่วคราวหลังจากการเดินทางช่วงระยะเวลาหนึ่ง

จุดพักรถสายเหนือ นับได้ว่าเอื้ออำนวยต่อโอกาสของการสำส่อนทางเพศของพนักงานขับรถไม่แตกต่างจากจุดสายตะวันออกเจียงเหนือ เพราะมีความสะดวกสบายในการเข้าถึงสถานบริการและพักหลับนอนได้ง่าย ดังนั้น ณ จุดพักรถทั้งสองจุดนี้ จะเห็นว่าวิถีชีวิตและพฤติกรรมทางเพศของพนักงานขับรถสับล้อ มีโอกาสสัมพันธ์กับการเสี่ยงต่อการรับและแพร่โรคเอดส์สูง

ดังแผนที่ที่แสดงถึงลักษณะพื้นที่ของจุดพักรถและสำนักหญิงบริการทางเพศ ณ จุดพักรถดังนี้

แผนที่ แสดงที่ตั้งสำนักหญิงบริการทางเพศ และสถานที่พักรถวิ่งทางสายตะวันออกเฉียงเหนือ

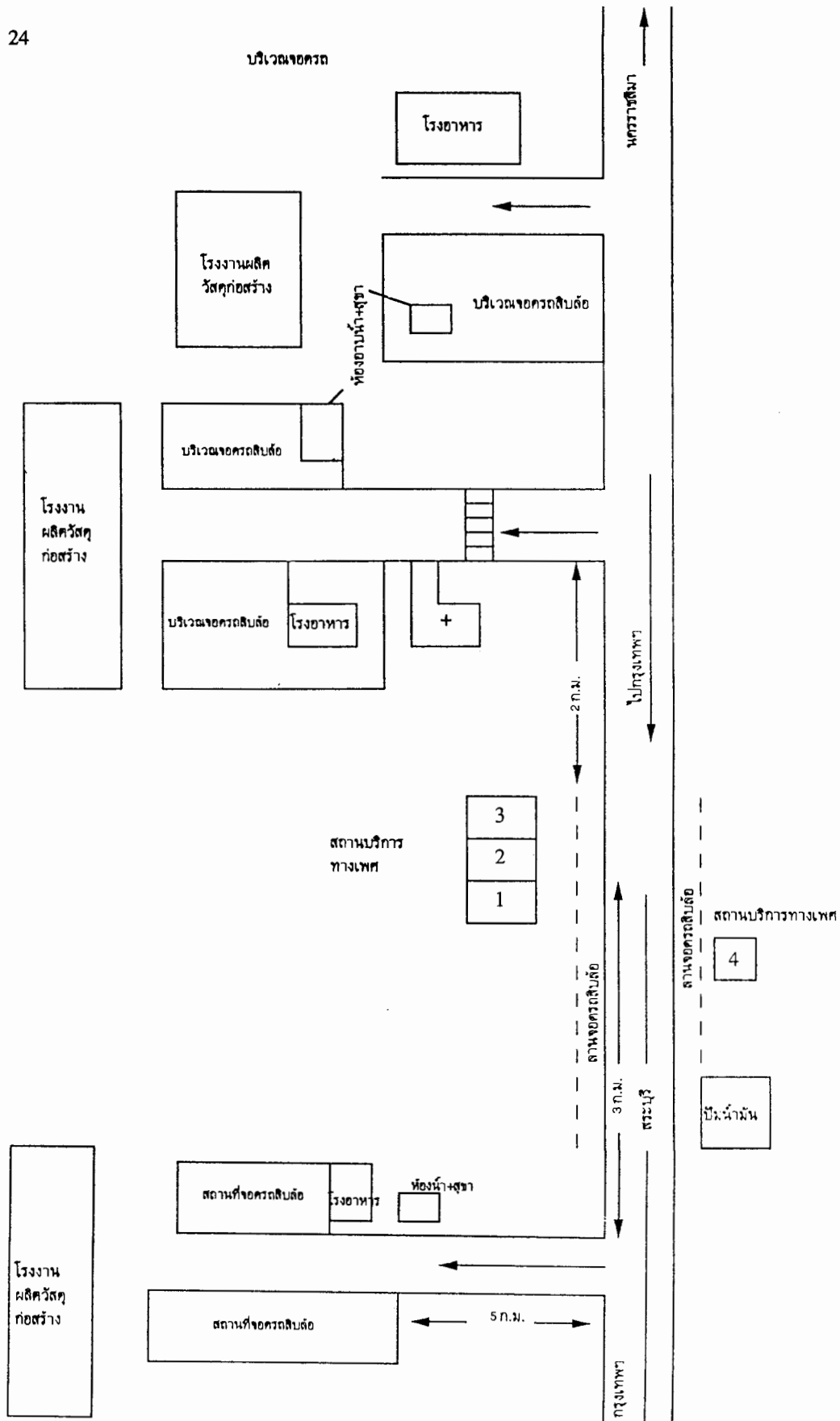

ก. การรวบรวมข้อมูล ณ จุดตกค้าง

การรวบรวมข้อมูลที่จุดพักรถสายตะวันออกเฉียงเหนือ และจุดพักรถสายเหนือในเส้นทางสายเอเชียเป็นการศึกษาพฤติกรรมต่าง ๆ ของพนักงานขับรถสิบล้อในช่วงระหว่างการทำงานและพักครึ่งทางเพื่ออธิบายถึงโอกาสเสี่ยงที่จะมีการรับและแพร่เชื้อโรคเอดส์ หลังจากการรวบรวมข้อมูลในทั้ง 2 จุดดังกล่าว คณะวิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมของพนักงานขับรถสิบล้อ ณ จุดรอรับสินค้าและจุดตกค้างโดยเลือกศึกษาที่จุดรอรับวัสดุก่อสร้างในบริเวณโรงงานผลิตที่จังหวัดสระบุรี ในระหว่างวันที่ 15 ธันวาคม 2533 จนถึง 5 มกราคม 2534 สำหรับเหตุผลในการเลือกศึกษาที่จุดนี้เพราะปัจจุบันการขนส่งวัสดุก่อสร้าง นิยมขนส่งสินค้าด้วยรถบรรทุกสิบล้อและรถบรรทุกขนาดใหญ่ ดังนั้น จุดนี้จึงมีจำนวนของรถสิบล้อหยุดพักเพื่อรอรับสินค้าจำนวนมาก โดยเฉลี่ยประมาณวันละ 500 - 1,000 คันและมีการตกค้างอย่างน้อยวันละ 300 คัน ประกอบกับสถานการณ์การผลิตปูนซีเมนต์ ในประเทศไทยไม่เพียงพอกับการบริโภคในประเทศ จึงทำให้มีรถสิบล้อจอดตกค้างรอรับปูนซีเมนต์ ณ จุดนี้มาก การเลือกศึกษาที่จุดตกค้างมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มและพฤติกรรมส่วนบุคคล ของพนักงานขับรถและเด็กรถที่อาจจะมีโอกาสเสี่ยงต่อการรับและแพร่กระจายของโรคเอดส์ทั้งในเชิงพฤติกรรมทางเพศและการใช้ยาเสพติดหรือยามาฆาตฉีดเข้าเส้น

ที่จุดตกค้างและจุดรอรับสินค้า คณะวิจัยพบว่าในบริเวณใกล้เคียงมีสำนักหญิงบริการทางเพศเปิดบริการเป็นช่องหนึ่งแห่ง และ “ช่อง” ที่เป็นร้านขายอาหารที่มีหญิงบริการทางเพศทำหน้าที่เป็นพนักงานเสิร์ฟอาหารจำนวน 3 แห่ง มีจำนวนหญิงบริการทั้งสิ้น 18 คน และมีหญิงให้บริการทางเพศโดยอิสระ ไม่สังกัดสำนักอีกจำนวนหนึ่ง กล่าวคือหากนักเที่ยวพึงพอใจจะร่วมเพศก็จะชวนไปร่วมเพศที่บ้านหรือที่ใดที่หนึ่งได้

ลูกค้าของสำนักหญิงบริการทางเพศและร้านอาหาร ณ จุดนี้ ส่วนมากจะได้แก่พนักงานขับรถสิบล้อและเด็กรถที่เดินทางมาจากทั่วประเทศที่ตกค้างเมื่อรอรับสินค้า ในบริเวณดังกล่าวนี้ มีร้านขายอาหารและเครื่องดื่มเปิดให้บริการตลอด 24 ชั่วโมงเช่นกัน ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการบริโภคและดื่มของพนักงานขับรถสิบล้อเป็นอย่างยิ่ง ดังแผนที่ที่แสดงถึงทำเลที่ตั้งของสถานบริการทางเพศ ณ จุดรอรับสินค้าและตกค้างดังนี้

จากขั้นตอนและวิธีการรวบรวมข้อมูล สามารถสรุปกิจกรรมและลักษณะของกิจกรรมการรวบรวมข้อมูล จำแนกตามแหล่งผู้ให้ข้อมูล วิธีการรวบรวมข้อมูลและจำนวนผู้ให้ข้อมูลได้ดังนี้

วิธีการรวบรวมข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล					
	พนักงานขับรถ สิบสองและเตี๊ยก	เจ้าของรถ สิบสอง	เจ้าของช่อง	คนเชียร์ แขก	หญิงบริการ ทางเพศ	รวม ทั้งหมด
การสนทนา รายบุคคล เฉพาะประเด็น	123 คน	3 คน	3 คน	2 คน	11 คน	142 คน
การสัมภาษณ์ กลุ่มย่อย	21 กลุ่ม	1 กลุ่ม	-	-	1 กลุ่ม	23 กลุ่ม (กลุ่มละ 4-5 คน)
การสัมภาษณ์ ด้วย แบบสอบถาม	60 คน	-	-	-	-	60 คน
การสัมภาษณ์ ด้วยการจัด สนทนากลุ่ม	5 กลุ่ม	-	-	-	-	5 กลุ่ม (กลุ่มละ 8-9 คน)

จากตารางข้างต้นจะเห็นว่าในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ มีผู้ให้ข้อมูลที่เป็นพนักงานขับรถบรรทุกขนาดใหญ่ จำนวน 307 คน ซึ่งคณะวิจัยถือว่าเป็นผู้รู้ยิ่ง (Keyinformants) ในการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงของพนักงานขับรถบรรทุกต่อการรับและแพร่เชื้อโรคเอดส์ของการวิจัยครั้งนี้

บทที่ 3

ลักษณะการทำงานและวิถีชีวิตของพนักงานขับรถสิบล้อ

1. ข้อมูลทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคม

ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของพนักงานขับรถสิบล้อที่จะแสดงต่อไปนี้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการสัมภาษณ์พนักงานขับรถสิบล้อจำนวน 60 รายด้วยแบบสอบถาม (ไม่นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบการสนทนารายบุคคลเฉพาะประเด็น การสัมภาษณ์กลุ่มย่อย และการสัมภาษณ์ด้วยการจัดสนทนากลุ่มมาร่วมแปลผล เพราะข้อมูลที่ได้ในการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีดังกล่าวนี้ เป็นข้อมูลในลักษณะของเนื้อหาและพฤติกรรมในเชิงคุณสมบัติ ประกอบกับผู้ให้ข้อมูลส่วนมากจะปฏิเสธการตอบแบบสอบถาม แต่ยินดีที่จะพูดคุยในเชิงสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในลักษณะคุยกันหรือจัดกลุ่มคุยหลายคน ดังนั้นจึงเลือกเฉพาะข้อมูลของผู้ที่ยินยอมตอบแบบสอบถามมาแปลผลในเชิงปริมาณ) ผลการสำรวจข้อมูลพบว่าพนักงานขับรถสิบล้อกว่าร้อยละ 50 มีอายุอยู่ระหว่าง 25-34 ปี อายุเฉลี่ยของพนักงานขับรถที่สัมภาษณ์เท่ากับ 32 ปี ประมาณร้อยละ 87 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ผู้ที่จบชั้นมัธยมศึกษามีร้อยละ 12 ส่วนผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษาไม่ถึงร้อยละ 2 พนักงานขับรถกว่า 3 ใน 4 จะแต่งงานแล้ว และในกลุ่มนี้ ประมาณร้อยละ 80 มีบุตรแล้ว แต่ส่วนใหญ่มีบุตรไม่เกิน 2 คน

เนื่องจากพนักงานขับรถสิบล้อเกือบทั้งหมดมาจากชนบท นอกจากอาชีพหลักในการขับรถเกือบครึ่งหนึ่งจึงมีอาชีพรองคือ การทำนา และมีอาชีพเสริมคือค้าขายหรือรับจ้างทั่วไปรายวัน

สำหรับอาชีพของคู่สมรสพบว่าอาชีพทำนาเป็นอาชีพที่ทำมากที่สุด รองลงมาคือ การรับจ้างทั่วไปรายวันและค้าขาย นอกจากนี้ประมาณร้อยละ 43 ไม่ประกอบอาชีพ ดังรายละเอียดของข้อมูลที่แสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงร้อยละของลักษณะทางประชากรและสังคมของประชากรตัวอย่าง

ลักษณะทางประชากรและสังคม	ร้อยละ
กลุ่มอายุ	
15-24	13.3
25-29	23.3
30-34	28.3
35-39	16.7
40-44	13.3
45+	5.0
รวม	100.0
(จำนวน)	(60)
สถานภาพสมรส	
แต่งงาน	80.0
โสด	16.7
หม้าย หย่า แยก	3.3
รวม	100.0
(จำนวน)	(60)
จำนวนบุตร	
ยังไม่มีบุตร	14.6
มีบุตร 1 คน	47.9
มีบุตร 2 คน	33.3
มีบุตรมากกว่า 2	4.2
รวม	100.0
(จำนวน)	(48)

ตารางที่ 1 ต่อ

ลักษณะทางประชากรและสังคม	ร้อยละ
การศึกษา	
ประถมศึกษา	86.7
มัธยมศึกษา	11.7
สูงกว่ามัธยมศึกษา	1.7
รวม	100.0
(จำนวน)	(60)
อาชีพอื่น	
ไม่มีอาชีพอื่น	50.0
ทำนา	43.3
ค้าขาย	3.3
รับจ้างทั่วไปรายวัน	3.3
รวม	100.0
(จำนวน)	(60)
อาชีพของคู่สมรส	
ไม่ประกอบอาชีพ	43.3
ทำนา	30.0
รับจ้างทั่วไป	15.0
ค้าขาย	8.3
ข้าราชการ	3.3
รวม	100.0
(จำนวน)	(60)

2. ประเภทของพนักงานขับรถสลิปล้อ พนักงานขับรถสลิปล้อมี 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. เป็นเจ้าของรถและขับเอง
2. เป็นลูกจ้างและรับจ้างขับรถ ประเภทนี้มีจำนวนมาก เมื่อแบ่งตามรายได้พบว่า มี 2 ประเภทคือ

ก. มีเงินเดือนประจำ พนักงานขับรถประเภทมีเงินเดือนประจำ มีหลายประเภท ซึ่งจำแนกความแตกต่างตามลักษณะการจ้างได้ดังนี้

ประเภทที่ 1 มีเงินเดือนประจำประมาณเดือนละ 1,500-3,000 บาท และในการเดินทางแต่ละเที่ยว พนักงานขับรถจะได้รับเงินจากเจ้าของรถ “ถั่วแกละ” เพื่อใช้จ่ายเป็นเบี้ยเลี้ยงส่วนตัว เช่น ค่าอาหารและเครื่องดื่ม และจะได้รับเงินสำรองอีกจำนวนหนึ่งไว้ใช้จ่ายเมื่อมีการตกค้างในขณะที่รอรับหรือส่งสินค้า รายได้จากการตกค้างพนักงานขับรถจะได้ประมาณวันละ 100 บาท โดยเฉลี่ยจะได้รับเบี้ยเลี้ยงเที่ยวละ 300-700 บาท และถ้ามีเค็กรถพนักงานขับรถประเภทนี้ ต้องแบ่งเบี้ยเลี้ยงจากส่วนนี้ให้เค็กรถเป็นค่าใช้จ่ายประมาณ 1 ใน 3 ของเงินเบี้ยเลี้ยงที่ตนเองได้รับแต่ละเที่ยว ไม่ว่าเค็กรถนั้นจะจัดหาโดยถั่วแกละหรือพนักงานขับรถจัดหาเองก็ตาม การพิจารณากำหนดค่าเบี้ยเลี้ยงเจ้าของรถจะกำหนดเป็นคันรถ มิได้นำจำนวนคนที่รับผิดชอบในรถมาพิจารณา พนักงานขับรถประเภทนี้ไม่ต้องรับผิดชอบค่าน้ำมันและค่าซ่อมรถ เพราะจะเติมน้ำมัน และซ่อมบำรุงรถที่สถานบริการในเครือของเจ้าของรถและบริษัท พนักงานขับรถสลิปล้อในประเทศไทย จะเป็นประเภทนี้มากที่สุด

ประเภทที่ 2 มีเงินเดือนประจำและได้รับค่าเหมาจ่ายในการเดินทางแต่ละเที่ยว พนักงานขับรถประเภทนี้จะมีเงินเดือนประจำประมาณเดือนละ 1,800-2,200 บาท และจะนิยมเหมาจ่ายค่าเดินทางทุกชนิดจากเจ้าของรถมารับผิดชอบเอง เช่น ค่าน้ำมัน ค่าปะยาง ค่าค่า่าน ค่าเบี้ยเลี้ยงของตนเองและเค็กรถ โดยคิดเหมาเที่ยวละ 3,500-5,000 บาท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทและชนิดจำนวนของสินค้ารวมทั้งระยะทางในการขนส่ง แต่ละครั้ง เหตุผลที่พนักงานขับรถประเภทนี้นิยมเหมาจ่าย เพราะคิดว่าจะมีรายได้เหลือเก็บจากการเดินทางมากกว่ารายได้ที่เจ้าของรถจ่ายให้ตามปกติ นอกจากนี้พนักงานขับรถ ประเภทนี้สามารถเลือกเองได้ว่าจะมีหรือไม่มีเค็กรถก็ได้

ประเภทที่ 3 พนักงานขับรถประเภทนี้จะมีเฉพาะเงินเดือนประจำประมาณเดือนละ 3,500-5,000 บาท ในขณะที่เดินทางแต่ละครั้งจะมีเจ้าของร่วมรถเดินทางไปด้วย ค่าใช้จ่ายในการกินอยู่ระหว่างการเดินทาง เช่น ค่าอาหารและเครื่องดื่ม เจ้าของรถจะรับผิดชอบทั้งหมด พนักงานขับรถประเภทนี้จะมีจำนวนไม่มากนัก ในบางกรณีถ้าเจ้าของรถไม่สามารถร่วมเดินทางด้วย จะมอบเงินให้ประมาณเที่ยวละ 1,000 บาท สำหรับจ่ายเป็นค่าอาหารและเครื่องดื่ม รวมทั้งค่าตอบแทนสำหรับเติกรถ และเมื่อเงินจำนวนนี้เหลือจ่ายก็เป็นกรรมสิทธิ์ของพนักงานขับรถต่อไป

ข. **รับเหมาขับเป็นรายเที่ยว** พนักงานขับรถประเภทนี้ไม่มีเงินเดือนประจำจะได้รับค่าตอบแทนเป็นรายเที่ยว การเดินทางแต่ละครั้งจะเหมาค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้เพื่อการขนส่งทุกอย่างจากเจ้าของรถ เช่น ค่าน้ำมัน ค่าปะยาง ค่าซ่อมบำรุงรถ ค่าค่าน ค่าเบี้ยเลี้ยงของตนเอง ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่าใช้จ่ายของเติกรถ ฯลฯ ค่าเหมาจ่ายแต่ละเที่ยวจะตกลงการจ้างเหมาประมาณเที่ยวละ 7,500-12,000 บาท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระยะทางชนิดของสินค้า และชนิดของรถ เช่น รถพ่วง รถเทเลอร์ หรือรถสิบล้อ ตอนเดียว

3. วิถีชีวิตและการทำงาน

ก. อาชีพเดิมและเหตุผลการเปลี่ยนงาน

พนักงานขับรถที่สัมภาษณ์โดยเฉลี่ยเข้าสู่อาชีพนี้มาแล้วประมาณ 9 - 10 ปี ก่อนที่จะมาเป็นพนักงานขับรถสิบล้อเกือบทุกคนเคยประกอบอาชีพอื่น ๆ ส่วนมากจะเป็นเกษตรกรทำไร่ ทำนา ต่อมาเปลี่ยนอาชีพมาเป็นเด็กท้ายรถเพื่อฝึกฝนเป็นพนักงานขับรถสิบล้อ นอกจากนี้บางคนเคยขับรถยนต์ขนาดเล็กรับจ้างรายวัน มีบางส่วนเข้าสู่อาชีพนี้โดยตรงโดยเริ่มเป็นเด็กท้ายรถตั้งแต่อายุ 16 ปี เพราะมีความหวังในอนาคตที่จะเป็นพนักงานขับรถบรรทุกขนาดใหญ่เหตุผลสำคัญที่เลือกอาชีพขับรถสิบล้อเป็นอาชีพหลัก ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่กล่าวว่า เนื่องจากรายได้ดีกว่าการประกอบอาชีพทางการเกษตร และรับจ้างรายวันทั่วไป บางคนให้เหตุผลว่า ชอบการขับรถและเห็นว่าเป็นอาชีพที่ทำหายกว่าอาชีพอื่น ๆ

ตารางที่ 2 แสดงร้อยละระยะเวลาการทำงานในอาชีพพนักงานขับรถสบล้อของประชากร
ตัวอย่าง

ระยะเวลา	ร้อยละ
ต่ำกว่า 1 ปี	10.0
1-5 ปี	21.7
6-10 ปี	26.7
11-15 ปี	23.3
16 ปีขึ้นไป	18.3
รวม (จำนวน)	100.0 (60)

ตารางที่ 3 แสดงร้อยละของอาชีพก่อนเป็นพนักงานขับรถของประชากรตัวอย่าง

อาชีพ	ร้อยละ
ไม่ประกอบอาชีพ	23.3
ทำนา	33.3
ลูกจ้างในโรงงานและรับจ้างทั่วไปรายวัน	19.7
เคีกรถ	13.3
ขับรถเล็กมาก่อน	8.3
ค้าขาย	1.7
รวม (จำนวน)	100.0 (60)

ตารางที่ 4 แสดงร้อยละของเหตุผลการเปลี่ยนอาชีพมาเป็นพนักงานขับรถของประชากร
ตัวอย่าง

เหตุผล	ร้อยละ
รายได้ดีกว่าอาชีพเดิม	58.3
ไม่มีเหตุผล	33.3
เบื่ออาชีพเดิม	8.3
รวม	100.0
(จำนวน)	(60)

ข. รถและความเป็นอิสระในการทำงาน

รถที่ขับส่วนมากเป็นรถของเจ้าของรถซึ่งเรียกว่า “ถ้าวัก” หรือ เป็นรถของบริษัทที่รับขนส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ทั่วไป พนักงานขับรถส่วนใหญ่จะดูแลรถทั้งในด้านความสะอาด การรักษาเครื่องยนต์ การซ่อมบำรุง ฯลฯ เหมือนกับเป็นเจ้าของ บางคนจะได้รับอิสระในการรับบุคคลภายนอกให้ร่วมเดินทางไปด้วย แต่ส่วนใหญ่ไม่นิยมและเกรงว่าจะมีอันตราย ทั้งที่เป็นอุบัติเหตุซึ่งจะต้องรับผิดชอบ และการจี้ปล้น

พนักงานขับรถส่วนมากจะนิยมขับรถ “ถ้าวัก” แม้ว่าจะไม่มีความมั่นคงในลักษณะการจ้างแต่มีความเป็นอิสระในการทำงาน ทำให้สบายใจและสามารถทำงานได้ตามสะดวก ซึ่งแตกต่างจากการขับรถสังกัดบริษัทที่มีระเบียบวินัยข้อบังคับ และการตรวจเส้นทาง การเดินรถ

ตารางที่ 5 แสดงร้อยละการเป็นเจ้าของรถของประชากรตัวอย่าง

การเป็นเจ้าของรถ	ร้อยละ
รถเก่าแก่	58.3
รถบริษัท	38.3
ของตนเอง	3.3
รวม	100.0
(จำนวน)	(60)

ตารางที่ 6 แสดงร้อยละลักษณะการรับผิดชอบรถและการมีได้กรรถของประชากรตัวอย่าง

การรับผิดชอบรถและการมีได้กรรถ	ร้อยละ
ดูแลทุกอย่างเหมือนเจ้าของรถ	86.7
ดูแลเฉพาะช่วงที่ขับ	13.3
ไม่มีได้กรรถ	53.3
มีได้กรรถ	41.7
นำมรรยามาเป็นได้กรรถ	5.0
(จำนวน)	(60)

ตารางที่ 7 แสดงร้อยละความเป็นอิสระในการครอบครองรถของประชากรตัวอย่าง

ความเป็นอิสระ	ร้อยละ
มีอิสระบางอย่างแต่ไม่ได้รับใครขึ้นรถ	63.3
มีอิสระทุกอย่างจะรับใครขึ้นรถก็ได้	36.7
รวม	100.0
(จำนวน)	(60)

ค. การแต่งกายและการบริโภคอาหาร

พนักงานขับรถสับล้อทั่วไปจะนิยมแต่งกายตามสบายโดยจะชอบสวมเสื้อยืด หรือเสื้อเชิ้ตธรรมดา นุ่งกางเกงตามรูปทรงที่ชอบและสวมใส่สบาย มักจะสวมรองเท้าแตะมีส้นน้อยที่ใช้รองเท้าผ้าใบหรือรองเท้าหุ้มส้นเหตุผลสำคัญที่เลือกแต่งกายตามสบายเพราะสะดวกในการสวมใส่การซักและทำความสะอาด การใช้รองเท้าแตะทำให้ไม่อับชื้นพร้อมกับช่วยให้ขึ้นและลงรถเพื่อตรวจและจัดเก็บสินค้าได้คล่องตัว การแต่งกายที่สุภาพเรียบร้อยจะพบเฉพาะในกลุ่มของพนักงานขับรถที่สังกัดบริษัท เพราะมีระเบียบมาตรฐานเป็นแบบอย่างเดียวกัน เสื้อผ้าและกางเกงส่วนมากจะมิดชิดตัวเที่ยวละไม่เกิน 2 ชุด เพราะง่ายในการซักล้างและจัดเก็บ

ภายในที่นั่งส่วนหน้าของรถ จะมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับเครื่องยนต์และการขนส่ง มีส่วนน้อยที่มีการติดตั้งเครื่องปรับอากาศ วิทยุและเทปจะมีเกือบทุกคัน บริเวณใกล้ๆ ที่นั่งขับรถ จะมีกระจกหน้าต่าง แก้วน้ำ ขวดเครื่องดื่ม ขูกำลัง กล้องกระดาศชำระ หมอน เสื้อ ผ้าขาวม้า ผ้าเช็ดตัว กางเกงขาสั้น กระเป๋าเดินทาง รองเท้าหุ้มส้น ไฟฉาย ยาแก้ปวดบางชนิด ชองบูหรี ยาอม ตลอดจน กล้องเครื่องมือและอุปกรณ์รถที่ถอดเก็บไว้เป็นอะไหล่

ง. การบริโภคอาหาร

วิถีชีวิตและการทำงานจะเป็นไปอย่างง่าย ๆ การบริโภคอาหารจะไม่เป็นเวลาเมื่อหิวจะแวะซื้ออาหารริมทาง หรือหยุดรถรับประทานอาหารที่ห่อมาจากบ้าน การนั่งรับประทานอาหาร พนักงานขับรถบางส่วนนิยมรับประทานอาหารที่ร้านขายอาหารริมทางที่ขายอาหารราคาถูกและมักจะเป็นร้านค้าที่ซื้อกันอยู่ประจำ บางรายจะซื้ออาหารที่รับประทานได้ง่ายและสะดวกในการเช็ดล้างภาชนะ เช่น ข้าวสวยใส่ถุง ข้าวหลาม ข้าวแกง เนื้อเค็ม น้ำพริกปลาทุ กุ้งย่าง ปลาทอด หรืออาหารแห้งบางชนิด ฯลฯ พนักงานขับรถบางคนมีครอบครัวร่วมเดินทางด้วย ในกลุ่มนี้จะนำอุปกรณ์การประกอบอาหารเช่น เตาถ่าน กระทะ จานช้อน หม้อหุงข้าว ศีรษะไปด้วย และประกอบอาหารเมื่อมีการตกค้าง อาหารที่นิยมประกอบจะเป็นประเภทง่าย ๆ เช่น ไข่เจียว ปลาทอด ฯลฯ

จ. ช่วงเวลาที่อยู่กับครอบครัวและวิถีชีวิตการทำงาน

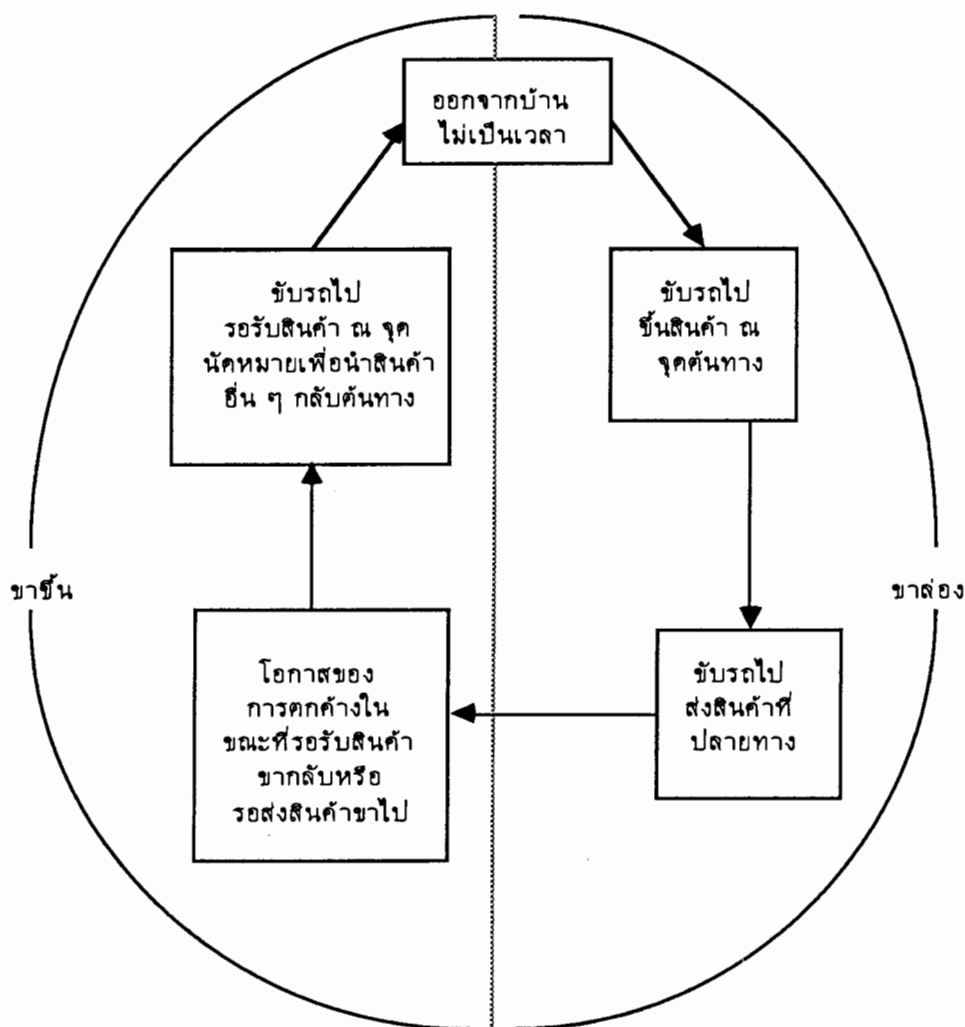
พนักงานขับรถสลิปส่วนมากไม่มีเวลาอยู่กับครอบครัวที่บ้าน วิถีชีวิตต้องเดินทางตลอด 24 ชั่วโมง การพักผ่อนหลับนอนที่บ้านจึงมีช่วงเวลาจำกัด จะหลับนอนเมื่อส่งสินค้าถึงปลายทางหรือจะพักผ่อนขณะรอรับสินค้า โดยนอนบนเบาะรถหรือใช้เสื่อปูใต้ท้องรถ มีบางรายใช้เปลญวนผูกนอน และจะนอนทุกครั้งที่มีโอกาสไม่ว่าในกรณีใด ๆ ที่ว่างจากการขับรถ หนึ่งมีบางรายจะหยุดพักผ่อนในช่องทางบริการทางเพศที่คุ้นเคยและเที่ยวประจำ

นอกจากมีอาชีพเป็นพนักงานขับรถ บางรายจะประกอบอาชีพทำนาหรือค้าขายเล็กๆ น้อยๆ ที่บ้าน โดยให้ภรรยาและบุตรเป็นผู้ดูแล แต่รายได้หลักส่วนใหญ่ที่นำมาใช้จ่ายในบ้านจะได้รับการขับรถ พนักงานขับรถที่มีครอบครัวเกือบจะทั้งหมดจะมอบรายได้ที่เป็นเงินเดือนให้ภรรยาเก็บไว้ใช้ที่บ้าน ส่วนตนเองจะใช้จ่ายจากเงินเบี่ยเลี้ยง ค่าเที่ยว ค่าตกค้าง และบางครั้งจะหารายได้เสริม เช่น ซื้อถ่านไม้หรือของป่าบางชนิดไปขายเอากำไร และบางครั้งจะยกยอกน้ำมันขาย

ระยะเวลา และระยะทางในการทำงานของพนักงานขับรถส่วนมากจะไม่แน่นอน เพราะการขับรถ และการขนส่งขึ้นกับปริมาณสินค้าและความพร้อมของสินค้าบางครั้งเส้นทางของการขนส่งยาวไกลนับ 1,000 ก.ม. แต่มีช่วงเวลาขับรถจำกัด บางครั้งเส้นทางระยะสั้น แต่มีการตกค้างนาน ทำให้รายได้ที่เหลือจากค่าเบี่ยเลี้ยงและค่าเหมาเที่ยวไม่แน่นอนตามไปด้วย

งานหลักในแต่ละวันคือขับรถไปตามเส้นทางที่ได้รับมอบหมายให้ไปส่งสินค้า และรอรับ รongลงมาได้แก่การตรวจและดูแลเครื่องยนต์ รวมทั้งอุปกรณ์ นอกจากนี้จะเป็นการตรวจและดูแลสินค้าหรือพัสดุภัณฑ์ที่อยู่ในรถ การทำงานจะเริ่มขึ้นตั้งแต่นำรถไปขึ้นสินค้า ณ จุดนัดหมาย การขนส่งจะถูกกำหนดให้ขับรถเป็นเที่ยวหรือรอบ โดยในแต่ละรอบจะใช้เวลาเดินทางประมาณ 3-5 วัน หากมีการตกค้างจะใช้เวลาประมาณ 5-7 วันเป็นต้น

ภาพแสดงวงจรการทำงานของพนักงานขับรถสลับในแต่ละเที่ยวหรือ 1 รอบ

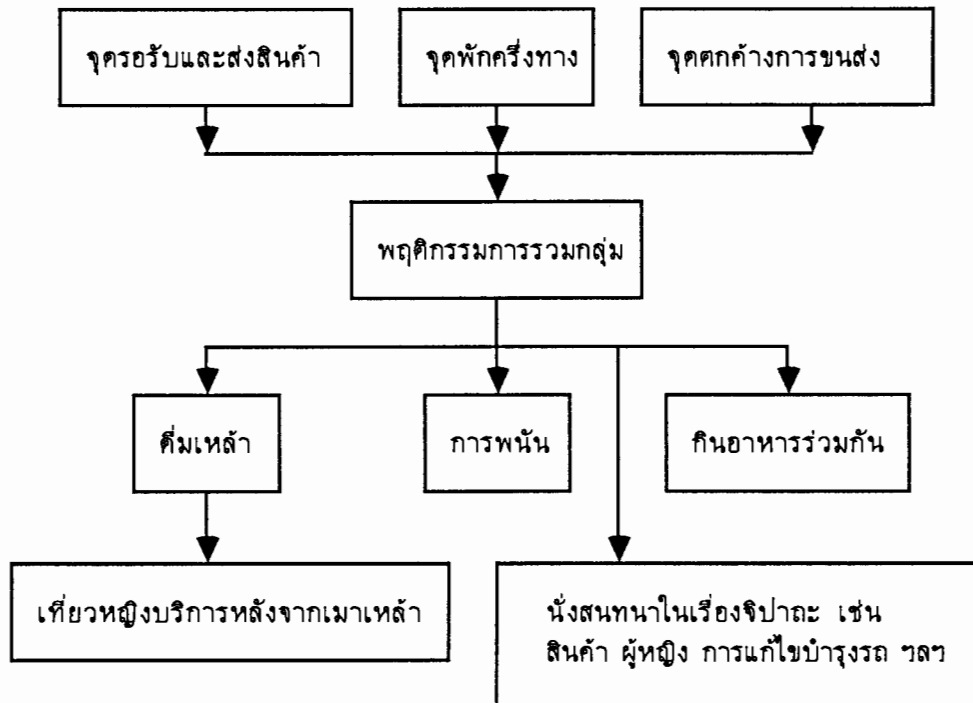

พนักงานขับรถส่วนมากนิยมขับรถในเวลากลางคืน เพราะอากาศไม่ร้อน ทำให้ยางรถยนต์ที่บรรทุกหนักไม่แตกง่าย และจะทำให้ถึงกรุงเทพฯ ในช่วงเวลาที่อนุญาตให้รถบรรทุกผ่านไปยังจุดส่งและรับสินค้าได้ ในทำนองเดียวกันจะขับออกจากกรุงเทพฯ เมื่อเวลาค่ำ

ในระหว่างการเดินทางกลางวันจะหยุดพักรถหลังจากที่ขับรถไปได้ทุกระยะทางประมาณ 100 กิโลเมตร เพื่อพักยาง เคาะยาง พักสายตา และเพื่อเป็นการถ่วงเวลาให้ถึงกรุงเทพฯ ตามกำหนดของการอนุญาตให้รถบรรทุกวิ่งเข้าได้ การหยุดพักรถในช่วงเวลากลางวันเพื่อถ่วงเวลาพนักงานขับรถเรียกว่า “ติดแควด” การหยุดพักเช่นนี้ จะหยุดไปตลอดเส้นทาง และจะหยุดเป็นเวลานานเมื่อถึงจุดครึ่งทางหรือจุดที่มีรถสิบล้อจอดพักหลายคน ทั้งนี้เพื่อต้องการพักสายตาและได้พบปะพูดคุยกับเพื่อนพนักงานขับรถที่คุ้นเคยกัน การหยุดพักรถ ณ จุดแห่งนี้ ส่วนมากจะใช้เวลาประมาณ 30 นาทีจนถึง 2 ชั่วโมง ในแต่ละเส้นทางของการขนส่งส่วนใหญ่จะมีจุดพักรถประมาณ 3-4 จุด แต่ละจุดจะเป็นบริเวณที่มีการค้าขาย มีลานจอดรถริมถนนกว้าง มีร้านขายข้าวแกงและเครื่องดื่มบริการ 24 ชั่วโมง ในจุดดังกล่าวนี้จะมีสำนักหญิงบริการทางเพศเปิดบริการ 24 ชั่วโมง เช่นกัน

การเดินทางแต่ละครั้งจะขับรถไปพร้อมๆ กันหลายคน ทั้งนี้เพื่อคอยดูแลสินค้าให้กันและกัน รวมทั้งเป็นเพื่อนร่วมเดินทาง การหยุดพักระหว่างทางแต่ละครั้งจะพักพร้อมกันเป็นกลุ่ม กลุ่มละประมาณ 3-4 คน วิถีชีวิตและการทำงาน นอกจากทำงานคนเดียวเมื่ออยู่บนรถ จะมีพฤติกรรมรวมกลุ่มในกลุ่มกันเองเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่หยุดพักระหว่างทางหรือที่จุดรอส่งและรับส่งสินค้าและจุดตกค้าง พฤติกรรมกลุ่มที่นิยมทำร่วมกันเมื่ออยู่รวมกันหลายคนได้แก่ การรับประทานอาหาร การนั่งสนทนาในเรื่อง จิปาถะ ซึ่งส่วนใหญ่จะพูดคุยถึงเรื่องสินค้าที่บรรทุก จุดจับและตรวจรถของเจ้าหน้าที่ทางหลวง เรื่องผู้หญิง เรื่องการแก้ไขและซ่อมบำรุง ในจุดสำคัญต่าง ๆ ของรถ รวมทั้งข่าวสารบ้านเมืองที่กำลังนิยมและกล่าวถึงในขณะนั้น และทุกครั้งที่ขาดไม่ได้เมื่อพบปะกันคือการดื่มเหล้า การเล่นเกมพนันบางชนิดจะมีมาก ณ จุดตกค้าง ดังเช่นภาพแสดงกิจกรรมที่เกิดขึ้นเมื่อมีการรวมกลุ่มดังนี้

ภาพแสดงจุดที่มีการรวมกลุ่มและพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเมื่อมีการพบปะกัน

จ. การใช้ขายและค่าใช้จ่ายประจำวัน ค่าใช้จ่ายส่วนตัวในแต่ละวันที่จ่ายในช่วงการเดินทางส่วนมากจะจ่ายเป็นค่า อาหาร บุหรี่ เหล้า ยาฆ่า เครื่องดื่มชูกำลัง น้ำดื่ม น้ำแข็ง ยาอม ลูกอม ผ่าเย็น ยาแก้ปวด หมากฝรั่ง ซึ่งสามารถจำแนกการซื้อสินค้าบริโภคและคิดเป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัวในแต่ละวันได้ดังนี้

ตารางแสดงตัวอย่างรายจ่ายส่วนตัวของพนักงานขับรถสลิปล้อในแต่ละวัน

รายการ	จำนวนการบริโภคต่อวัน	คิดเป็นเงินโดย ประมาณ
บุหรื	1 ซอง	15 บาท
เหล้า	1 แบน	55 บาท
ยาฆ่า	1 เม็ด	20 บาท
เครื่องดื่มชูกำลัง	1 ขวด	10 บาท
ยาอม	1 ซอง	3 บาท
หมากฝรั่ง	2 เม็ด	2 บาท
ลูกอม	6 เม็ด	2 บาท
ผ้าเย็น	2 ผืน	6 บาท
น้ำดื่มและน้ำแข็ง	2 ถัง	10 บาท
ค่าอาหารและค่ากับข้าว	3 มื้อ	50 บาท
ยาแก้ปวด	3 ซอง	2 บาท
รวมเป็นเงินโดยประมาณวันละ		175 บาท

ตัวอย่างวิถีชีวิตและการทำงานของพนักงานขับรถที่นักวิจัยร่วมเดินทาง
และอยู่อาศัยด้วย ตลอดการขนส่ง 1 รอบ 12 วัน

ตัวอย่างที่ 1 นายบุญมา ทองคำ อายุ 27 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 เป็นโสด บ้านของบุญมา อยู่ที่ตำบลม่วงสามสิบ อําเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ฐานะทางครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งพ่อและพี่ชายของบุญมา เคยขับรถสลิปล้อมาก่อน บุญมา เข้าสู่อาชีพนี้โดยเริ่มจากการเป็นเด็กท้ายรถให้กับพี่ชาย จนถึงขณะนี้บุญมาขับรถมา 7 ปี

บุญมาเป็นคนหนุ่มทำทางห้าวหาญ คึกคะนอง นิสัยนักเลง ใจกว้าง ชอบการผจญภัย ชอบเสี่ยง พุดเสียงดัง รูปร่างปึกป็นสมกับเป็นคนขับรถบรรทุกขนาดใหญ่ เส้นทางที่บุญมาขับรับและส่งสินค้าเป็นประจำ คือเส้นทางสายอุบลราชธานี-กรุงเทพฯ-ฉะเชิงเทรา-สระบุรี สินค้าที่บรรทุกส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าประเภทวัตถุดิบก่อสร้าง เช่น ปูนซีเมนต์ อิฐบล็อก ไม้ไผ่ บุญมามีรายได้เป็นเงินเดือน เดือนละ 2,000 บาท ค่าเหมาเที่ยวแล้วแต่ระยะทาง เช่น จากอุบลราชธานีไป-กลับ กรุงเทพฯ จะได้ค่าเหมาเที่ยวๆ ละ 4,700 บาท

รถบรรทุกที่บุญมาขับเป็นของเก่าแก่มากมี 18 ล้อ หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “รถเทเลอร์” บุญมาจะรับผิดชอบรถทุกอย่าง ทั้งในเรื่องการดูแลรักษาเครื่องยนต์ การทำความสะอาด ฯลฯ บุญมาจะขับรถไปไหนมาไหนก็ได้ ถ้าแกให้สิทธิในการดูแลรถกับบุญมาเกือบทั้งหมดดังเช่นที่บุญมาเล่าให้ฟังว่า เวลาเก่าแก่มายังถึงรถที่บุญมาขับ แก่แกจะถามว่า “เฮ้ย! รถมันอยู่ไหน?” ไม่เคยถามว่า “เฮ้ย! รถอยู่ไหน?”

รถของบุญมาเป็นรถหน้าตัด มีที่ว่างหลังคนขับพอจะใช้เป็นที่นอนพักผ่อนได้ ไม่มีวิทยุหรือเทป ไม่มีเครื่องปรับอากาศ บุญมามีแค่รถเป็นผู้ชาย 1 คน อายุ 18 ปี ชื่อ เล็ก เล็ก ขับรถบรรทุกได้แล้ว บางครั้งบุญมาแทบไม่ต้องขับเอง ตลอดทางบุญมาอาจให้เด็กขับรถแทนเป็นบางครั้งในกรณีที่ถนนไม่ค่อยมีรถอื่น ๆ หรือขณะที่จอดรอสินค้าอยู่ที่โรงงานบุญมาจะให้เด็กขับรถไปรับสินค้าที่โกดัง บางครั้งก็จะผลัดกันขับคนละครึ่งทาง

บุญมาจะกินยาม้าตลอดระยะเวลาการทำงาน บุญมาบอกว่า คนเราไม่ใช่เครื่องจักรทำงานก็มีวังง้าง สำหรับคนขับรถ ถ้าง่วงหรือหลับแม้แต่วินาทีเดียว นั้นหมายถึงชีวิตและทรัพย์สินที่จะต้องเสียหาย เพราะฉะนั้นเขาจึงต้องพึ่งสิ่งที่จะช่วยให้เขาไม่วังงนอน เขาเองก็มองไม่เห็นอะไรที่จะดีไปกว่ายาม้าเพราะราคาถูกและได้ผลดี บุญมาจะซื้อยาม้าจากปื้มที่คุ้นเคย เช่น ซื้อจากปื้มแห่งหนึ่งในจังหวัดสุรินทร์ โดยซื้อครั้งละ 2 เม็ด บุญมาบอกว่า 1 เม็ดสำหรับการทำงานต่อ 1 เที่ยว อีก 1 เม็ดจะสำรองไว้เผื่อได้ใช้อีก วิธีการกินยาม้าของบุญมา เขาจะวางเม็ดยาม้าลงบนธนบัตรใบละ 10 บาท แล้วพับพอได้ที่ ก็เอาขวดเครื่องดื่มชูกำลัง ซึ่งเขาซื้อพร้อมกับยาม้า โดยซื้อครั้งละ 2 ขวดค้ำไปมาจนรู้สึกว่ายาม้าละเอียดยแล้ว ก็คลี่ธนบัตรออก เอายาม้าที่ละเอียดยเทลงไปในผสมกับเครื่องดื่มชูกำลังในขวด แล้วปิดฝาเขย่าทิ้งไว้สักครู่แล้วนำมาจิบไปเรื่อย ๆ เวลาารู้สึกวังงนอนบุญมาจะวางขวดเครื่องดื่มชูกำลังที่ผสมยาม้าไว้ข้างพวงมาลัยด้านขวามือ เมื่อรู้สึกวังงจะหยิบมาจิบเรื่อย ๆ

ส่วนยาม้าที่เหลืออีก 1 เม็ด บุญมาจะเก็บไว้อย่างมิดชิดโดยใช้แผ่นตะกั่วในซองบุหรีห่อ แล้วซ่อนไว้ตามช่องเล็ก ๆ หนักรถหรือซ่อนไว้ในกล่องยาอม

การกินยาม้าของบุญมานอกจากจิบไปเรื่อย ๆ บุญมาต้องกินเหล้าเพื่อกระตุ้นหรือล่อม้าให้คึกเร็ว ๆ ถ้าหยุดพักรถหรือกินข้าว บุญมาจะต้องกินเหล้าด้วยทุกครั้ง อย่างน้อยเป็นเหล้าแม่โขง 1 ก๊ก หรือถ้าพบเพื่อนก็จะกินมากกว่านั้น แต่จะไม่กินมากเกินไปจนเมา เพราะจะทำให้ม้าหมดฤทธิ์ และหลับขณะขับรถได้ เขาจึงกินพอประมาณ นอกจากกินยาม้าและเหล้า บุญมายังกินยาแก้ปวดชนิดซองด้วย เขาซื้อที่ละ 3 ซอง แต่กินทีละซอง โดยกินพร้อมกับเครื่องดื่มชูกำลัง เขาบอกว่ากินยานี้ก็แก้่วงได้เหมือนกันแต่ก็กินมากไม่ได้มันบีบหัวใจ บุญมาจะกินยาแก้ปวดเพื่อแก้่วงในกรณีที่ยาม้าไม่ได้ แต่บางครั้งก็กินยานี้หลังจากกินยาม้า เพื่อกระตุ้นให้ยาม้าออกฤทธิ์

เรื่องยาม้าแบบฉีด บุญมาบอกว่าไม่เคยเห็นหรือเคยได้ยิน ทั้ง ๆ ที่ขับรถมาหลายปี และก็อยู่ในกลุ่มพนักงานขับรถมาหลายปี บุญมาเชื่อว่ายาม้าแบบฉีดไม่มีในประเทศไทย เขาให้เหตุผลว่ายาม้าชนิดกินดีกว่า ง่าย สะดวก แบบฉีดถึงมีก็คงไม่ใช่เพราะมันน่ากลัวมาก เพราะเขาไม่ชอบเข็มฉีดยา

บุญมามีวิธีการถอนม้ามโดยจะกินเหล้าครั้งละครึ่งแก้วรวดเดียว แล้วตามด้วยน้ำ หลังจากนั้นจะนอน ความเชื่อในเรื่องนี้ บุญมากล่าวว่า เขากินยาม้าเป็นประจำ เพราะฉะนั้นพิษยาในร่างกายจะมีมาก ต้องกินเหล้าเพื่อเป็นการล้างหรือถ่ายพิษออกจากร่างกายเพื่อให้สุขภาพปลอดจากพิษของยาม้า

บุญมาชอบเที่ยวผู้หญิงมาก จะเที่ยวทุกครั้งที่มีโอกาส เขาให้เหตุผลว่ายังโสดไม่ต้องห่วงลูกห่วงเมีย หาเงินเที่ยวไปกินไป สถานที่เที่ยวบ่อย ๆ คือ บาร์แห่งหนึ่งในอำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเปิดบริการทางเพศ ราคาบริการ ครั้งละ 100 บาท สำหรับร่วมเพศชั่วคราว ถ้าค้างคืนจะอยู่ระหว่าง 300-500 บาท ที่บาร์บุญมามีขาประจำคือ เบอร์ 13 เขาบอกว่าบริการดีไม่แรง ตามใจด้วย ในระหว่างทางจะเที่ยวแล้วแต่โอกาส สำหรับหญิงงามอนามัยจะไม่ใช้ แม้ว่าหญิงบริการจะให้ใส่ก็ตาม เพราะคิดว่าถ้าใส่ถุงร่วมเพศ จะทำให้รสชาติในอารมณ์เพศเสียไป เขาจะเก็บไว้หนักรถและบอกว่า เมื่อเพื่อนคนไหนต้องการก็ให้ไป เขาเล่าให้ฟังว่า “ชอบเที่ยวมาก แต่ก็ไม่เคยเห็นเป็นโรคซุกซน ทั้ง ๆ ที่ไม่เคยใช้ถุงยางอนามัย”

นอกจากเที่ยวหาบริการบุญมา ผิดเสียเจ้าชู้ จะเที่ยวพาราสิหาญสาวไปเรื่อย เจอ ญสาวคนไหนพูดด้วยเขาก็จะพูดคุยอย่างสนุกสนาน โดยเฉพาะสาว ๆ จากร้านอาหาร หรือสาว ๆ ปีม้น้ำมัน บุญมาจะคุยอย่างเป็นกันเอง

การคบเพื่อนของบุญมา เขาจะมีจุดจอกของกลุ่ม เช่น ที่สี่แยกบ้านจาน อำเภอ กันทรลักษ์ จ.ศรีสะเกษ ปีมแห่งหนึ่งที่อำเภอประสาธน์ จังหวัดสุรินทร์ ปีม้น้ำมันที่ กลางดง จังหวัดนครราชสีมา และร้านอาหารที่อำเภอปักธงชัย ถ้าจอกในจุดที่เขาจอก บ่อย ๆ แล้วพบเพื่อน จะจอกนานและจะมีการกินเหล้าเช่น ถ้า 3 คนก็ 1 แบน เป็นต้น ถ้าเจอคนสนิท ๆ กลุ่มเพื่อน ๆ เขาจะถามกัน เช่น “เฮ้ย! มีมาไหม” “เฮ้ย! เที่ยวนี้บรรทุก อะไร” “เฮ้ย! กินเหล้ากันไหม” ฯลฯ

การพักผ่อนหลับนอน จะไม่ค่อยเป็นเวลา แต่จะนอนทันทีที่มีโอกาสว่างที่อยู่ในช่วง ของการเดินทาง เวลาที่บุญมาได้นอนก็คือ ช่วงการพักรถครึ่งทางหรือระหว่างรอรับหรือ ส่งสินค้าในการเดินทางแต่ละเที่ยว บุญมาจะใช้เวลาประมาณ 2-3 วัน และเมื่อกลับถึง บ้านจะมีเวลาพักผ่อนอยู่กับบ้านอีกก็ต่อเมื่อทางเจ้าเก่าหาสินค้าให้บุญมาขนไม่ได้ และจะ รอจนกว่าจะหาสินค้าได้จึงจะรับงานหรือถ้ามีสินค้ารออยู่แล้ว บุญมาก็เอารถไปตรวจสภาพ หลังจากนั้นจะนำไปบรรทุกสินค้าและเริ่มงานต่อไปโดยไม่ได้พักผ่อน

ตัวอย่างที่ 2 นายทอง เหลืองเสมอ อายุ 31 ปี จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แต่งงาน แล้ว มีบุตร 2 คน บุตรคนที่ 1 เป็นชายอายุ 5 ปี และคนที่ 2 เป็นชาย อายุ 2 ปี ทองมี ภูมิลำเนาอยู่ที่บ้านอุบเต้า ตำบลอุบเต้า อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

ฐานะของทองค่อนข้างยากจน สภาพความเป็นอยู่ที่บ้านและอาหารการกินแร้นแค้น ถ้าว่างจากขับรถ ทองจะช่วยภรรยาทำนา ทำการเกษตรที่บ้าน ทองมีนิสัยชอบดื่มเหล้า เวลา อยู่กับเพื่อนฝูงจะเป็นคนมีอารมณ์ร่าเริงอยู่ตลอดเวลา เพื่อน ๆ มักเรียกทองว่า “ไอ้ทองมีบ้า”

ก่อนที่จะมายึดอาชีพเป็นพนักงานขับรถของบริษัทฯ ทองเคยเป็นเด็กท้ายรถมาก่อน เขาขับรถมาได้ 2 ปี รถที่เขาขับประจำเป็นรถบรรทุกสิบล้อตอนเดียว หัวยาว ไม่มีแอร์ ไม่มี ประตู ไม่มีเค็กรถ เส้นทางสายหลักที่ขับประจำคือ ร้อยเอ็ด-กรุงเทพฯ สินค้าที่บรรทุกส่วนใหญ่คือแป้งมันสัมปะหลัง ทองมีเงินเดือนประจำเดือนละ 2,000 บาท เมื่อออกไปขับรถแต่ละ ครั้งจะได้ค่าเที่ยว เที่ยวละ 400 บาท ถ้าตกค้างก็จะได้เพิ่มคืนละ 100 บาท เดือนหนึ่ง ๆ เขา

จะเหลือเก็บเฉพาะเงินเดือน ส่วนค่าเบี้ยเลี้ยงแต่ละเที่ยวรวมทั้งค่าตกค้าง เขาจะใช้ไปกับการกินอยู่ระหว่างเดินทาง โอกาสที่ค่าเบี้ยเลี้ยงและค่าตกค้างจะเหลือเก็บมีน้อยมาก

ขณะที่ขับรถทุกครั้งสิ่งที่ทองขาดไม่ได้คือการกินยาฆ่า คีบเครื่องคีมชูกำลังและคีมเหล็กกับเพื่อนฝูงที่ขับรถด้วยกันระหว่างที่จอดพักรถ ทองจะซื้อยามาครั้งละ 2-3 เม็ดจากปั๊มน้ำมัน วิธีการกินยาฆ่าของทอง เขาจะกินครั้งละ “มิด” หรือ 1 ใน 4 ของเม็ด แล้วจับเครื่องคีมชูกำลังหรือเหล็กผสมเครื่องคีมชูกำลังตามไปเรื่อย ๆ เพื่อกระตุ้นยาฆ่าให้ออกฤทธิ์และอยู่ได้นาน ยาฆ่าที่เหลือทองจะเก็บไว้ตอนหัวของกระบอกไฟฉาย ถ้าไม่ได้กินยาฆ่า เขาจะมีอาการซึม ๆ บอกว่าง่วงนอน ถ้าไม่มียามากินก็กินยาแก้ปวดแทนยาฆ่า

สถานที่จอดพักรถตามระยะทางซึ่งทองมักจะจอดพักเป็นสถานที่ที่พนักงานขับรถคนอื่น ๆ ของบริษัทจอดเป็นประจำเช่น บรบี บ้านไผ่ สีดา ปากช่อง สระบุรี เมื่อพบกันจะตั้งวงกินเหล้าทุกครั้ง ครั้งละประมาณ 1 แบน

เนื่องจากไม่มีเคิร์ดช่วยผ่อนแรงในการขับรถ ทองจะได้พักผ่อนก็ต่อเมื่อเขาทำงานเสร็จ ซึ่งหมายถึงเขาได้นำสินค้าจากต้นทางมาส่งที่ปลายทาง และรับสินค้าจากปลายทางกลับมาที่บริษัทต้นทางเรียบร้อยแล้ว อาจจะใช้เวลาขณะที่รอรับสินค้าจากปลายทางกลับมา ต้นทางซึ่งพวกเขาจะเรียกจุดที่รอรับสินค้านี้ว่า “จุดตกค้าง” เป็นช่วงเวลาที่เขาจะได้พักผ่อนระหว่างการทำงานในบางครั้งจะตกค้างอยู่ 2 ถึง 3 วัน

ระหว่างการเดินทางทองไม่ไปเที่ยวโสเภณี เขาบอกว่าเมื่อก่อนเคยเที่ยวมาระยะหลังไม่เที่ยวเลย เพราะเป็นโรคภรรยาจับได้ ให้ผู้ใหญ่บ้านมาเป็นพยานว่าถ้าไปเที่ยวอีกภรรยาจะขอย่าทันที เหตุผลอีกประการหนึ่งคือ กำลังสร้างบ้านยังไม่เสร็จเรียบร้อย ลูก 2 คน อยู่ในวัยกำลังกินกำลังนอน ค่าใช้จ่ายมีมาก จึงต้องประหยัดต้องเก็บหอมรอมริบเพื่อสร้างฐานะตนให้ดีขึ้น

เมื่อทองนำสินค้ากลับมาที่บริษัท เขาจะต้องรอสินค้าที่จะนำไปส่งปลายทางอีกประมาณ 2-3 วัน จะอาศัยช่วงนี้กลับไปช่วยภรรยาทำนา ปลุกพืชผักที่บ้านซึ่งอยู่ไม่ไกลจากบริษัทนัก แม้ว่าในช่วงที่กลับบ้านทองจะไม่ได้ขับรถบรรทุก ทองก็ต้องบริโภยายาฆ่าเพราะคิด ดังเช่นวันหนึ่งทองออกไปทำนา ไม่ได้กินยาฆ่าเพราะแบ่งให้เพื่อนคนขับรถคนใหม่ของบริษัทไป ทองบ่นให้ฟังว่า “เสียค่ายไม้นำแบ่งยาฆ่าให้เพื่อนไปเลย วันนี้ไม่ได้กิน รู้สึกไม่มีความสุขไม่แข็งแรง”

ระหว่างที่พักรอการทำงานครั้งต่อไปอยู่ที่บ้าน ทองมักจะนอนพักผ่อนตลอดเวลา ส่วนภรรยาจะทำงานบ้าน เมื่อทองกลับมาอยู่บ้านได้ 3 คืน เสมียนที่บริษัทก็มาตามให้ไป ขับรถส่งสินค้า ชีวิตการทำงานของทองก็เริ่มต้นขึ้นอีกครั้งหนึ่ง

4. ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนและระบบเคารพนับถือตัวบุคคล

ก่อนเป็นพนักงานขับรถบรรทุกสิบล้อเกือบทุกคนจะเคยผ่านชีวิตของการเป็นเตี๊ยกรถ เพราะเจ้าของรถประสงค์ที่จะให้มีการเรียนรู้เกี่ยวกับเส้นทาง การเดินทาง การซ่อมบำรุง ตลอดจนการตรวจดูแลอุปกรณ์รถยนต์ ด้วยหลักการเช่นนี้พิจารณาได้ว่า ผู้ที่เป็นเตี๊ยกรถจะต้องเป็นผู้ที่เลือกกว่าในอนาคตจะเป็นพนักงานขับรถสิบล้อ ดังนั้นจึงนำมาสู่ความสัมพันธ์และระบบเคารพนับถือระหว่างพนักงานขับรถกับเตี๊ยกรถในลักษณะ “ลูกพี่-ลูกน้อง” ซึ่งระบบเกี่ยวพันในลักษณะนี้ นำมาสู่ธรรมเนียมปฏิบัติในกลุ่มของพนักงานขับรถในเรื่องการเคารพผู้อาวุโสหรือระบบครูอาจารย์ กล่าวคือผู้ที่เคยเรียนรู้วิธีการขับรถจากผู้ที่ตนทำงานมาก่อน จะนับถือผู้นั้นเป็นอาจารย์ตลอดไป จะเชื่อฟังคำแนะนำต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขับรถเพราะเชื่อว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานขับรถและเตี๊ยกรถ และความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนจำแนกได้ดังต่อไปนี้

ก. ความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานขับรถบรรทุกกับเตี๊ยกรถ

เตี๊ยกรถในความหมายที่เข้าใจในกลุ่มพนักงานขับรถบรรทุกคือ ผู้ที่ทำหน้าที่คอยช่วยเหลือกิจกรรมในด้านต่างๆ เกี่ยวกับการดูแลรถ อุปกรณ์รถและสินค้า นอกจากนี้ก็จะคอยปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจากพนักงานขับรถ ในการศึกษาครั้งนี้จำแนกประเภทของเตี๊ยกรถได้ดังนี้

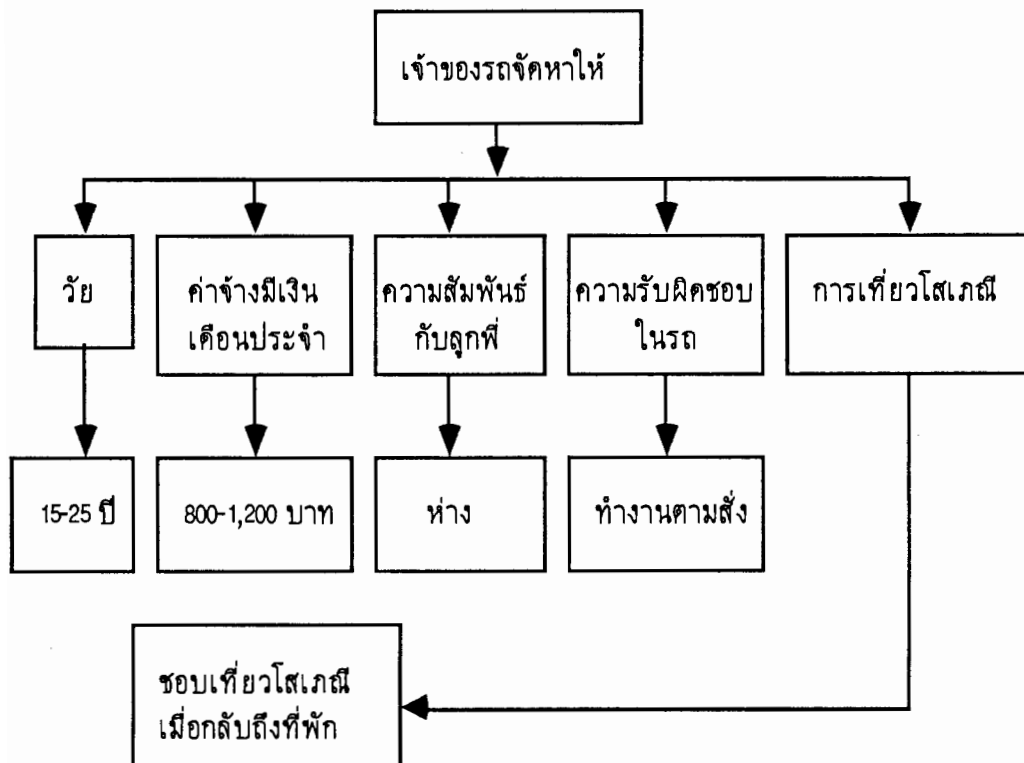
1. เตี๊ยกรถที่เจ้าของรถจัดหาให้เอง เตี๊ยกรถประเภทนี้จะมีอายุระหว่าง 15-25 ปี มีเงินเดือนประจำเดือนละ 800-1200 บาท ความรับผิดชอบในขณะทำงานคือทำงานตามที่ได้รับมอบหมายจากพนักงานขับรถ จะเป็นผู้คอยควบคุมและกำกับการทำงานของพนักงานขับรถสิบล้อไปโดยนัย ความสัมพันธ์ส่วนบุคคลระหว่างพนักงานขับรถและเตี๊ยกรถประเภทนี้จะมีลักษณะค่อนข้างห่าง เพราะเตี๊ยกรถจะคอยทำงานตามสั่ง ขั้นตอนการทำงานจะมีลักษณะเป็นแบบนายกับบ่าว เตี๊ยกรถต้องทำทุกอย่างที่ได้รับมอบหมายไม่ว่าจะเป็นเรื่องดูแลรถหรืองานส่วนตัวของพนักงานขับรถ เช่น ซักผ้า ซื้ออาหาร ซื้อของใช้ ฝ้าดูแลรถ ดูแลอุปกรณ์รถทุกชนิด ถ้างรถ ตลอดจนควบคุมดูแลการขึ้นและลงสินค้า

2. เด็กที่พนักงานขับรถจัดหาเอง เนื่องจากขนาดของรถบรรทุกมีความยาวและกว้าง ต้องใช้ความชำนาญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อน และมีความจำเป็นในการตรวจสอบและดูแลอุปกรณ์รถ พนักงานขับรถส่วนใหญ่จึงต้องการมีเด็กที่ไว้ช่วยงานและเป็นเพื่อนร่วมเดินทาง จึงจัดหาเด็กที่รถด้วยตนเอง และมักจะเลือกญาติ คนรู้จักที่สนิทหรือลูก มาทำงานด้วย ทั้งนี้คนเหล่านี้จะต้องเป็นผู้ที่อาสาสมัครมาทำงานและต้องการเรียนรู้เรื่องการขับรถสับล้อ วิธีชีวิตในการทำงานและการจ้าง จะมีลักษณะเป็นเพื่อนร่วมงาน จะรักใคร่กันเหมือนพี่เหมือนน้อง อะลุ่มอะล่วยในการใช้จ่าย จะรับประทานอาหารร่วมกันทุกมื้อเสมอ เครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น ผงซักฟอก ยาสีฟัน สบู่ ฯลฯ จะใช้ร่วมกัน เบี้ยเลี้ยงและค่าเที่ยวที่ได้รับแต่ละครั้ง ประมาณ 1 ใน 3 จะมอบให้เป็นค่าใช้จ่ายแก่เด็กที่รถ เด็กที่รถประเภทนี้ส่วนมากจะมีอายุระหว่าง 17-27 ปี

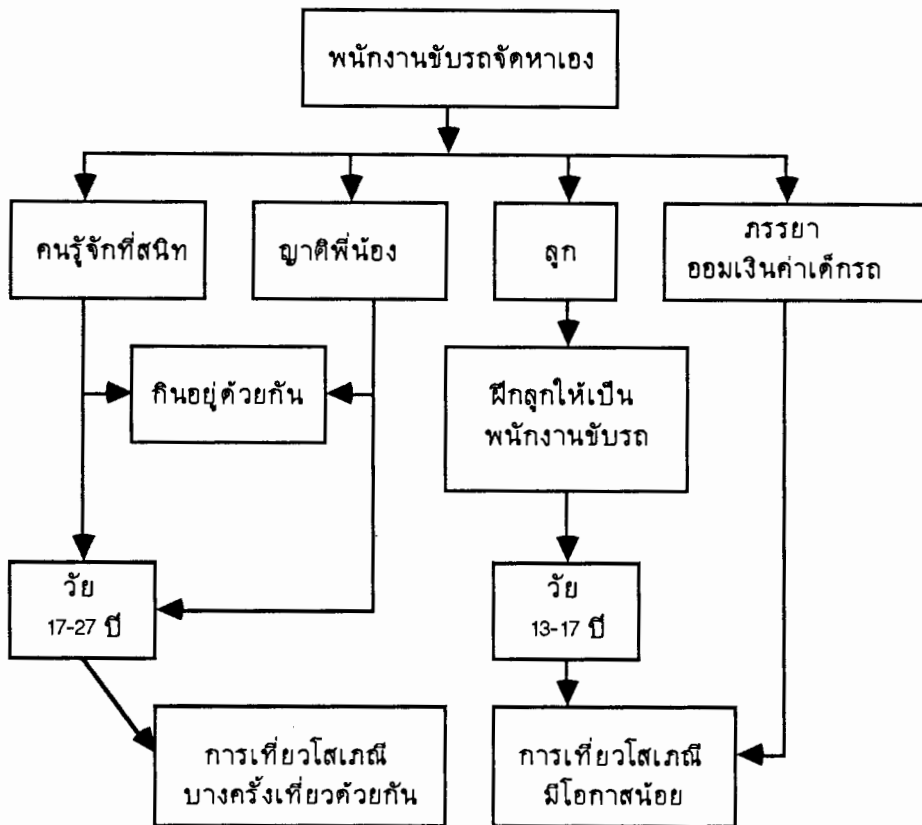
แม้ว่าเด็กที่รถจะมีความสัมพันธ์กับพนักงานขับรถในลักษณะแบบนายกับบ่าว หรือแบบญาติก็ตาม โดยภาพรวมเด็กที่รถทั้ง 2 ประเภท และพนักงานขับรถจะมีความสัมพันธ์แบบครูกับศิษย์ เพราะจะมีการแนะนำสั่งสอนให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการขับรถ ซ่อมบำรุงเครื่องยนต์ ตรวจสอบและแก้ไขอุปกรณ์รถยนต์ ตลอดจนการอธิบายเส้นทางหลักของการขนส่งให้ทราบอยู่เสมอ ลักษณะของความสัมพันธ์เช่นนี้ในบางครั้งจึงนำมาสู่พฤติกรรมของการเที่ยวโสเภณี ดื่มเหล้าและเล่นการพนันร่วมกัน ดังภาพแสดงความสัมพันธ์ต่อไปนี้

ภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกรกับพนักงานขับรถในแต่ละประเภท

1. เจ้าของรถจัดหาให้

2. พนักงานขับรถจัดหาเอง

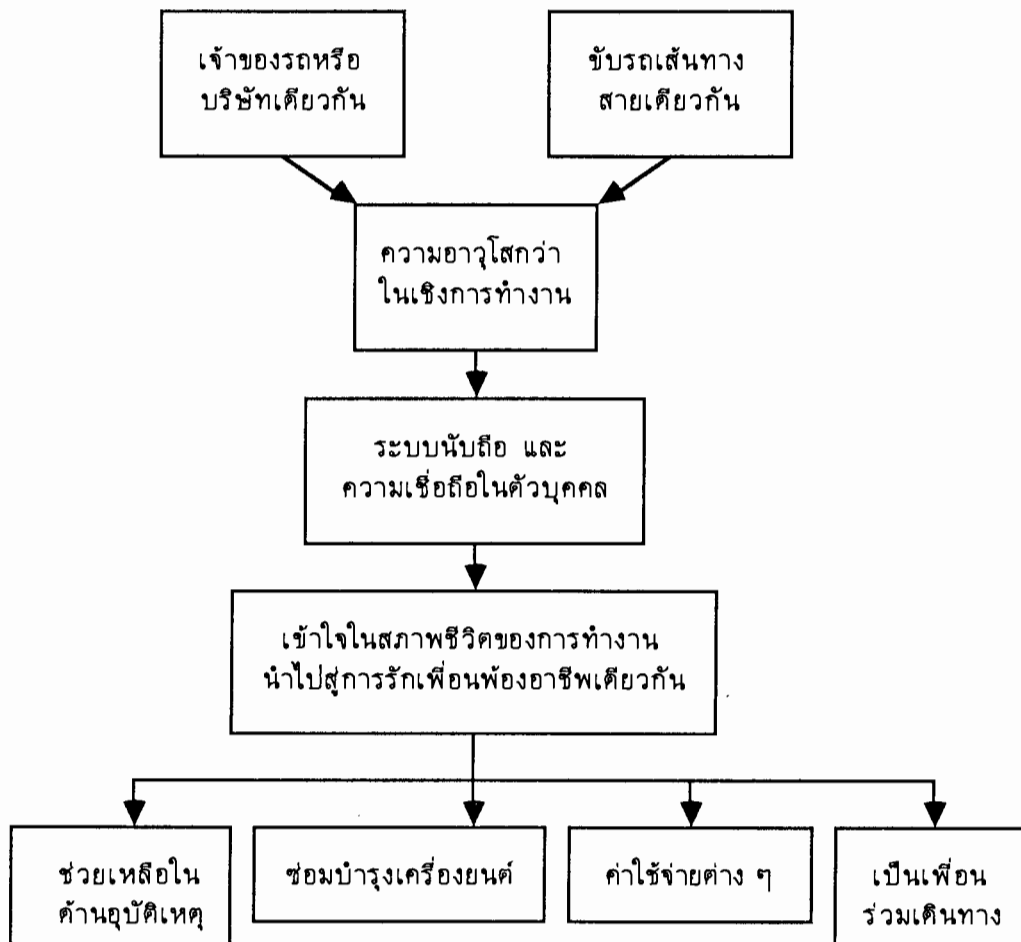

ข. ความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานขับรถบรรทุกด้วยกันเอง

พนักงานขับรถจะสนิทและคุ้นเคยในกลุ่มของผู้ที่ทำงานอยู่ในสังกัดเจ้าของรถ หรือ บริษัทเดียวกัน และจะรู้จักสนิทสนมกับคนอื่น ๆ ที่พบปะกันเสมอ ๆ ในเส้นทางวิ่งอยู่ประจำ สำหรับผู้ที่เคยเป็นเด็กรถมาก่อน จะเคารพ รักใคร่บุคคลที่ตนเองเคยเรียนรู้ วิธีการขับรถ ในกลุ่มพนักงานขับรถมีระบบนับถือและเชื่อถือในตัวบุคคล โดยจะยอมรับผู้ที่อาวุโสกว่าในเชิงการทำงาน ซึ่งพิจารณาจากอายุงาน นอกจากนี้จะมีธรรมเนียมการรักเพื่อนพ้องอาชีวะเดียวกัน คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกันไม่ว่ากรณีใด ๆ เช่น ช่วยซ่อมบำรุงเครื่องยนต์แนะนำวิธีแก้ไขปรับปรุงอุปกรณ์รถ หรือช่วยเหลือในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุก็ตาม ทุกคนมีปรัชญาชีวิตใน

การทำงานว่า “ชีวิตไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับความเสี่ยงตลอดเวลา ทุกคนมีโอกาสตายเท่ากัน อาชีพเดียวกันช่วยกันไว้ก่อน” ดังเช่นภาพแสดงลักษณะความสัมพันธ์ดังนี้

ภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานขับรถบรรทุกด้วยกันเอง

5. ความเหงาและอารมณ์เครียด

แม้ว่าพนักงานขับรถจะมีเพื่อนร่วมเดินทางอยู่เสมอ เช่น เด็กรถหรือได้พบปะกับกลุ่มเพื่อนที่ขับรถด้วยกัน แต่จากการสังเกตพบว่าส่วนใหญ่จะมีความเครียดและความเหงา เพราะได้พบปะเฉพาะกลุ่มบุคคลอาชีพเดียวกันเท่านั้น มีโอกาสปะทะสังสรรค์กับบุคคลอาชีพอื่น ๆ น้อยมาก อาจกล่าวได้ว่าพนักงานขับรถมีความรู้สึกขาดเพื่อน ไม่มีคนเข้าใจเหมือนเป็นบุคคลที่ถูกกีดกันสังคมคำนิยามเสมอ เช่น คำกล่าวที่ว่า “สับล้อเจ้าถนน เพชรฆาตทางหลวง เมามา ฯลฯ” จึงนำมาสู่พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมที่แสดงออกมาเพื่อประชด เช่น การขับรถในลักษณะที่รวดเร็วและอันตรายในที่ชุมชน

ความเหงาของพนักงานขับรถมักเกิดขึ้นเมื่อมีการตกค้างคันเดียว หรือเกิดขึ้นเมื่อไปรอรับสินค้านอกเส้นทางที่วิ่งประจำ เพราะขาดเพื่อนในระหว่างที่รอคอย ในช่วงของความเหงา จะนั่งรออยู่ในรถคนเดียว บางรายจะซื้ออาหารและเครื่องดื่ม เช่น เหล้า มานั่งรับประทานและดื่มในรถเพียงลำพัง หรือหาหนังสืออะไรก็ได้ที่ใกล้มือมาอ่าน เช่น หนังสือโป๊ การ์ตูน หนังสือมวย เป็นต้น

พนักงานขับรถสับล้อมักจะมีอาการเครียดเกิดขึ้นเสมอ ทั้งนี้อาจมีผลมาจากการพักผ่อนไม่เต็มที่และความกังวลที่เกิดขึ้นจากการทำงาน ความเครียดมักจะเกิดขึ้นในช่วงที่รอรับสินค้าแล้วไม่ได้รับตามที่กำหนดทำให้ตกค้างเสียเวลารอคอย ต้องเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวมากเงินที่ติดตัวมาจะหมดและบางรายไม่มีเงินใช้ ในช่วงการทำงานหรือตกค้างบางรายจะกังวลถึงครอบครัวทำให้เกิดความเครียด บางคนจะแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมต่าง ๆ เช่น เมาสุราอาละวาด ฯลฯ

บทที่ 4

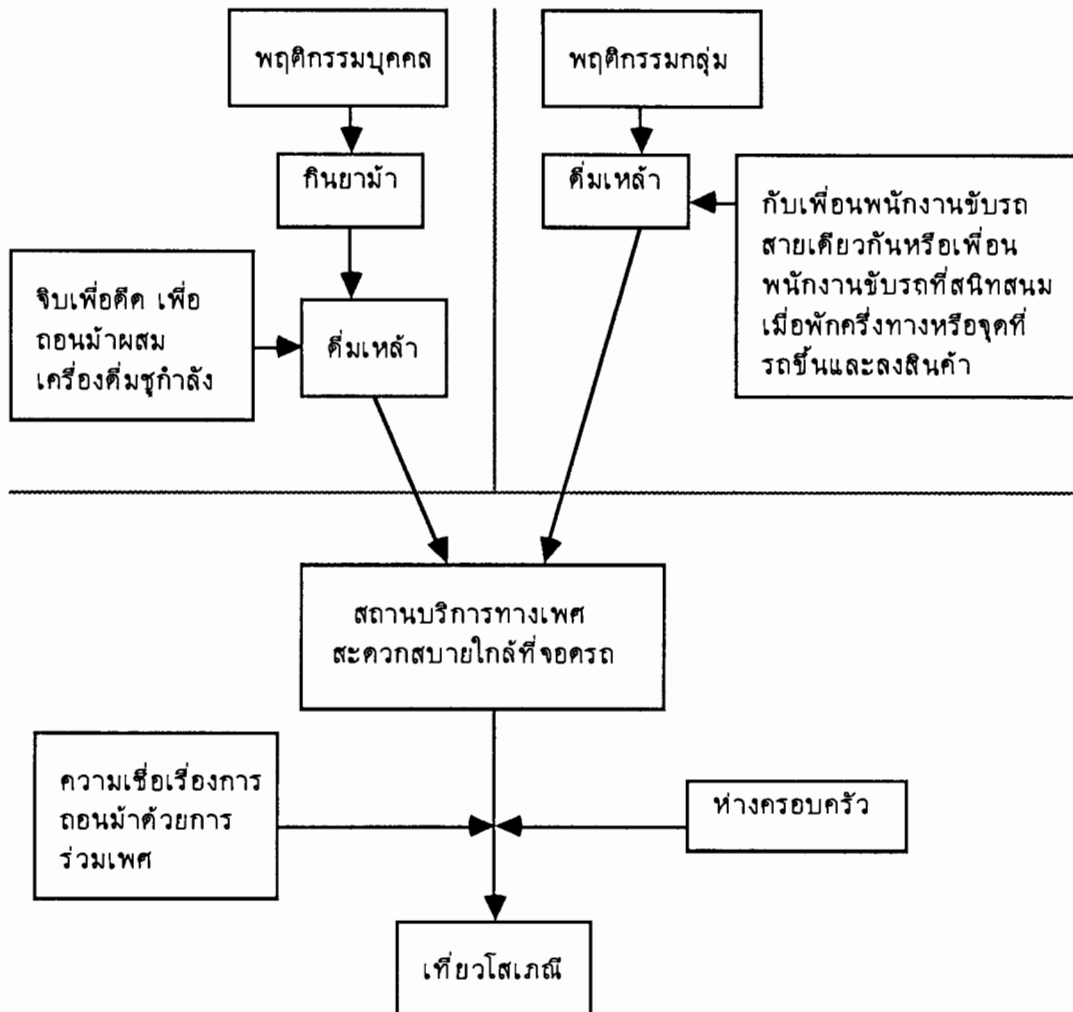
พฤติกรรมทางเพศและการเที่ยวโสเภณี

1. ลักษณะการทำงานและพฤติกรรมที่นำไปสู่การเที่ยวโสเภณี

เนื่องจากอาชีพนี้เป็อาชีพที่ต้องเดินทางอยู่เสมอ โอกาสที่จะพักผ่อนกับครอบครัวมีจำกัด พนักงานขับรถสิบล้อมักจะมีเวลาพักผ่อนในช่วงการทำงานเช่น จะได้พักผ่อนในช่วงของการพักครึ่งทาง ช่วงตกค้าง ซึ่งช่วงระยะเวลาดังกล่าว พฤติกรรมที่แสดงออกเสมอคือการนั่งดื่มสุรารวมกลุ่มกับเพื่อนๆ ที่สนิท เช่น ในกลุ่มผู้ที่ขับรถเจ้าของเดียวกัน หรือกับบุคคลที่สนิทซึ่งวิ่งในเส้นทางเดียวกัน จุดพักครึ่งทางที่นิยมหยุดพักส่วนมากจะเป็นย่านธุรกิจมีตลาดได้รุ่งและ “ช่อง” หญิงบริการทางเพศไว้บริการ

การพบปะเพื่อนหรือหยุดพักรถแต่ละครั้ง จากการวิจัยนี้สังเกตพบว่ามักจะชวนกันนั่งดื่มเหล้า โดยใช้เหล้าเป็นสื่อในการครื้นเครงและในบางกลุ่มก็อธิบายว่าดื่มสุรา “เพื่อคิดฆ่า” การนั่งดื่มเหล้ากับกลุ่มเพื่อนพนักงานขับรถสิบล้อด้วยกันมักจะถือว่าการพักผ่อนและคลายความเครียดจากการเดินทาง ดังนั้นหลังจากดื่มเหล้าได้ช่วงระยะเวลาหนึ่ง จะนำมาสู่พฤติกรรมการอยากเที่ยวโสเภณิดังภาพแสดงต่อไปนี้

ภาพแสดงพฤติกรรมที่นำไปสู่การเที่ยวโสเภณี

ก. พฤติกรรมที่นำไปสู่การเที่ยวโสเภณี

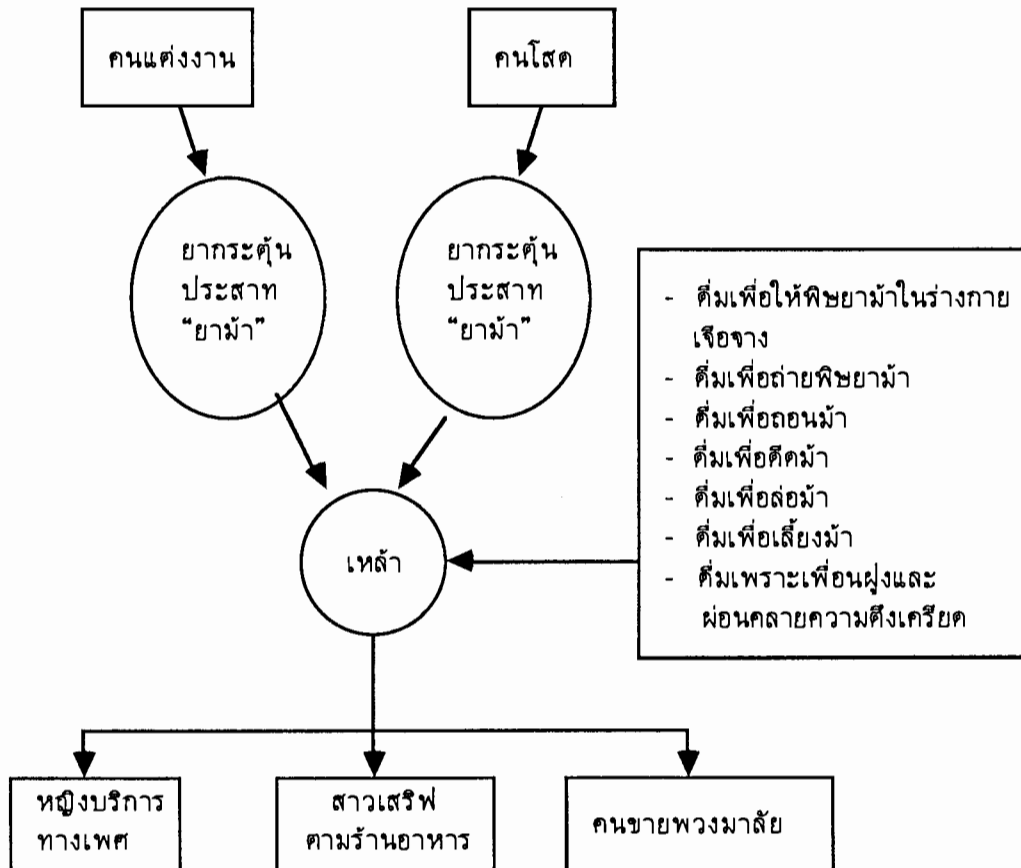
จากการที่เป็นอาชีพที่ไม่ได้พักผ่อนทางร่างกายเต็มที่ และต้องบริโภคเครื่องดื่มชูกำลัง ผสมกับยากระตุ้นประสาทที่เรียกว่า “ยาบ้า” จึงทำให้พนักงานขับรถลิสต์ ดื่มเหล้าเพื่อ ระบายความเครียดทางอารมณ์ เหตุดังกล่าวนี้จึงนำไปสู่พฤติกรรมการเที่ยวโสเภณีเมื่อ

วิเคราะห์ถึงพฤติกรรมการเที่ยวโสเภณี ตลอดจนพฤติกรรมที่นำไปสู่การเที่ยวโสเภณี จำแนกได้ 2 ลักษณะดังนี้

1. พฤติกรรมบุคคล พนักงานขับรถสับล้อบางคนมีความเชื่อว่าการพักผ่อนหลังจากการทำงานมาไคระยะเวลาหนึ่งจะต้องทำให้ร่างกายอ่อนเพลียด้วยการร่วมเพศ เพราะจะช่วยให้นอนหลับได้ง่าย และมีความเชื่อว่าการร่วมเพศนำไปสู่อาการหมดฤทธิ์ของยากระตุ้นประสาทซึ่งนิยมใช้กันในกลุ่มว่า “ถอนม้า” เช่นเมื่อต้องการจะพักผ่อน ต้องร่วมเพศก่อนทุกครั้ง จากการวิจัยนี้พบว่าจะนิยมร่วมเพศกับโสเภณีในจุดที่ใกล้จะถึงกรุงเทพฯ เพราะต้องการพักผ่อนร่างกายที่เหน็ดเหนื่อยจากการทำงานมาช่วงระยะเวลาหนึ่ง หลังจากนั้นจะหลับนอน แล้วตื่นขึ้นและเดินทางต่อไป นอกจากนี้ก็พบว่าบางบุคคลหลังจากทำงานครบรอบการเดินทาง 1 เที่ยว จะร่วมเพศกับโสเภณีที่จุดปลายทางเพื่อให้ร่างกายอ่อนเพลีย อันนำไปสู่การทำให้ยากระตุ้นประสาทหมดฤทธิ์ แล้วกลับไปนอนหลับที่บ้าน

2. พฤติกรรมกลุ่ม จากบทอธิบายข้างต้นจะพบว่าเมื่อพบปะเพื่อนฝูงแต่ละครั้งหรือมีโอกาสพักเครื่องยนต์พนักงานขับรถสับล้อจะดื่มเหล้าอยู่เสมอ เพราะมีวัตถุประสงค์ของการดื่มเหล้า เพื่อกระตุ้นให้ประสาทตาและสมองทำงาน โดยในกลุ่มภาษาสับล้อใช้คำว่า “เลี้ยงม้า” หรือ “ล่อม้า” การดื่มเหล้าในโอกาสเช่นนี้ มักจะดื่มในปริมาณที่ไม่มากนัก บางครั้ง 3 คนต่อเหล้า 1 แบน ถึงแม้ว่าปริมาณของการดื่มแต่ละครั้งจะน้อยแต่เมื่อรวมการดื่มจากการพักรถหลายครั้ง ปริมาณของเหล้าในร่างกายจะมีจำนวนมาก ทำให้เกิดอาการเมาและอยากเที่ยวผู้หญิง ดังนั้นด้วยพฤติกรรมดังกล่าวนี้ จึงนำมาสู่การชักชวนเพื่อนร่วมสนทนาให้ไปเที่ยวโสเภณี จุดที่มักจะนิยมนั่งดื่มเหล้ามักจะเป็นสถานที่ ที่มีช่องโสเภณีอยู่ใกล้เคียง เมื่อพิจารณาถึงพฤติกรรมบุคคลและพฤติกรรมกลุ่มจะเห็นว่า วัตถุประสงค์หลักของการดื่มเหล้าจะเกี่ยวข้องกับการกระตุ้นให้ยากระตุ้นประสาททำงานออกฤทธิ์มากขึ้น ซึ่งการดื่มเหล้าเพื่อวัตถุประสงค์นี้พบว่า เป็นธรรมเนียมปฏิบัติของพนักงานขับรถสับล้อทุกคน เพราะได้เรียนรู้สืบทอดกันมาตามลำดับ การดื่มเหล้าส่วนมากจะดื่มทุกคน ไม่ว่าโสเภณีหรือผู้ที่สมัครรอบครัว ดังภาพแสดงที่อธิบายถึงความสัมพันธ์ของการบริโภคยากระตุ้นประสาทกับการดื่มเหล้า อันนำไปสู่พฤติกรรมการเที่ยวโสเภณีดังต่อไปนี้

ภาพแสดงความสัมพันธ์ของการดื่มเหล้าและการบริโภคยาฆ่าแมลงกับการเที่ยวหาบริการทางเพศ

ข. พฤติกรรมการเที่ยวโสเภณี

พฤติกรรมการเที่ยวโสเภณี มักจะเกิดขึ้นหลังจากที่ดื่มสุราเป็นส่วนมาก การเที่ยวหาบริการทางเพศมักจะไม่เที่ยวเป็นกลุ่ม จะนิยมไปเที่ยวคนเดียว หลังจากดื่มสุราจนเมา และลุกออกจากกลุ่มเพื่อน โดยจะขับรถต่อไปสักระยะหนึ่งหลังจากนั้นจะจอดเที่ยว ณ จุดที่ มีสำนักหญิงบริการทางเพศเปิดบริการใกล้ทางหลวง เหตุผลที่ไม่นิยมเที่ยวเป็นกลุ่มหรือบอกเพื่อนให้ทราบล่วงหน้าว่าจะไปเที่ยวหาบริการ เพราะเกรงว่าเพื่อนจะนำไปค้นหาในกลุ่มสนทนาอื่น จะทำให้เกิดความอายหรือบางครั้งเกรงว่าครอบครัวที่บ้านจะทราบ

การเที่ยวหาบริการทางเพศมักจะเลือกเที่ยวที่สำนักบริการทางเพศราคาถูก โดยมีราคาในการบริการสำหรับการร่วมเพศชั่วคราวหนึ่งครั้งอยู่ระหว่าง 40-120 บาท นอกจากร่วมเพศกับหญิงบริการทางเพศในสำนักโสเภณี จะนิยมมีเพศสัมพันธ์กับพนักงานเสิร์ฟในร้านอาหารริมทางหลวง โดยจะตกลงราคากันเองตามที่ชอบใจ นอกจากกับบุคคลเหล่านี้ ก็พบว่าจะนิยมมีเพศสัมพันธ์กับแม่ค้าขายของเร่ในจุดที่มีรถสิบล้อหยุดพัก พนักงานหญิงประจำโรงงานที่ไปรับส่งสินค้า สาววัยรุ่นที่ชอบท่องเที่ยวโดยการขอเดินทางไปกับรถสิบล้อหญิงขายพวงมาลัย สำหรับพนักงานอาบอบนวดหรือหญิงบริการทางเพศที่มีราคาสูงกลุ่มอื่น ๆ การวิจัยนี้พบว่า มีพนักงานขับรถสิบล้อส่วนน้อยเท่านั้นที่ไปเที่ยว

การเที่ยวโสเภณี พนักงานขับรถสิบล้อมักจะเที่ยวระหว่างการทำงานช่วงเดินทางกลับจังหวัดต้นทาง การเที่ยวในแต่ละครั้ง ส่วนมากจะไม่ประจำช่อง ไม่มีขาประจำและมักจะเที่ยวในจุดพักรถ มีบางส่วนที่นิยมเที่ยวประจำช่อง มีขาประจำเพราะพนักงานขับรถสิบล้อเหล่านี้เที่ยวจนเกิดความคุ้นเคยกับหญิงบริการทางเพศ คุ้นเคยกับเจ้าของและผู้จัดการ จึงทำให้เกิดความผูกพันในลักษณะให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ แก่กัน

สิทธิพิเศษที่พนักงานขับรถได้รับจากสำนักโสเภณีได้แก่ ในกรณีที่ไม่ต้องการร่วมเพศกับหญิงบริการจะสามารถเข้าไปอาบน้ำ นอนพักผ่อนในห้องหรือเข้าไปพูดคุยกับขาประจำได้ในห้องส่วนตัว นอกจากนี้สามารถสั่งให้หญิงบริการทางเพศหรือบุคคลในช่องปลุกเมื่อถึงเวลา หญิงบริการบางคนจะซื้อของใช้ส่วนตัวที่พนักงานขับรถขาประจำต้องใช้เมื่อเวลาขึ้นห้องแยกไว้ต่างหาก เช่น ผ้าเช็ดตัว ผ้าขาวม้า แปรงสีฟัน สบู่ แป้ง ยาสีฟัน เก็บไว้ให้ใช้คนเดียว ในบางโอกาสถ้าพนักงานขับรถไม่มีเงินจ่ายค่าตัว หญิงบริการและเจ้าของช่องจะให้ติดค้างการชำระได้ หรือบางครั้งหญิงบริการจะไม่รับค่าตัวแต่จะขอรับเฉพาะส่วนแบ่งที่จะต้องจ่ายให้เจ้าของบ้านในการทำงาน

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้จัดการ เจ้าของช่องและพนักงานขับรถบรรทุก การศึกษานี้พบว่า ช่องที่อยู่ในพื้นที่ ที่เป็นจุดพักรถหรือมีรถสิบล้อจอดเป็นจำนวนมากเจ้าของช่องและผู้จัดการช่องส่วนใหญ่จะคุ้นเคยกับพนักงานขับรถสิบล้อ เพราะพบปะกันอยู่เสมอ นอกจากนี้ก็จะอะลุ่มอล่วยการให้บริการ เช่น พุดคุยซักถามตลอดจนการต้อนรับที่อบอุ่นกว่าแขกอื่น ๆ ทั่วไป โดยสังเกตได้จากการพูดคุยอย่างเป็นกันเอง เหมือนเพื่อนสนิทหรือให้เข้าไปนอนรอในห้องของหญิงบริการที่ว่างอยู่ หากหญิงบริการขาประจำไม่ว่าง

เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสำนักโศภณีกับพนักงานขับรถสับล้อพบว่า เกือบทุกคนในสำนักโศภณีอธิบายจำแนกได้ว่า นักเที่ยวคนใดเป็นพนักงานขับรถสับล้อหรือไม่ โดยหญิงบริการทางเพศและบุคคลต่าง ๆ เหล่านี้จะพิจารณาจากลักษณะของการแต่งกาย เสื้อผ้า กลิ่นตัว เหงื่อไคล การสวมรองเท้าแตะ ท่าทีและการพูดคุยสื่อความหมาย

ค. แบบแผนการเที่ยวโศภณี

พฤติกรรมของนักเที่ยวที่เป็นพนักงานขับรถสับล้อจะแตกต่างจากกลุ่มนักเที่ยวอื่น ๆ ทั่วไป พนักงานขับรถสับล้อมักจะไปเที่ยวคนเดียว โดยที่นักเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ จะนิยมไปเป็นกลุ่ม นอกจากนั้นพนักงานขับรถสับล้อเมื่อไปถึงสำนักหญิงบริการทางเพศ ถ้าไม่มีขาประจำจะไม่เสียเวลานั่งเลือก จะตัดสินใจขึ้นห้องทันทีกับหญิงบริการคนใดคนหนึ่งที่ว่า

สำนักหญิงบริการทางเพศที่ตั้งอยู่ ณ จุดของที่หยุดพักรถสับล้อ ส่วนมากจะเปิดให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง ในช่วงเวลากลางวันและช่วงเวลาค่ำกลุ่มนักเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นนักเที่ยวหลักในท้องถิ่น เช่น นักเรียน นักศึกษา เกษตรกร ข้าราชการชั้นผู้น้อยซึ่งกลุ่มนี้จะนิยมเที่ยวในช่วงระหว่างเวลา 20.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา สำหรับพนักงานขับรถสับล้อจะเริ่มเที่ยวตั้งแต่เวลาหลังเที่ยงคืนเป็นต้นไป เพราะเป็นช่วงเวลาของการพักผ่อนจากการเดินทางมาแล้วระยะเวลาหนึ่ง

ง. การเที่ยวโศภณีและสำส่อนทางเพศกับการใช้ถุงยางอนามัย

การวิจัยนี้พบว่า พนักงานขับรถที่มีเด็กธมาด้วยจะมีความเป็นอิสระในการเที่ยวโศภณีและสำส่อนทางเพศกับหญิงอื่นได้มากกว่าที่ไม่มีเด็กธมา เพราะในขณะที่นั่งดื่มเหล้ากับเพื่อนหรืออยู่ในสำนักหญิงบริการทางเพศจะไม่ห่วงเรื่องรถและสินค้า เพราะได้มอบหมายให้เด็กธมาดูแลแทน นอกจากนี้ความถี่และปริมาณการเที่ยวจะมากกว่ากลุ่มที่ไม่มีเด็กธมาด้วย

พฤติกรรมการเที่ยวหญิงบริการทางเพศ จะไม่นิยมมีขาประจำ ต้องการเปลี่ยนคู่นอนเสมอ เพราะส่วนใหญ่ตอบว่าต้องการเปลี่ยนรสชาติไปเรื่อย ๆ ไม่ต้องการจำเจ ส่วนน้อยที่มีขาประจำ ทั้งนี้เพราะความรักซึ่งกันและกัน การเที่ยวหญิงบริการทางเพศพนักงานขับรถสับล้อส่วนใหญ่กล่าวว่า เป็นเรื่องธรรมดา และเป็นของคู่กัน ทุกคนจะทราบว่า ณ จุดใดบ้างตามเส้นทางเดินทางที่มีสำนักหญิงบริการทางเพศ การมีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการทาง

เพศพบว่า ไม่แตกต่างกันในกลุ่มของพนักงานขับรถที่เป็นโสเภณีหรือมีครอบครัวทั้งนี้เพราะทุกคนให้เหตุผลว่าเกิดจากอารมณ์มีนเมาของฤทธิ์สุรา ดังเช่นคำพูดที่ตอบว่า “กินมั่ว กินเหล้า เกี่ยวผู้หญิง เป็นเรื่องธรรมดาของคนขับสิบล้อ”

พนักงานขับรถสิบล้อส่วนใหญ่จะไม่ชอบใช้และสวมถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ โดยให้เหตุผลว่ามีความรู้สึกไม่เป็นธรรมชาติ ทำให้อารมณ์ทางเพศลดลง ถ้าจะให้ใส่ถุงยางอนามัยรวมเพศให้สำเร็จความใคร่ด้วยตนเองดีกว่า

ในกลุ่มของพนักงานขับรถสิบล้อที่ชอบเที่ยวโสเภณี กลุ่มที่มีขาประจำจะใช้ถุงยางอนามัยน้อยกว่าผู้ที่ไม่มีขาประจำ ผู้ที่ไม่มีขาประจำมีบางส่วนใช้ถุงยางอนามัยเพราะกลัวติดเชื้อเอดส์และกามโรค ในกลุ่มนี้พบว่ายังมีพนักงานขับรถสิบล้อเป็นจำนวนมากปฏิเสธการใช้ถุงยางอนามัยแม้ว่าจะทราบว่า การร่วมเพศกับโสเภณีมีโอกาสเสี่ยงต่อการรับเชื้อเอดส์ แต่ก็มีทฤษฎีที่ว่า “ถ้าหญิงบริการทางเพศเป็นโรคเอดส์ เขาคงไม่อนุญาตให้มานั่งตุ้” ประกอบกับมีความคิดว่าสถานการณ์ปัจจุบันโรคเอดส์กำลังแพร่หลาย ทางกระทรวงสาธารณสุขได้กวัดขั่นในเรื่องความสะอาดของสถานบริการและโสเภณีจึงคิดว่าไม่มีโอกาสติดเชื้อได้ เช่น คำตอบว่า

“คงไม่ติดเชื้อมั้งเพราะทุกวันนี้หมอมะกวดขัน

เด็กต้องไปตรวจทุกอาทิตย์ ซ่อง...เขาตรวจ

ทุกอาทิตย์”

“เที่ยวประจำครับไม่เคยใช้ถุงยางหรือผม

เพราะคนเป็นเอดส์เขาคงไม่มารับแขกหรือครับ”

พนักงานขับรถสิบล้อกล่าวว่า การติดเชื้อโรคเอดส์จะมีแพร่หลายในกลุ่มหญิงบริการทางโทรศัพท์ หรือบริการทางเพศที่ราคาแพงและมีเพศสัมพันธ์กับชาวต่างประเทศโรคเอดส์จะไม่ติดต่อในกลุ่มโสเภณีราคาถูก เพราะพวกนี้ไม่มีโอกาสร่วมเพศกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ และเชื่อว่าโสเภณีในกลุ่มนี้จะมีการตรวจร่างกายทุกอาทิตย์ไม่ว่าจะป่วยเป็นกามโรค หรือไม่ก็ตาม นอกจากนี้เชื่อว่าโสเภณีราคาถูกไม่มีโอกาสเป็นเอดส์ เพราะมีใบตรวจสุขภาพรับรองจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ

การเลือกเที่ยวซ่องโสเภณีของพนักงานขับรถสิบล้อในปัจจุบันแตกต่างจากช่วงที่ไม่มีโรคเอดส์แพร่หลาย กล่าวคือเมื่อก่อนพนักงานขับรถสิบล้อจะเที่ยวสถานบริการทางเพศที่มีลักษณะง่าย ๆ ราคาถูกมาก ๆ แต่ในปัจจุบันจะเลือกเที่ยวเฉพาะสถานบริการที่เป็นสำนัก

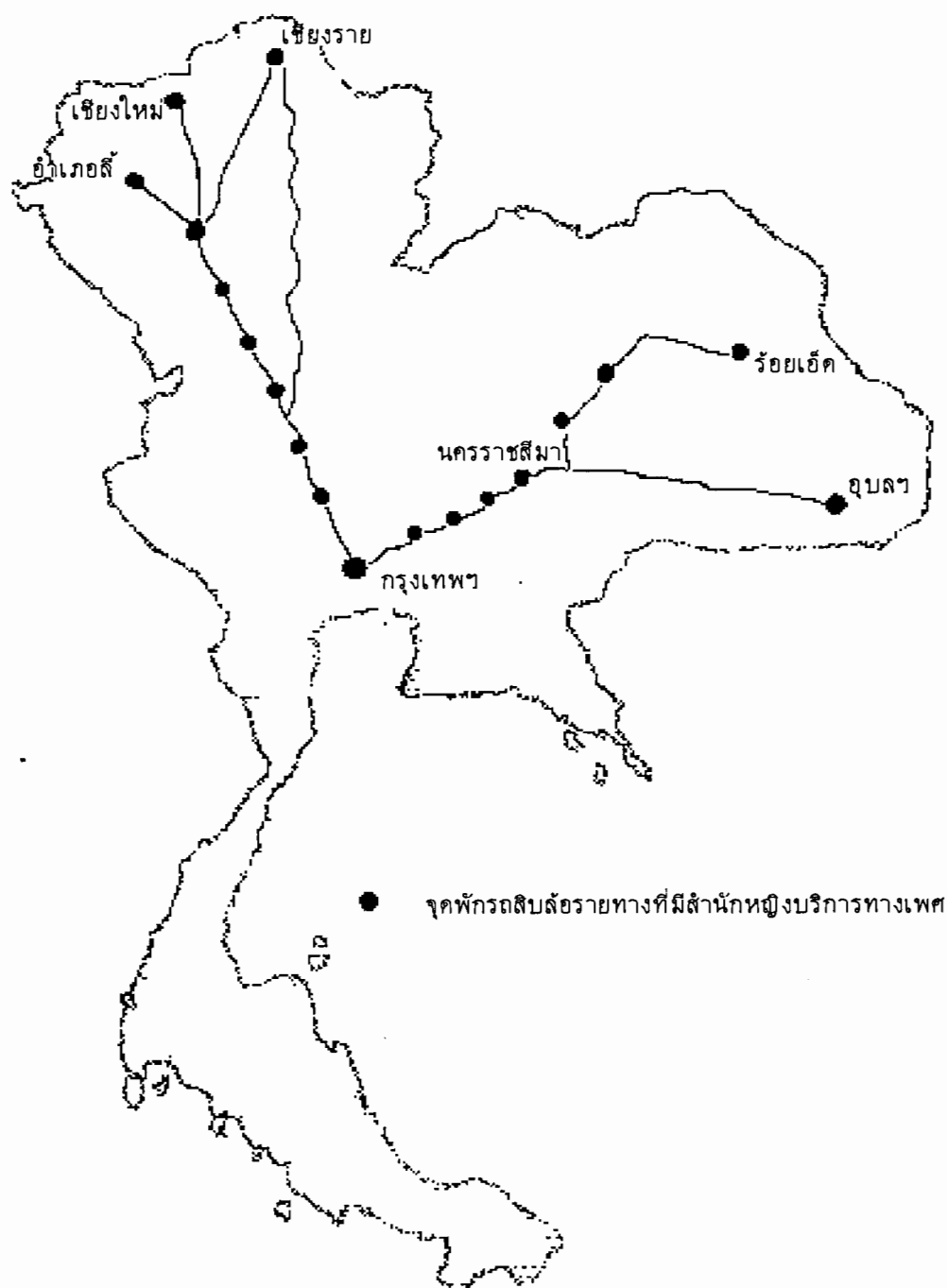
หญิงบริการขนาดใหญ่ เช่น เป็นร้านอาหารมีเด็กเสิร์ฟแต่คิดค่าบริการทางเพศในราคาถูก กล่าวคือสำหรับการร่วมเพศแบบชั่วคราว ครั้งละ 100 บาท เพราะเชื่อว่าโสเภณีจะสะอาด ไม่มีโรคเจ้าของสำนักบริการต้องรักษาชื่อเสียง ดังนั้นหญิงบริการในสำนักเหล่านี้จะปลอดโรคเอดส์ (สืบเนื่องมาจากการแพร่กระจายข่าวเรื่องโรคเอดส์ทำให้นักเที่ยวลดลงเจ้าของสำนักหญิงบริการทางเพศจึงปรับปรุงกิจการให้ดีขึ้นเพื่อดึงดูดลูกค้า)

การปฏิเสธการสวมถุงยางอนามัยกับหญิงบริการทางเพศ หรือสับสนกับหญิงอื่น พบว่าไม่แตกต่างกันในกลุ่มของพนักงานขับรถที่เป็นโสเภณีหรือผู้ที่แต่งงาน เพราะมีทัศนคติว่า ถุงยางอนามัยทำให้ไม่มีอารมณ์ร่วม นอกจากนี้ทุกคนกล่าวว่า เหตุผลสำคัญที่ทำให้ไม่ชอบใช้ ถุงยางอนามัยคือเมามาและ “ยาม้า” ทำให้เชื่อมั่นในตัวเอง

ตัวอย่าง พฤติกรรมการเที่ยวโสเภณีในรอบ 6 เดือนของพนักงานขับรถสิบล้อที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 60 ราย

พฤติกรรมการเที่ยวโสเภณี	ร้อยละ
เที่ยวสำนักหญิงบริการทางเพศใกล้ ๆ จุดพักรถ	60.0
เที่ยวสำนักหญิงบริการทางเพศใกล้ ๆ ที่รอส่งสินค้าและที่อื่น ๆ	1.7
เที่ยวสำนักโสเภณีริมทางหลวงทั่วไป	38.3
เที่ยวโสเภณีขณะเมามา “ม้าเตะ”	25.0
เที่ยวโสเภณีขณะเมามาใช้ถุงยางอนามัย	21.7
เที่ยวโสเภณีขณะเมาเหล้า	68.3
เที่ยวโสเภณีขณะเมาเหล้าใช้ถุงยางอนามัย	28.3
ผู้ที่แต่งงานเที่ยวโสเภณีในรอบ 6 เดือน	62.5
ผู้ที่ไม่แต่งงานเที่ยวโสเภณีในรอบ 6 เดือน	86.4
สวมถุงยางอนามัยทุกครั้งที่ร่วมเพศกับโสเภณี	18.3
เคยป่วยเป็นกามโรค	15.0
(จำนวน)	(60)

แผนที่ แสดงจุดพักรถสับล้อรายการที่มีสำนักหญิงบริการทางเพศ

จ. การใช้ถุงยางอนามัยของพนักงานขับรถสลิปล์ในทัศนะของหญิงบริการทางเพศ

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในเชิงสนทนาเฉพาะประเด็น และการสนทนากลุ่มย่อยกับหญิงบริการทางเพศ พบว่าส่วนมากพนักงานขับรถสลิปล์ไม่นิยมสวมถุงยางอนามัย แม้ว่าจะบอกและขอร้องให้สวมก็ตาม จะปฏิเสธโดยกล่าวว่า “ถ้าจะให้สวมถุงยาง จะมาเกี่ยวถึงนี้ทำไม สำเร็จความใคร่ไม่ดีกว่าหรือ” โสภณเกื้อบทั้งหมคอธิบายว่า การบอกและขอร้องให้พนักงานขับรถสลิปล์ใช้ถุงยางอนามัย เป็นสิ่งที่ทำได้ยากเพราะที่ผ่านมาเคยมีการโต้เถียงกันในเรื่องการใช้ถุงยางอนามัยกับนักเที่ยวที่เป็นคนขับสลิปล์ เพราะนักเที่ยวเหล่านี้ส่วนมากจะดื่มเหล้ามาก่อน หรือบางรายมาเที่ยวเพราะต้องการ “ถอนม้า” จึงมีอาการเมายา พวกนี้ไม่ค่อยรู้เรื่องจะร่วมเพศอย่างเดียว

ในกลุ่มของนักเที่ยวที่เป็นขาประจำ หญิงบริการทางเพศอธิบายว่าถ้าไม่เมาเหล้าหรือเมายามามาก่อนจะพูดคุยกันรู้เรื่อง ชวนให้ใช้ถุงยางอนามัยง่ายกว่าตอนที่เมา สำหรับนักเที่ยวที่เป็นขาจรนั้นพบว่ามักจะขอร้องให้ใช้ถุงยางอนามัยยากเช่นกันเพราะส่วนมากจะดื่มเหล้ามาก่อน บางรายก็อยากร่วมเพศไม่ชอบคุย เพราะต้องการถอนม้าโดยเร็วที่สุด หญิงบริการทางเพศอธิบายว่า การร่วมเพศกับพนักงานขับรถสลิปล์ที่เมายาม้าจะใช้เวลาร่วมเพศนาน หลังเข้าและขอร้องให้ใช้ถุงยางอนามัยยาก ดังเช่นตัวอย่างของคำพูดในเชิงสนทนาที่อธิบายว่า

“พอถึงห้องก็ปล้ำกันเลยแหละ ใครจะมาพูดอะไรได้
เขาจะร่วมเลย บอกให้ใส่ถุงเขาก็ไม่เอา
ขอพูดว่าใส่ถุงช่วยตัวเองไม่ดีกว่าหรือ
ไม่กลัวหโรคเอดส์ไม่มีหโรค”

หญิงบริการทางเพศทุกคนเคยพูด และบอกชักชวนให้นักเที่ยวที่เป็นพนักงานขับรถสลิปล์ให้ใช้ถุงยางอนามัย แต่ไม่ได้รับความร่วมมือ ส่วนใหญ่จึงร่วมเพศด้วยการปฏิเสธถุงยาง นอกจากนี้หญิงบริการทางเพศกล่าวว่าเรื่องการบอกให้แขกใช้ถุงยางอนามัยเสมอ บอกทุกคนที่ขึ้นห้องแต่แขกปฏิเสธ ดังเช่นกรณีของพนักงานขับรถสลิปล์ที่มักจะมาเที่ยวดื่ม ส่วนมากจะหลังเที่ยงคืนหรือใกล้สว่าง เมื่อขอร้องบ่อย ๆ ไม่ได้รับการยอมรับก็เบื่อ ดังเช่นบทสนทนาที่กล่าวตอบในวงสนทนากลุ่มย่อยต่อไปนี้

“พวกเขามาตีกีฬา ขอบมาตี 2 ตี3 ก็บอกทุกคนแหละพี่
เขาไม่ใส่กัน พวกหนูบอกจนเบื่อ ง่วงกึ่งง่วง
ไม่ใส่ก็ไม่ใส่ ตัวเขานะพี่ พวกเราระวังนะพี่ แต่เขาไม่ใส่”

จากบทอธิบายข้างต้นจะเห็นว่าพฤติกรรมทางเพศของพนักงานขับรถสปีดมีโอกาสรับและแพร่เชื้อโรคเอดส์สูง หากไม่ป้องกันโดยการสวมถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศ และพิจารณาได้ว่าหากหญิงบริการทางเพศละเลยหรือไม่กระตุ้น และใช้ถุงยางอนามัยในการร่วมเพศทุกครั้ง การแพร่กระจายและรับเชื้อโรคเอดส์ของกลุ่มหญิงบริการทางเพศนับวันจะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น

2. องค์ประกอบเชิงเหตุผลที่ทำให้พนักงานขับรถลดพฤติกรรมบางประเภท

เมื่อแยกวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่รับประทานยาฆ่าอย่างเดียวยังไม่ดื่มเหล้า กับกลุ่มที่ดื่มเหล้า และบริโภคยาฆ่าพบว่าพฤติกรรมการสำส่อนทางเพศของกลุ่มที่กินยาฆ่าและดื่มเหล้า มีมากกว่ากลุ่มที่รับประทานยาฆ่าอย่างเดียว

ในกลุ่มที่บริโภคยาฆ่าอย่างเดียว พบว่าส่วนมากจะเป็นพนักงานขับรถที่มีอายุสูงกว่า 35 ปี เป็นผู้ที่มีครอบครัวแล้ว กลุ่มนี้กล่าวว่าเมื่อก่อนเคยดื่มเหล้าและพบว่าเหล้านำมาสู่อารมณ์คึกคะนอง ทำให้ขับรถเร็วและเชื่อมั่นในตัวเองสูง ไม่กลัวตาย ต่อมามีความห่วงใยในสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของครอบครัว และคำนึงถึงสุขภาพของตนเอง เพราะต้องหาเงินคนเดียว ทำให้คิดว่าถ้าดื่มเหล้าต่อไป จะทำลายสุขภาพจึงหยุดดื่มเหล้า แต่บริโภคยาฆ่าเพราะต้องการกระตุ้นประสาทเพื่อไม่ให้ง่วงนอน

อาจกล่าวได้ว่าอารมณ์ทางเพศ และอาการคึกคะนองของพนักงานขับรถสปีดส่วนมากจะเกิดมาจากเหตุของการดื่มเหล้า อนึ่งในกลุ่มของพนักงานขับรถที่รับประทานยาฆ่าอย่างเดียวให้ทรรศนะว่าการกินยาฆ่าทำให้รอบคอบสุขุมเยือกเย็น จะทำอะไรมักจะไตร่ตรองเสมอ ดังนั้นเมื่อพิจารณาถึงการเที่ยวโสเภณีของคนกลุ่มนี้จะมีน้อยมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างยาม้ากับพฤติกรรมทางเพศ

ก. ความรู้สึกทางเพศ

พนักงานขับรถสับล้อทุกคนจะบริโภคยากระตุ้นประสาทซึ่งรู้จักกันดีว่า “ยาม้า” เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคยาม้ากับพฤติกรรมทางเพศจะพบว่า หลังจากที่บริโภคยาม้า ความรู้สึกทางเพศจะคงเดิม ไม่เปลี่ยนแปลง อารมณ์ทางเพศ รู้สึกเฉย ๆ เป็นปกติพร้อมกับแสดงทรรศนะว่า ยาม้าเป็นยากระตุ้นประสาทช่วยไมให้่วงนอน และเพิ่มสมรรถภาพในการทำงาน ทำให้ส่วนประสาทต่าง ๆ ในร่างกายทำงานอยู่เสมอ มีความรู้สึกขยันไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย

ข. การกระตุ้นยาม้าด้วยเหล้านำไปสู่พฤติกรรมทางเพศ

เนื่องจากพนักงานขับรถสับล้อมีความเชื่อว่าต้องจับหรือค่อมเหล้าเข้าไปเพื่อกระตุ้นยาม้าให้ออกฤทธิ์ ดังนั้นปริมาณของการค่อมเหล้าตลอดเส้นทางของการขับรถจึงมีจำนวนมาก ทำให้ในร่างกายมีปริมาณของแอลกอฮอล์มากก่อให้เกิดอาการเครียดทางประสาท เพราะฤทธิ์แอลกอฮอล์และแอมเฟตามีนผสมกัน จึงนำมาสู่อารมณ์คึกคะนองทางเพศและเกิดความเครียดทางประสาทที่กระวนกระวาย ด้วยอาการทางร่างกายและประสาทเช่นนี้ พนักงานขับรถส่วนมากมีความเชื่อว่า การร่วมเพศจะเป็นการผ่อนคลายความเครียดทางประสาทที่เกิดขึ้นจากสาเหตุข้างต้นได้คืออย่างหนึ่ง ความเชื่อเช่นนี้จะปฏิบัติสืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ ผู้ที่มีประสบการณ์มาก่อนซึ่งหมายถึง “รุ่นอาจารย์” จะแนะนำเพื่อนพนักงานขับรถรุ่นหลัง ๆ ให้ปฏิบัติตาม วิธีการระบายความเครียดทางประสาทที่เกิดขึ้นจากสาเหตุข้างต้นนี้เรียกว่า “การถอนม้า”

บทที่ 5

ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับโรคเอดส์

1. ความรู้และทัศนคติเรื่องโรคเอดส์

การแพร่กระจายของข่าวสารโรคเอดส์ทั้งทางโทรทัศน์ วิทยุและหนังสือพิมพ์ที่มีอยู่ทั่วไปในปัจจุบัน ทำให้พนักงานขับรถสลิปล้อทราบและรู้จักคำว่า “โรคเอดส์” ว่าเป็นโรคที่ร้ายแรงไม่มียารักษาได้ ผู้ให้ข้อมูลทุกคนอธิบายว่า โรคเอดส์สามารถป้องกันได้ถ้าไม่ติดยาเสพติด ชนิตินิด และเมื่อร่วมเพศกับหญิงอื่น ที่ไม่ใช่ภรรยาต้องสวมถุงยางอนามัย แต่ทุกคนจะไม่ให้ความสำคัญในเรื่องนี้มากนัก เพราะคิดว่าอาชีพการเป็นพนักงานขับรถ เป็นอาชีพที่ไม่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์

ทุกคนจะทราบเกี่ยวกับวิธีการป้องกันที่ได้รับรู้จากสื่อการโฆษณาที่ได้พบเห็นในแหล่งข่าวสารต่าง ๆ นอกจากนี้จะทราบจากป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ริมทางหลวงในบางพื้นที่ที่มีโครงการณรงค์โรคเอดส์ พนักงานขับรถสลิปล้อมักจะกล่าวว่าวิถีชีวิตและการทำงานของตนเองไม่มีโอกาสเสี่ยงกับการติดเชื้อเอดส์ แม้ว่าจะเที่ยวโสเภณีก็ตาม เพราะส่วนใหญ่จะเลือกเที่ยวเฉพาะสำนักบริการที่เป็นร้านอาหาร และ “ช่อง” ที่มีหญิงบริการทางเพศที่สะอาดมีราคาค่าบริการครั้งละ 100 บาท ซึ่งเป็นราคาที่คิดว่าแพงแล้วคงจะปลอดภัย

เมื่อพิจารณาถึงความรู้ที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์พบว่า มีความรู้จำกัดมาก จะได้รับรู้เฉพาะเรื่องการป้องกันโดยใช้ถุงยางอนามัยเท่านั้น ผู้ให้ข้อมูลทุกคนยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการติดต่อหรืออาการของโรคดังเช่นคำถามที่ถามนักเรียนดังต่อไปนี้

“ของใช้ส่วนตัวเช่น ผ้าขาวม้า สบู่ ไม่กล้าใช้ร่วมกับคนอื่นกลัวติดเอดส์”

“ใช้ห้องน้ำร่วมกันติดเอดส์ได้หรือไม่”

“อยากรู้ว่าโรคเอดส์มันเป็นอย่างไร”

“โรคเอดส์ติดต่อได้อย่างไร”

“โรคเอดส์มีอาการอย่างไร”

“ไปเที่ยวโสเภณีกลัวติดเอดส์ ไม่อยากจะทำอะไร ถ้าจะเที่ยวต้องทำอย่างไร ถ้าไม่ใส่ถุง”

“เวลาเข้าห้องน้ำในช่องและ ยุงก็อาจจะติดเอดส์ไหม”

ผู้ให้ข้อมูลทุกคนกลัวติดเชื้อเอชไอวี เพราะทราบว่าเมื่อเป็นแล้วรักษาไม่หายเพราะไม่มียาหรือวัคซีนชนิดป้องกัน และมีความคิดว่าถ้าติดเชื้อเอชไอวีจะเป็นที่รังเกียจของสังคมเกรงว่าจะนำเชื้อไปติดคนใกล้ชิด เช่น ลูก ภรรยาญาติ พี่น้อง เพื่อนฝูง ฯลฯ

แม้ว่าพนักงานขับรถจะตอบว่ามีโอกาสเสี่ยงน้อยต่อการติดเชื้อเอชไอวี แต่การวิจัยนี้พบว่า การดื่มเหล้าและบริโภคยาฆ่าแมลงมาสู่อารมณ์ก็กระหน่ำกรวมนอกเหนือไปพร้อมกับไม่ยินยอมให้ถูกยัดเยียด ดังนั้นโอกาสติดเชื้อเอชไอวีของพนักงานขับรถสับล้อและเค้กรถจึงมีโอกาสเสี่ยงสูงถ้าไม่รู้จักป้องกันอย่างถูกวิธี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มที่มีความเชื่อเรื่องการถอน “พิษเมา” ด้วยการรวมเพศที่ไม่นิยมสวมถุงยางอนามัย

2. แหล่งความรู้และสื่อที่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์

พนักงานขับรถสับล้อส่วนมากจะเคยได้รับข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์จากสื่อทางวิทยุ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ ป้ายโฆษณาเพื่อรณรงค์เรื่องการใช้ถุงยางอนามัยริมทางหลวง สถานีเคเบิลทีวีตามช่องปัสสาวะหรือตามประตูห้องสุขาของปั๊มน้ำมันต่าง ๆ ข้อความที่เขียนด้วยข้อความหรือสีแดงเกี่ยวกับเรื่องการใช้ถุงยางอนามัยและการป้องกันโรคเอดส์ สถานีเคเบิลทีวีตามห้องน้ำในสำนักหญิงบริการทางเพศ และสถานีเคเบิลทีวีที่ติดริมฝาของร้านอาหารที่มีหญิงบริการทางเพศเป็นพนักงานเสิร์ฟ ที่จัดเตรียมโดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและสโมสรโรตารีประจำจังหวัด แต่จากสื่อต่าง ๆ เหล่านี้พนักงานขับรถสับล้อกล่าวว่าไม่ค่อยให้ความสนใจเพียงแต่รับรู้และผ่านตา จะไม่ให้ความสนใจมากเพราะมีทัศนคติว่าเป็นการโฆษณาเพื่อให้มีการใช้ถุงยางอนามัยมากขึ้น และประสงค์ที่จะลดการสำส่อนทางเพศของประชาชน

พนักงานขับรถสับล้อส่วนใหญ่กล่าวว่าสื่อที่ได้รับจากโทรทัศน์จะให้น่าเชื่อถือกว่าสื่อจากแหล่งอื่น เพราะได้เห็นภาพ สื่อจากทางวิทยุส่วนมากตอบว่าเคยได้ยินที่อธิบายถึงเรื่องโรคเอดส์ เช่น จากรายการข่าว แต่ไม่ให้ความสนใจนัก ส่วนมากตอบว่าชอบฟังรายการเพลงจากวิทยุ แต่เมื่อหมั่นคนขึ้นไปพบข่าวและในช่วงดังกล่าวไม่มีการจัดรายการเพลง มีการประกาศข่าวเกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์ ขณะนั้นก็จะรับฟังเพราะไม่รู้จะฟังอะไร

สื่อจากหนังสือพิมพ์ส่วนมากจะชอบอ่านข่าวทั่ว ๆ ไป ไม่เจาะจงประเภทและชนิดของข่าว การอ่านหนังสือพิมพ์จะขึ้นอยู่กับช่วงเวลาว่างที่ไม่มีอะไรทำ หรือเกิดความเหงาจะนิยมซื้อหนังสือพิมพ์หรือค้นหนังสือพิมพ์ที่เก่า ๆ มาอ่าน เพื่อเป็นเพื่อนแก้เหงา บางรายกล่าวว่า ถ้ามีข่าวเรื่องโรคเอดส์ก็จะอ่านบ้าง แต่ไม่ได้ให้ความสนใจกับรายละเอียดนัก

สื่อแหล่งความรู้อื่น ๆ เช่น จากการพูดคุยกับหญิงบริการทางเพศ เพื่อนพนักงานขับรถสลิปด้อย เด็กปั๊ม ส่วนมากจะเป็นการพูดคุยกันในเชิงล้อเล่น ไม่มีการพูดคุยในเรื่องอาการติดต่อ การรักษา หรือการตรวจหาเชื้อเอชไอวี การพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มแหล่งข้อมูลข้างต้นมักจะกล่าวถึงวิธีการป้องกันโดยสวมถุงยางอนามัยหากต้องการร่วมเพศมีส่วนน้อยที่จะกล่าวถึงเรื่องการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน

จากแหล่งความรู้และสื่อที่เคยได้รับข่าวสารที่เกี่ยวกับโรคเอดส์ข้างต้นวิเคราะห์ได้ว่าพนักงานขับรถสลิปด้อยและเด็กปั๊มไม่ให้ความสนใจ หรือให้ความสำคัญข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์แต่อย่างใด เพราะคิดว่าเป็นเรื่องไกลตัวไม่เกี่ยวข้องกับอาชีพที่ตนเองปฏิบัติ คิดว่าการป้องกันและการได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์ ควรเป็นเรื่องของฝ่ายหญิงบริการทางเพศ เพราะมีโอกาสเสี่ยงสูงกว่า เนื่องจากต้องรับแขกทุกวัน ดังนั้นจึงมีทรรศนะว่า การรณรงค์เรื่องถุงยางอนามัย ควรรณรงค์ให้หญิงบริการทางเพศ ส่งเสริมให้นักเที่ยวใช้ถุงยางอนามัยจะถูกต้องกว่า

การวิจัยนี้พบว่าการรับรู้ข่าวสารและเรื่องโรคเอดส์ ของพนักงานขับรถสลิปด้อยจะมีลักษณะผิวเผิน ไม่เคยได้รับข่าวสารเป็นกรณีพิเศษเฉพาะกลุ่ม หรือไม่เคยได้รับข่าวสาร เช่น รณรงค์เฉพาะกลุ่มในเรื่องที่เกี่ยวกับโรคเอดส์ การเรียนรู้และรับรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ พบว่าจะเกิดขึ้นจากสำนึกที่ต่างกันในแต่ละบุคคลดังเช่น บางคนเมื่อก่อนเคยชอบร่วมเพศกับหญิงบริการทางเพศไม่สวมถุงยางอนามัย แต่ปัจจุบันตอบว่าการเที่ยวหญิงบริการทางเพศมีจำนวนครั้งน้อยลง และทุกครั้งจะสวมถุงยางอนามัย เพราะกลัวติดเชื้อเอชไอวี ในบางรายกล่าวว่า เมื่อก่อนเที่ยวหญิงบริการเสมอ แต่ต่อมาเมื่อมีข่าวโรคเอดส์แพร่กระจายก็หยุดเที่ยวไปเสียเลย ในอีกกรณีหนึ่งพนักงานขับรถสลิปด้อยกล่าวว่า ตั้งแต่มีข่าวโรคเอดส์แพร่หลายมีความคิดว่าจะเที่ยวเหมือนเดิมไม่กลัวเพราะเที่ยวหญิงบริการทางเพศจนคิดเป็นนิสัย คิดว่าเป็นเรื่องธรรมดา โดยกล่าวว่า หญิงบริการทางเพศและพนักงานขับรถสลิปด้อยเป็นของคู่กัน ถึงอย่างไรก็จะเที่ยวต่อไป

จากบทอภิปรายข้างต้น จะพิจารณาได้ว่าด้วยข้อจำกัดของการได้รับข่าวสารและไม่มีการให้ความรู้เฉพาะกลุ่มเกี่ยวกับเรื่องเอดส์โดยเฉพาะ ทำให้พนักงานขับรถสลิปด้อยส่วนใหญ่ไม่ตระหนักถึงภัยอันตรายจากโรคเอดส์ที่เกิดขึ้นจากการร่วมเพศจากหญิงบริการทางเพศแต่อย่างใด

4. พฤติกรรมอื่นนอกเหนือจากการบริโภคยาสูบที่นิยมปฏิบัติ

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าพฤติกรรมที่พนักงานขับรถสับล้อยส่วนใหญ่นิยมปฏิบัติคือ การบริโภคยาสูบ สูบบุหรี่ ดื่มสุรา เที่ยวประเวณี ดื่มเครื่องดื่มชูกำลัง และนอกจากนี้ บางส่วนจะนิยมเล่นการพนัน ประเภทไฮโล ฆ จูรอรับสินค้าหรือจุดตกค้าง (สำหรับการใช้ยาสูบชนิดนี้ พบว่าไม่เป็นที่นิยมในกลุ่มพนักงานขับรถ ส่วนใหญ่ผู้ให้ข้อมูลจะตอบว่าเคยได้กิน แต่ไม่เคยใช้ เพราะใช้แบบเมื่อก่อนก็สะดวกอยู่แล้ว สำหรับการเสพยาเสพติดชนิดนี้ และใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน ผลการวิจัยนี้พบว่าพฤติกรรมนี้ไม่มีในกลุ่มของพนักงานขับรถบรรทุกขนาดใหญ่ในเส้นทางสายยาว) อย่างไรก็ตามเมื่อแยกวิเคราะห์โดยใช้กลุ่มอายุพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมข้างต้น พบว่ามีความแตกต่างกันในเชิงเหตุผลของการปฏิบัติ กล่าวคือ กลุ่มที่มีอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไปส่วนใหญ่จะตอบว่าเมื่อก่อนจะชอบดื่มสุรา เที่ยวประเวณี เล่นการพนัน สูบบุหรี่และดื่มเครื่องดื่มชูกำลัง แต่ปัจจุบันจะพยายามลดปริมาณของการบริโภคสิ่งต่างๆ ข้างต้นน้อยลง และไม่เล่นการพนัน เพราะคิดว่า นำมาสู่การบั่นทอนสุขภาพ รวมทั้งเป็นการสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น และมีเหตุผลว่าเนื่องจากเป็นผู้หารายได้หลักในครอบครัว ถ้าหากร่างกายทรุดโทรมเกรงว่าจะมีปัญหาทางเศรษฐกิจและเกิดปัญหาครอบครัว ดังเช่นข้อสรุปท้ายบทนี้

1. กังวลใจในเรื่องสุขภาพของตนเองที่เกิดจากการได้รับรู้และข่าวสารเรื่องพิษและโทษของยาสูบต่อร่างกาย
2. พิจารณาภาวะทางเศรษฐกิจของครอบครัว เนื่องจากตนเองเป็นผู้หารายได้หลัก
3. คำนึงถึงอนาคตของตนเองหลังจากเลิกขับรถ
4. คิดถึงอนาคตของลูกและการศึกษาของลูก
5. เป็นห่วงสุขภาพของตนเองเมื่อแก่ชรา

เมื่อวิเคราะห์ถึงความคาดหวังในอนาคต พนักงานขับรถส่วนใหญ่จะตอบว่ายังไม่มีความเห็น ส่วนมากจะกล่าวว่าอาชีพขับรถบรรทุกขนาดใหญ่เป็นอาชีพหนึ่งที่หารายได้ดีจะขับรถไปจนกว่าร่างกายไม่เอื้ออำนวยต่อการขับช้ บางรายกล่าวว่า ถ้าเลิกขับรถก็ต้องกลับไปประกอบอาชีพทำนาหรืออาชีพดั้งเดิม แต่บางคนกล่าวว่าอาจจะเป็นช่างเครื่องยนต์ เพราะพนักงานขับรถสับล้อทุกคนจะสามารถซ่อมบำรุงและรักษาเครื่องยนต์ได้ด้วยตนเอง

บทที่ 6

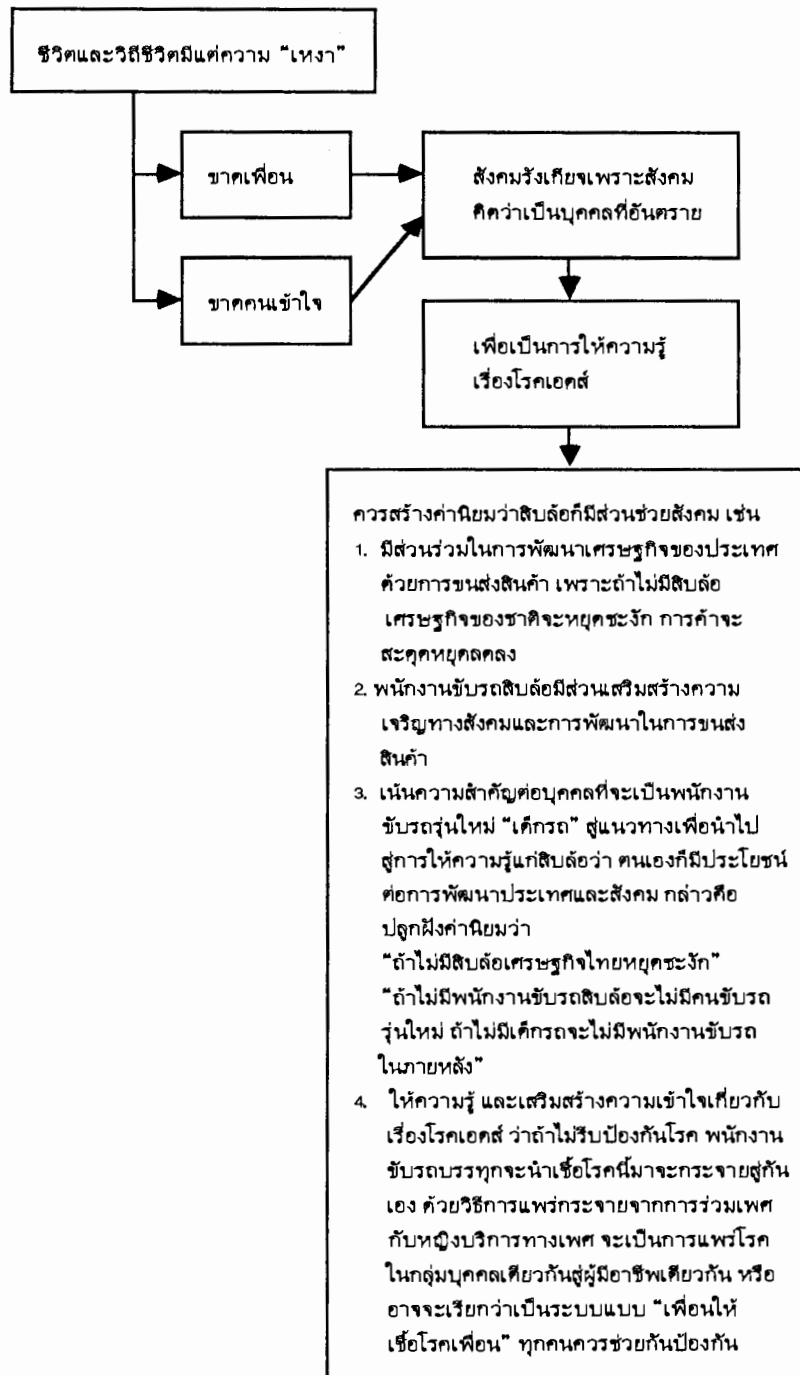
สื่อและแนวทางการผลิตสื่อเพื่อให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์

1. แนวทางผลิตสื่อและให้ความรู้

จากบทอธิบายที่กล่าวถึงการได้รับความรู้และสื่อที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์ ในบทที่ 5 มีสื่อหลายชนิดที่พนักงานขับรถตอบว่าได้รับทราบเกี่ยวกับข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ เช่น สถานการณ์ของโรคในปัจจุบัน วิธีการป้องกัน และการติดต่อ แต่ความรู้ ความเข้าใจที่มีต่อโรคชนิดนี้ในกลุ่มพนักงานขับรถมีจำกัดมาก ดังนั้นเพื่อเป็นการให้ความรู้พร้อมทั้งปลูกฝังสำนึกในการป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อโรคเอดส์ ทั้งในเชิงการป้องกันโดยวิธีให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการใช้ถุงยางอนามัย และการป้องกันในลักษณะของการไม่ใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน จึงควรกำหนดให้มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้แก่พนักงานขับรถ โดยการวิจัยนี้ขอเสนอแนวทางการผลิตสื่อและกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1. จากบทวิเคราะห์ในช่วงที่ผ่านมาจะเห็นว่าชีวิต และวิถีการดำเนินชีวิตของพนักงานขับรถสิบล้อ จะโดดเดี่ยวและขาดเพื่อนที่เข้าใจ มีทรรศนะว่าถูกสังคมรังเกียจ เป็นบุคคลที่อันตรายบนท้องถนน ดังนั้นเพื่อเป็นการปลูกฝังค่านิยมให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ และสังคม จึงควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อแสดงให้พนักงานขับรถสิบล้อได้ทราบว่าตนเองมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ กิจกรรมควรเน้นไปในลักษณะอธิบายถึงความสำคัญของพนักงานขับรถสิบล้อ ที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในเชิงอุตสาหกรรม และเกษตรกรรม ตลอดจนภาพรวมในระดับมหภาคของชาติ เน้นไปที่ความสำคัญของกลุ่มพนักงานขับรถสิบล้อ เด็กรถ ที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศไทยในภาพรวม กิจกรรมควรเกี่ยวข้องกับการสร้างค่านิยมว่า พนักงานขับรถสิบล้อก็มีส่วนช่วยสร้างชาติและสังคมได้ ถ้าไม่มีพนักงานขับรถสิบล้อ การพัฒนาประเทศ การขนส่ง ธุรกิจการค้าจะหยุดชะงัก ดังภาพที่แสดงถึงแนวทางในการผลิตสื่อ และสร้างกิจกรรมให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์แก่พนักงานขับรถสิบล้อต่อไปนี้

ภาพแสดงถึงแนวทางในการผลิตสื่อและสร้างกิจกรรมให้ความรู้

2. ชนิดของสื่อและแบบของการให้ความรู้

การรับรู้ข่าวสารทางเศรษฐกิจและสังคม ส่วนมากจะรับทราบจากสื่อทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และวิทยุกระจายเสียง การรับชมรายการทางโทรทัศน์ส่วนมากจะได้ดูรายการข่าว ณ จุดรอรับสินค้า จุดตกค้าง จุดพักรถทางและที่บ้านพักในวันหยุดพักผ่อน ภาพโฆษณาทางโทรทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ พนักงานขับรถบัสบดลอกกล่าวว่า เคยเห็นแต่ไม่บ่อยนัก ข่าวคราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับโรคเอดส์ทางโทรทัศน์ ก็รับฟังเหมือนกับฟังข่าวสารบ้านเมืองทั่ว ๆ ไป ในทำนองเดียวกันการรับฟังข่าวสารทางวิทยุกระจายเสียง ส่วนมากจะได้ยินจากรายการเพลงที่สลับด้วยข่าวหรือรายการข่าวในช่วง 6 โมงเช้าของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย การรับรู้ข่าวสารทางวิทยุกระจายเสียง มีลักษณะเป็นแบบรับรู้เพื่อผ่านมิได้สนใจในข่าวสารนั้น ๆ การอ่านข่าวสารทางหนังสือพิมพ์ ส่วนมากจะนิยมอ่านข่าวด้านอาชญากรรม กีฬาและข่าวเหตุการณ์บ้านเมืองที่นิยมในยุคนั้น มีส่วนน้อยที่ตอบว่าให้ความสนใจในข่าวเรื่องโรคเอดส์ ความบ่อยครั้งของการอ่านหนังสือพิมพ์มีจำกัด เพราะส่วนใหญ่จะอ่านหนังสือพิมพ์เมื่อไม่มีอะไรทำ และจะนิยมอ่านหนังสือพิมพ์ที่มีในร้านขายอาหาร ไม่นิยมซื้อหนังสือพิมพ์อ่านเอง จากบทสัมภาษณ์พิจารณาได้ว่า ข่าวสารและสื่อให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์ในกลุ่มพนักงานขับรถบัสบดลอกยังมีจำกัด ดังนั้นควรที่จะจัดให้มีกิจกรรมให้ความรู้และผลิตสื่อให้ความรู้แก่กลุ่มพนักงานขับรถบัสบดลอกโดยเฉพาะ ซึ่งกิจกรรมควรมีดังต่อไปนี้

1. ควรจะมีการผลิตสื่อเพื่อให้ความรู้และข่าวสารเรื่องโรคเอดส์แก่กลุ่มพนักงานขับรถบัสบดลอกโดยเฉพาะ เนื้อหาของสื่อควรเน้นไปที่พฤติกรรมในเชิงวิถีชีวิตของพนักงานขับรถบัสบดลอกที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการติดและแพร่เชื้อโรคเอดส์ เช่น แบบแผนและแนวทางของการป้องกัน การรับและแพร่อาการ ลักษณะอาการของโรค สื่อประเภทหนังสือควรมีภาพประกอบและภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย

2. ควรจะมีการจัดรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์ และอธิบายถึงพฤติกรรมเสี่ยงของพนักงานขับรถบัสบดลอกต่อการติดเชื้อ ณ จุดต่าง ๆ ที่มีการรวมกลุ่มของพนักงานขับรถบัสบดลอก เช่น ที่จุดรอรับสินค้า ที่โรงปูนซีเมนต์ ท่าเรือพาณิชย์ จุดพักรถทางตามเส้นทางสายตะวันออกเฉิยเหนือ สายเหนือ สายตะวันออก และสายใต้ รวมทั้งที่บริษัทหรือร้าน “เถ้าแก” ที่ประกอบกิจการขนส่งที่มีพนักงานขับรถจำนวนมาก สื่อที่ใช้ในการรณรงค์ประเภทนี้ ควรจะประกอบด้วยเอกสารสิ่งพิมพ์ ภาพเลื่อน ภาพยนต์และพิธีกรอธิบายให้ความรู้

3. ควรจะมีการจัดกิจกรรมเพื่อให้พนักงานขับรถสปีดมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ข่าวสารและรณรงค์เพื่อป้องกันการรับและกระจายเชื้อโรคเอดส์ กิจกรรมนี้ควรให้พนักงานขับรถสปีดรายบุคคลเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งจะเป็นแนวทางหนึ่งที่สร้างสำนึกให้ทราบว่าเขามีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศส่วนหนึ่ง สื่อประชาสัมพันธ์ที่พนักงานขับรถสปีดแนะนำแก่คณะนักวิจัยคือให้ผลิตสติ๊กเกอร์สะท้อนแสงคำว่า “สปีดไทยร่วมต้านภัยเอดส์” หรือ “สปีดไทยใช้ถุงยาง” ติดที่กะบังท้ายหรือบริเวณตัวรถ นอกจากนี้เสนอแนะว่าให้มีการผลิตเสื้อยืดที่มีการโฆษณาใช้ถุงยางอนามัยเพื่อป้องกันโรคเอดส์แจกให้กับพนักงานขับรถสปีด

4. เนื่องจากวิถีชีวิตและการทำงานส่วนใหญ่จะอยู่ในเวลากลางคืน พนักงานขับรถบางส่วนกล่าวว่า เมื่อเหงาจะนิยมเปิดฟังรายการเพลงทางวิทยุแม้ว่าในขณะที่ขับจะไม่ชอบการฟังเพลงก็ตาม โดยกล่าวว่าหากจะเป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์ ข่าวสารทางเศรษฐกิจและสังคมทั่วไป ควรจะมีการจัดรายการวิทยุ เพื่อเป็นเพื่อนพนักงานขับรถสปีดโดยเฉพาะ ทั้งนี้เพราะว่าจากการติดตามข่าวสารทางวิทยุ พนักงานขับรถสปีดจะถูกดำเนินคดีและวิพากษ์วิจารณ์อยู่เสมอ หากคนเข้าใจในวิถีชีวิตและการทำงาน ดังนั้นเพื่อให้พนักงานขับรถสปีดมีส่วนช่วยในการป้องกันการแพร่กระจายโรคเอดส์ จึงควรจัดรายการวิทยุเฉพาะกลุ่มนี้และให้ชื่อรายการนี้ว่า “เพื่อนสปีด” พร้อมกับเสนอแนวทางว่าควรมีสาระในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ ข่าวสารบ้านเมืองโดยทั่วไป ข่าวทางด้านสุขภาพ อนามัย ข่าวการจราจร ข่าวพยากรณ์อากาศสลับไปกับการเปิดเพลงลูกทุ่ง ช่วงเวลาออกอากาศและการกระจายเสียงควรเริ่มตั้งแต่เวลา 02.00 นาฬิกา จนถึงเวลา ประมาณ 05.00 นาฬิกา ทั้งนี้เพราะช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่พนักงานขับรถสปีดตอบว่าเหงาที่สุด เพราะสถานีวิทยุอื่น ๆ จะปิดสถานี อนึ่งแม้ว่าพนักงานขับรถสปีดจะตอบว่าไม่ชอบฟังรายการวิทยุเพราะที่ผ่านมามีแต่คนโง่เขลาและกล่าวร้าย แต่ถ้าหากมีการจัดรายการ “เพื่อนสปีด” คิดว่าจะมีพนักงานขับรถสปีดส่วนใหญ่นิยมฟัง เพราะเป็นรายการเพื่อ “เพื่อนสปีดโดยเฉพาะ”

บทที่ 7

บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. บทสรุป

ก. วัตถุประสงค์และการรวบรวมข้อมูล

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาวิถีชีวิตและพฤติกรรมเสี่ยงของพนักงานขับรถสิบล้อในประเทศไทยต่อการรับและแพร่เชื้อโรคเอดส์ โดยมีเป้าหมายของการวิเคราะห์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและการดำเนินชีวิต รวมทั้งพฤติกรรมต่าง ๆ ของพนักงานขับรถ ที่วิ่งรับส่งสินค้าระหว่างสถานีกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดในเส้นทางระยะยาวที่อาจจะมีส่วนผูกพันกับยამ้าแบบฉีดและการร่วมประเวณีกับหญิงบริการทางเพศ และเพื่อวิเคราะห์ถึงแนวทางที่เหมาะสมอันจะนำไปสู่การให้ความรู้ การศึกษาเรื่องโรคเอดส์ในกลุ่มพนักงานขับรถบรรทุก พร้อมกับหาข้อเสนอแนะที่นำไปสู่แนวทางของการศึกษาในกลุ่มนี้ต่อไป

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบมานุษยวิทยาประยุกต์ โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมและการสังเกต
2. การสนทนากลุ่มย่อย
3. การจัดสนทนากลุ่ม
4. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ในการรวบรวมข้อมูลและเพื่อประโยชน์ของการนำเสนอข้อมูลในเชิงบรรยาย คณะวิจัยได้จัดทำแบบสอบถามเพื่อถามข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคม ของกลุ่มตัวอย่างไว้ประกอบในการอภิปรายผลจำนวน 60 คน

การจัดเก็บข้อมูลกระทำขึ้นในช่วงระหว่างเดือนสิงหาคม 2533 จนถึงเดือนมกราคม 2534 โดยรวบรวมข้อมูลในจุดที่มีรถสิบล้อหยุดพักเป็นจำนวนมากดังต่อไปนี้

1. จุดพักรถครึ่งทางสายตะวันออกเฉียงเหนือ
2. จุดพักรถครึ่งทางสายเหนือ
3. จุดตกค้างและจุดรอรับและส่งสินค้า

ข. ผลการวิจัยและบทสรุปโดยสังเขป

1. ลักษณะทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคม พนักงานขับรถส่วนมากจะมีอายุระหว่าง 25-34 ปี ขับรถมาแล้วประมาณ 9 ปี เกือบทุกคนจะมีสถานภาพสมรสที่แต่งงานและกำลังอยู่กินกับภรรยา จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา อาชีพเดิมก่อนจะเป็นพนักงานขับรถคือ อาชีพการทำนา รายจ่ายต่อวันสำหรับการทำงานที่จ่ายเป็นค่าอาหารและเครื่องดื่มประมาณวันละ 175 บาท

2. ประเภทของพนักงานขับรถสิบล้อ พบว่ามี 2 ประเภทคือ เป็นเจ้าของรถและขับรถเอง และเป็นลูกจ้าง ประเภทลูกจ้างจำแนกตามลักษณะการจ้างได้ดังนี้

มีเงินเดือนประจำประเภทนี้จำแนกย่อยได้อีก 3 ประเภทคือ

1. มีเงินเดือนประจำและมีเบี้ยเลี้ยงต่อเที่ยว
2. มีเงินเดือนประจำและจะเหมาเที่ยวขนส่ง
3. มีเงินเดือนประจำและไม่ต้องเสียค่าอาหารในการเดินทาง
เจ้าของรถจะร่วมเดินทางไปด้วยและออกค่าใช้จ่ายให้ทั้งหมด

รับเหมาขับเป็นรายเที่ยว ประเภทนี้ไม่มีเงินเดือนประจำแต่จะรับเหมาเป็นรายเที่ยว การว่าจ้างจะตกลงกันตามความยาวของระยะทาง ชนิดและประเภทของสินค้า และขนาดของรถ

3. วิถีชีวิตและการทำงาน พบว่าจะเป็นไปได้ง่าย ๆ พนักงานขับรถส่วนมากไม่มีเวลาอยู่กับครอบครัวต้องเดินทางตลอด 24 ชั่วโมง . นิยมแต่งกายตามสบายชอบสวมเสื้อยืดและใส่รองเท้าแตะ รถที่ขับส่วนมากเป็นรถของ “เถาแก่” การบริโภคอาหารไม่เป็นเวลา มักป่วยเป็นโรคกระเพาะอาหารและโรคผิวหนัง นอกจากมีอาชีพ ขับรถบางรายมีอาชีพรองคือการทำนาโดยภรรยาและบุตรจะเป็นผู้ทำงานในอาชีพนี้ การทำงานในแต่ละรอบใช้เวลาประมาณ 3-5 วัน หากมีการตกค้างจะใช้เวลาประมาณ 5-7 วัน

ในแต่ละเส้นทางของการขนส่งจะมีจุดพักรถประมาณ 3-4 จุด แต่ละจุดจะเป็นบริเวณที่มีการค้าขาย มีลานจอดรถริมถนนกว้าง มีร้านขายข้าวแกงและเครื่องดื่มบริการ 24 ชั่วโมง ในจุดดังกล่าวจะมีสำนักหญิงบริการทางเพศเปิดบริการ 24 ชั่วโมงเช่นกัน

พนักงานขับรถจะมีโอกาสพบปะและปะทะสังสรรค์กับบุคคลอาชีพอื่นน้อยมาก เพราะมีความรู้สึกว่าคุณสมบัติร่างกายถูกมองข้ามไป เช่น คำว่า “สวัสดีเจ้าถนน เพชฌฆาตทางหลวง เมามา ฯลฯ” ทำให้ขาดคนเข้าใจและนำไปสู่พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคม ผู้ขับรถบรรทุกทุกสปีดสายยาวทุกคนจะบริโภคยาฆ่าเพราะไม่มีเวลาพักผ่อนและ ไม่มีวิธีใดที่จะช่วยให้ตนเองสามารถทำงานได้ตลอดเวลา การกินยาฆ่าจึงเป็นทางเลือกวิธีสุดท้าย ที่ทุกคนคิดว่า “เหมาะสม” ที่สุด พนักงานขับรถจะจับหรือตีหมัดเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ ยาม้าออกฤทธิ์ และเมื่อต้องการถอนพิษของยาม้าออกจากร่างกายจะมีวิธี 2 วิธีคือตีหมัดไม่ ผสมครึ่งแก้วครึ่งเดียว และการร่วมเพศเพื่อให้ร่างกายอ่อนเพลีย ทำให้นอนหลับได้ง่าย

4. การเที่ยวโสเภณีและการสำส่อนทางเพศกับการใช้ถุงยางอนามัย การเที่ยวโสเภณีมักจะ เกิดขึ้นหลังจากตีหมัด แบบแผนการเที่ยวมักจะไม่ใช่เป็นกลุ่ม ไม่ประจำช่องและไม่มีขา ประจำ จะเลือกเที่ยวที่สำนักบริการทางเพศราคาถูก ที่กำหนดราคาระหว่าง 40 -120 บาท และมักจะเที่ยวระหว่างการทำงานช่วงเดินทางกลับจังหวัดต้นทาง พนักงานขับรถที่มีเด็กธรม มาด้วยจะมีความเป็นอิสระในการเที่ยวโสเภณีและสำส่อนทางเพศกับหญิงอื่น ได้มากกว่าผู้ที่ ไม่มีเด็กธรม การมีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการทางเพศ พนักงานขับรถสปีดกล่าวว่า เป็น เรื่องธรรมดาและเป็นของคู่กัน ทุกคนจะทราบที่ ณ จุดใดบ้างตามเส้นทางที่มี “ช่อง”

ในกลุ่มที่ชอบเที่ยวโสเภณี กลุ่มที่มีขาประจำจะใช้ถุงยางอนามัยน้อยกว่ากลุ่มที่ ไม่มีขาประจำ แต่อย่างไรก็ตามสำหรับนักเที่ยวอาชีพนี้ มีส่วนน้อยที่ใช้ถุงยางอนามัยป้องกัน โรคเพราะมีทัศนคติว่า “ถ้าหญิงบริการทางเพศเป็นโรคเอดส์ เขาคงไม่อนุญาตให้มานั่งตู่”

5. ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับโรคเอดส์และการใช้ยาฆ่าชนิดฉีด ทุกคนจะรู้จักคำว่า “โรค เอดส์” เพราะเห็นจากป้ายโฆษณาริมทาง หรือ รับทราบจากข่าวทางวิทยุโทรทัศน์ และ หนังสือพิมพ์ แต่ไม่ให้ความสนใจ เพราะคิดว่าชีวิตไม่เกี่ยวข้องกับโรคชนิดนี้ความรู้ทั่วไป เรื่องโรคเอดส์จะน้อยมาก ทราบเฉพาะวิธีป้องกันเบื้องต้น เช่น ต้องสวมถุงยางอนามัยร่วม เพศทุกครั้ง แต่ไม่นิยมปฏิบัติตาม เพราะไม่มีความเข้าใจในการแพร่และการรับเชื้อ รวมทั้ง ไม่มีความรู้อื่นๆ ที่เกี่ยวกับโรค เช่น อาการ การติดต่อ การป้องกันอย่างถูกวิธี ทุกคนไม่เคยได้ รับข่าวสารเรื่องโรคเอดส์เป็นกรณีพิเศษเฉพาะกลุ่ม ไม่เคยมีโครงการรณรงค์ หรือแนะนำ ให้ใช้ถุงยางอนามัยอย่างถูกวิธี รวมทั้งการกระตุ้นให้สำนึกในเรื่องการป้องกันการแพร่และ รับเชื้อโรค

เมื่อพิจารณาถึงการใช้อย่างมีขีดจำกัดพบว่าปัจจุบันไม่มีอย่างมีขีดจำกัดขายเพื่อบริโภค แต่จะใช้อย่างมีขีดจำกัดแค่ดัดแปลงให้เป็นผงและละลายน้ำแล้วฉีดเข้าเส้นเลือด วิธีการนี้จะคล้ายกับกลุ่มผู้ติดเชื้อเสพติด การใช้อย่างมีขีดจำกัด การวิจัยนี้พบว่ามีจำนวนน้อยมาก

6. สื่อและแนวทางผลิตสื่อเพื่อให้ความรู้ การวิจัยนี้พบว่าควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อแสดงให้พนักงานขับรถได้ทราบว่าตนเองมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ พร้อมกับอธิบายถึงวิถีชีวิตที่ต้องเกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ให้เข้าใจ นอกจากนี้ควรมีการผลิตหนังสือที่มีภาพประกอบที่มีเนื้อหาอธิบายถึงอาการของโรค วิธีการติดต่อและรับเชื้อ ขั้นตอนการติดต่อรวมทั้งวิธีป้องกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอธิบายถึงขั้นตอนของการใช้ถุงยางอนามัย สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ควรเป็นภาษาที่เข้าใจง่ายนอกจากนี้ควรมีพิมพ์ภาพประติมากรรมและมีคำขวัญเชิญชวนให้ผู้ขับรถบรรทุกมาร่วมต้านโรคเอดส์

กิจกรรมอื่น ๆ เช่น ควรจะรณรงค์ให้ความรู้เฉพาะกลุ่มอย่างเร่งรัดในเชิงรุกเพื่อให้ตระหนักถึงภัยของโรคเอดส์ และการสาธิตทางเพศ ตามที่หยุดพักรถบรรทุกใหญ่ ๆ ทุกจุด และที่จุดตกค้าง นอกจากนี้ควรมีการใช้สื่อด้านกระจายเสียงเพื่อเผยแพร่ความรู้โดยตรงแก่พนักงานขับรถ ซึ่งควรเรียกรายการว่า “เพื่อนสิบล้อ” ออกอากาศทางวิทยุ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย การวิจัยนี้ขอเสนอแนะว่า ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องโทษและอันตรายที่เกิดจากการบริโภคยาฆ่าให้พนักงานขับรถบรรทุกได้เข้าใจ โดยใช้วิธีเร่งรัดในเชิงรุกเข้าถึงกลุ่มพนักงานขับรถเพราะเมื่อบริโภคยาฆ่าจะดื่มเหล้าแล้วนำไปสู่พฤติกรรมการเที่ยวโสเภณี ก่อให้เกิดการสัมผัสกับโรคเอดส์การหยุดบริโภคยาฆ่าจะนำมาสู่การลดพฤติกรรมการดื่มเหล้าและสาธิตทางเพศ ดังนั้นส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งให้การศึกษาแก่พนักงานขับรถ ให้เข้าใจในโทษของยาฆ่าและการสาธิตทางเพศอย่างจริงจัง โดยใช้ยุทธศาสตร์เชิงรุก เน้นการให้การศึกษาเฉพาะกลุ่มเป็นพิเศษเพราะขณะนี้ไม่มีหน่วยงานใดเผยแพร่ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ และกิจกรรมทางสุขอนามัยแก่กลุ่มนี้อย่างชัดเจน

อนึ่ง สืบเนื่องมาจากการถูกมติดั้งเดิมรังเกียจและประณามว่าเป็นบุคคลอันตรายเป็นเพศฆาตทางหลวงๆ ทำให้พนักงานขับรถมีความรู้สึกที่ตนเองเป็นกลุ่มด้อยในสังคม ทั้งที่ประกอบอาชีพด้วยสุจริตและนำมาสู่พฤติกรรมเบี่ยงเบนประชดสังคม ดังนั้นทางแก้ไขปัญหานี้ก็คือ ควรเน้นให้ความสำคัญกับผู้ประกอบอาชีพขับรถบรรทุกทุกว่าเป็นอาชีพที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศทั้งในระดับจุลภาคและมหภาค เป็นผู้ช่วยพัฒนาด้านการขนส่งสินค้า ทั้ง

ทางอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม นำความเจริญไปสู่ทั่วทุกภูมิภาคในประเทศเป็นอาชีพที่น่ายกย่อง น่าเห็นใจ ในการมานะอดทนและขยันทำงานอย่างมีสัมมาอาชีวะ นอกจากนี้ควรสร้างความเข้าใจและเสริมความรู้ทางสังคมว่า พนักงานขับรถสิบล้อเป็นบุคคลที่ทำงานเลี้ยงปากท้องของคนทั้งประเทศนำผลผลิตจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง เป็นประชากรที่มีความสำคัญไม่แตกต่างจากอาชีพอื่น ๆ

นอกจากบทข้างต้น ควรมิกิจกรรมเพื่อสร้างจิตสำนึกให้รักชีวิต ครอบครัว และประเทศชาติพร้อมกับอธิบายเหตุผลในเชิงประจักษ์ที่ว่าต้องการให้เลิกล่าสอนทางเพศแนะนำให้ใช้ถุงยางอนามัยหรืองดบริโภคยาฆ่า ตลอดจนพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ทำลายสุขภาพเพราะภาครัฐบาลและเอกชนเป็นห่วงในคุณภาพชีวิตต้องการให้สุขภาพดีมีพลานามัยแข็งแรง เพื่อความสุขของตนเอง ครอบครัว ประชาชนทั่วไปและความเจริญก้าวหน้าของการพัฒนาประเทศสืบไป

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาต่อไป การวิจัยนี้เป็นการศึกษาแบบมานุษยวิทยาประยุกต์ที่เน้นไปที่วิถีชีวิตและพฤติกรรมต่าง ๆ ของพนักงานขับรถสิบล้อที่ขับรถในเส้นทางระยะยาว ที่มีต่อการรับและแพร่เชื้อโรคเอดส์ บทวิเคราะห์และรูปแบบของการศึกษาอธิบายในประเด็นที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์เฉพาะกรณีการศึกษา ดังนั้นเพื่อให้ได้รายละเอียดที่เป็นภาพในระดับมหภาค เชิงปริมาณ ควรมีการศึกษาในเชิงสำรวจที่มีกลุ่มตัวอย่างมากกว่าการศึกษานี้

อีกหนึ่งพฤติกรรมทางสุขภาพอื่นๆ ที่น่าสนใจสำหรับกลุ่มพนักงานขับรถสิบล้อที่การวิจัยนี้ค้นพบแต่ไม่ได้อธิบายไว้ในรายละเอียดของบทวิเคราะห์คือ การป่วยเป็นโรคกระเพาะอาหาร โรคผิวหนังที่เกิดจากเชื้อรา โรคพิษสุราเรื้อรัง และโรคก้น ดังนั้นจึงขอเสนอแนะว่าควรจะศึกษาในรายละเอียดของประเด็นข้างต้นนี้

การรวบรวมข้อมูลสำหรับโครงการวิจัยต่อไปที่จะศึกษาเกี่ยวกับพนักงานขับรถสิบล้อ โครงการศึกษานี้ขอแนะนำว่าควรรวบรวมข้อมูล ณ จุดที่มีรถสิบล้อหยุดรวมกันเป็นจำนวนมาก และมีเวลาพักนาน เช่น จุดพักค้างตามสถานีรอรับและส่งสินค้า หรือ ณ จุดพักรถทางตามเส้นทางหลวงสายต่างๆ

การรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามควรมีเนื้อหากระชับไม่มีข้อมูลมากจนเกินไป เพราะจะทำให้ผู้ตอบไม่ให้ความสนใจจึงในการตอบเนื่องจากต้องใช้เวลาพักผ่อน ประเด็นของคำถามควรมีเฉพาะประเด็นหลักของการวิจัย และควรเน้นให้พนักงานสัมภาษณ์เข้าใจในวิถีชีวิตของพนักงานขับรถ ก่อนการลงมือสำรวจข้อมูลจะช่วยให้การปฏิบัติงานสะดวกและได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่ง

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กระทรวงสาธารณสุข. “การอภิปรายเรื่องสถานการณ์และแนวโน้ม การระบาดของโรคเอดส์ในประเทศไทย : การคาดคะเนจำนวนผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์ในประเทศไทย” เอกสารประกอบการสัมมนาในระดับชาติ เรื่องโรคเอดส์แห่งชาติ ครั้งที่ 1, จัดที่ โรงแรมสยามซิตี้ กรุงเทพฯ : 20-22 มีนาคม 2534.

เบญจา ยอดคำเนิน-อัครดิษฐ์ บุปผา ศิริวิเศษ และวาทีนิ บุญชะลิกษ์. *การศึกษาเชิงคุณภาพ : เทคนิคการวิจัยภาคสนาม*. เอกสารทางวิชาการหมายเลข 115 สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, พฤษภาคม 2531

ภาวดี ทองอุไทย “เพศพาณิชย์ในยุค NIC” *NIC เขตปลอดโสเภณี*. เอกสารทางวิชาการ หมายเลข 148 สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, มกราคม 2534

โยธิน แสงวงศ์ “เทคนิคและวิธีการรวบรวมข้อมูลของการวิจัยเชิงคุณภาพ” *วิจัยสหศาสตร์ การศึกษานอกโรงเรียน*, ปีที่ 3 ฉบับที่ 8, กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2528

โยธิน แสงวงศ์ และพิมลพรรณ อิศรภักดี. *การวิจัยเพื่อหาแนวทางส่งเสริมการใช้ถุงยางอนามัยในสำนักโสเภณีเพื่อป้องกันกามโรคและโรคเอดส์*, สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, กรกฎาคม 2533

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. *การวิจัยเชิงบรรยาย*, กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2525

ลีดา เจติร์. *สังคมศาสตร์ : วิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางการทำวิจัยวิทยานิพนธ์ บรรณานุกรมและเชิงอรรถ*, กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, 2520

อำนวยวิทย์ ชูวงศ์. *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*, กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, กรกฎาคม 2512

ภาษาอังกฤษ

Abrahamson, Mark. *Social Research Methods*, N.J. . Prentice-Hall, Inc., 1983

Bailey, Kenneth D. *Methods of Social Research*, 2 nd. ed., New York Macmillan Publishig Co., Inc., 1982

Black, James A and Champion, Dean J. *Methods and Issues in Social Research*, John Wiley & Sons, Inc., 1973

Fisher, B. Aubrey. *Small Group Decision Making*, 2 nd.ed., New York : McCraw-Hill, Inc., 1980

Nachmias, Chava and Nachmias, David. *Research Methods in the Social Scienes*, 2 nd.ed., New York : St. Martin's Press, 1981

ภาคผนวก

ศัพท์เฉพาะที่ใช้ในกลุ่มพนักงานขับรถสลิบล้อและความหมาย

1. ลูกพี่ หมายถึง พนักงานขับรถ เป็นคำเรียกที่ให้เกียรติในเชิงยกย่องว่าเป็นผู้ขับรถที่มีความสามารถในการขับขี
2. ลูกน้อง หมายถึง เด็กท้ายรถ เป็นคำเรียกหรือสรรพนามแทนเด็การถ ที่ทำงานช่วยเหลือพนักงานขับรถในการเดินทางและขนส่ง
3. เที้ยว หมายถึง รอบของการทำงาน 1 ครั้ง กล่าวคือจะนับเริ่มต้นจากต้นทางและกลับไปที่ต้นทางอีก 1 ครั้ง เช่น การทำงาน 1 เที้ยว คือ จากรอยเอ็ดไปกรุงเทพฯ แล้วกลับจากกรุงเทพฯ ไปรอยเอ็ดใน 1 รอบ
4. ตกค้าง หมายถึง การหยุดรถ ณ ที่รอรับและส่งสินค้าเพราะไม่ได้รับ หรือส่งสินค้าตามเวลาที่กำหนดไว้ ทำให้ต้องเสียเวลารอคอย
5. เจ้าแก่ หมายถึง คำเรียก "เจ้าของรถ" ที่พนักงานขับรถเป็นลูกจ้างรับจ้างขับ
6. ของ ในความหมายที่หนึ่ง หมายถึงสินค้าเช่น มักจะใช้กับคำว่าขึ้นของลงของ ซึ่งหมายถึงนำรถไปรับสินค้า หรือนำรถไปส่งสินค้า
7. ของ ในความหมายที่สอง หมายถึง ผู้หญิง ซึ่งอาจจะหมายถึงหญิงบริการทางเพศหรือหญิงอื่น ๆ ที่พนักงานขับรถมีโอกาสร่วมเพศด้วย เช่นคำว่า "มาของ" หมายถึงได้ร่วมเพศ "เล่นของ" ก็หมายถึงได้ร่วมเพศเช่นกัน
8. สาว หมายถึง หญิงสาวหรือหญิงบริการทางเพศ
9. ไปเที้ยว หมายถึง การไปเที้ยวหญิงบริการทางเพศ หรือการไปเที้ยวพักผ่อน ทั้งนี้ความหมายจะขึ้นกับประโยคสนทนา
10. ดิดแดด หมายถึง การหยุดพักรถในเวลากลางวัน เพื่อถ่วงเวลาให้ถึงกรุงเทพฯ ในช่วงที่อนุญาตให้รถบรรทุกหนักผ่านเข้าเมืองได้ และเป็นการหยุดพักยาง เพราะแตรคร้อนอาจจะทำให้ยางระเบิดได้ง่าย เนื่องจากรถบรรทุกหนัก
11. เลี้ยงหมู หมายถึง การขับรถช้าเพื่อถ่วงเวลา การขับรถช้าเช่นนี้อาจมีผลทำให้การจราจรบนทางหลวงเดินทางไม่สะดวก
12. ชิ่ง หมายถึง การขับรถด้วยความเร็วสูงและมีลักษณะเป็นอันตรายต่อผู้ขับรถรายอื่น
13. ค่าเที้ยว หมายถึง ค่าใช้จ่ายรายเที้ยวที่เจ้าของรถจ่ายให้แก่พนักงานขับรถในการเดินทาง 1 ครั้ง บางคนจะหมายถึงค่าอาหารและเครื่องดื่มด้วย

14. ค่าตกค้าง หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เจ้าของรถจ่ายให้แก่พนักงานขับรถเมื่อมีการตกค้างในจุดที่รอรับและส่งสินค้าในแต่ละครั้ง
15. เบี้ยเลี้ยง หมายถึง ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของพนักงานขับรถ เช่น ค่าอาหารและเครื่องดื่ม เจ้าของรถจะจ่ายให้ทุกครั้งที่มีการเดินทาง บางครั้งจะมีความหมายเดียวกับคำว่าค่าเที่ยว
16. ม้า หมายถึง ยากระตุนประสาธ ซึ่งมักจะเรียกกันโดยทั่วไปว่า “ยาม้า”
17. ล่อม้า หมายถึง การตีหมัดเพื่อกระตุ้นให้ยาม้าออกฤทธิ์มากขึ้น และจะช่วยให้ประสาทตาทำงานอยู่ตลอดเวลา
18. คีด หมายถึง อาการที่ยาม้าออกฤทธิ์ทำให้คึกคะนอง เชื้อมันในตนเองกล้าหาญ ซึ่งมักจะพูดติดปากว่า “ม้าคีด”
19. คีก ในความหมายที่หนึ่ง หมายถึง ขยันทำงานและเชื่อมั่นในตนเองอย่างมาก เพราะฤทธิ์ของยาม้า ซึ่งใกล้เคียงกับคำว่าคึกคะนองนั่นเอง
20. คีก ในความหมายที่สอง หมายถึง ความอยากเที่ยวหญิงบริการทางเพศ หรือประสงค์จะร่วมเพศ ทั้งนี้อาจจะมีผลเนื่องมาจากการเมาเหล้าและฤทธิ์ของยาม้า
21. ม้าเตะ หมายถึง อาการเชื่อมั่นในตนเองอย่างสูง อาจก่อให้เกิดความเครียดในอารมณ์ ถึงขั้นที่ควบคุมสติตนเองไม่ได้ในบางครั้ง และอาจจะแสดงอาการคลุ้มคลั่งเมอาละวาด หรือขับรถเร็วนำหวาดกลัว พนักงานขับรถจะเรียกผู้มีอาการเช่นนี้ว่า “ม้าเตะ”
22. คอก หมายถึง ยี่ห้อ ชนิด และสถานที่ ที่จำหน่ายยาม้า เช่น คอกไหน? อาจจะหมายถึง ชื่อที่ไหน? ยี่ห้ออะไร? เป็นต้น
23. ถ่ายม้า หมายถึง การถ่ายถอนพิษ “ยาม้า” เพื่อให้ร่างกายเข้าสู่ภาวะปกติ เป็นการกระทำที่เชื่อว่าทำให้ยาม้าหมดฤทธิ์แทรกซึมในร่างกาย การถ่ายยาม้าส่วนมากจะนิยมหลังจากกินยาม้าแล้วหลายครั้ง ในบางครั้ง 1 เดือนจะถ่าย 1 ครั้ง ด้วยวิธีการกินยาถ่ายชนิดต่างๆ เช่น ยาระบายบางชนิด
24. ถอนม้า หมายถึง การถอนพิษยาม้าเพื่อทำให้พิษของยาม้าหมดฤทธิ์ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง การถอนม้าจะนิยมตีหมัดครั้งแกวหรือร่วมเพศ 1 ครั้ง
25. มิด หมายถึง คำที่ใช้เรียกปริมาณของยาม้าที่แบ่งจาก 1 เม็ด ยาม้า 1 มิด หมายถึง ปริมาณยาม้าที่แบ่งออก 1 ใน 4 ส่วน ของยาม้า 1 เม็ด
26. กีก หมายถึง คำที่ใช้เรียก ปริมาณของยาม้าที่แบ่งจาก 1 เม็ด ยาม้า 1 กีก หมายถึง ปริมาณยาม้าที่แบ่งออก 1 ใน 4 ส่วนของ 1 เม็ด

27. สลึง หมายถึง คำที่ใช้เรียก ปริมาณของยาม้าที่แบ่งจาก 1 เม็ด ยาม้า 1 สลึง หมายถึง ปริมาณยาม้าที่แบ่งออก 1 ใน 4 ส่วนของ 1 เม็ด
28. ขา หมายถึง คำที่ใช้เรียก ปริมาณของยาม้าที่แบ่งจาก 1 เม็ด ยาม้า 1 ขา หมายถึง ปริมาณยาม้าที่แบ่งออก 1 ใน 4 ส่วนของยาม้า 1 เม็ด คำว่า มิล กัก สลึง ขา จึงมีความหมายเดียวกัน
29. ห้าสิบตั้ง หมายถึง ปริมาณของยาม้าครึ่งเม็ด
30. ตัว หมายถึง ปริมาณของยาม้าหนึ่งเม็ด
31. อีตัว หมายถึง หึ่งบริการทางเพศ
32. บีก หมายถึง หลอดกาแฟที่ตัดให้มีความยาวเพียง 1 เซนติเมตรครึ่ง ภายในในบรรจุผงยาม้าชนิดเม็ดที่บดแล้ว คำว่าบีก มีความหมายเช่นเดียวกัน ในกลุ่มผู้ศึกษาเสพติดชนิดผงชนิดเข้าเส้น เพราะจะเก็บผงยาเสพติดไว้ใน “บีก” เช่นกัน
33. แป๊ะ หมายถึง ยาเสพติดชนิดผงที่ใช้ฉีดเข้าเส้น
34. เมาม้า หมายถึง อาการเครียด กระวนกระวาย ทำให้เกิดความวิตกกังวล อาการ เมาม้าบางครั้งจะก่อให้เกิดการบ้าคลั่ง หรือบางรายจะขับรถเร็ว
35. เงินเดือน หมายถึง ค่าตอบแทนรายเดือนที่ได้รับประจำไม่เกี่ยวข้องกับเบี้ยเลี้ยง ค่าเที่ยวหรือรายได้อื่นๆ
36. เหมา หมายถึง การรับเหมาขับใน 1 เที่ยว 1 รอบ โดยคิดราคาค่าจ้างขับ 1 ครั้ง เช่นมักจะพูดติดปากว่า “เหมาเที่ยว” “เหมาขับ”
37. หมากร และฝ่าหมากร หมายถึง การขับแข่งรถคันหน้าในขณะที่มีรถตรงกันข้ามสวน มาในขณะกระชั้นชิดต่างๆ ที่รถคันที่ถูกแซงได้เปิดไฟเลี้ยวขวาสลับกับไฟเลี้ยว ซ้าย เพื่อเตือนภัยอันตรายให้ทราบก่อนแล้ว การเปิดไฟ เช่นนี้เรียกว่าการ เปิดไฟหมากรหรือให้หมากร
38. ลาก หมายถึง การขับรถช้ากว่าความเร็วปกติที่เคยขับ
39. แม่ หมายถึง ส่วนขับเคลื่อนของรถบรรทุกขนาด 18 ล้อ หรือ รถพ่วงที่มี 2 ตอน โดยตอนแรกที่เป็นช่วงคนขับนั้นจะเรียกว่าแม่ส่วนตอนที่พ่วงหรือหางที่นำ มาต่อจะเรียกว่าลูก
40. ลูก หมายถึง ส่วนที่พ่วงหรือช่วงหางของรถเทเลอร์ที่นำมาต่อกับรถสิบล้อ ช่วงสั้นตอนเดียว

41. ม้าตาย หมายถึง อาการอ่อนเพลียของร่างกาย โดยไม่ได้เกิดจากการถอนพิษม้า กล่าวคือเกิดจากการที่พนักงานขับรถ สวมกินยาฆ่าต่อเนืองหรือดื่มเหล้าเพื่อ ดัด ทำให้ยาฆ่าหมดฤทธิ์อาการม้าตายร่างกายจะอ่อนเพลีย ทำให้เกิด อุบัติเหตุได้ง่าย
42. ย้อนศร หมายถึง อาการที่เกิดขึ้น หลังจากการถอนพิษม้า แต่ยาฆ่ายังคงมีฤทธิ์ใน ในร่างกาย ทำให้คึกคะนอง หรือบางครั้งจะทำให้นอนไม่หลับ กลับพื้น ขยัน ทำงานขึ้นมาอีก อาการย้อนศรจะแก้ได้โดยการปล่อยให้ร่างกายอ่อนเพลีย ไปเอง แบบม้าตาย
43. ชีม้า หมายถึง การกินยาฆ่า

